

Programmabegroting 2021 - 2024

Behandeling in de gemeenteraad op 5 november 2020

Inhoud

1. INLEIDING	5
1.1 UITGANGSPUNTEN	6
1.2 VERBINDENDE THEMA'S EN GEBIEDSGERICHT WERKEN	6
1.3 OPBOUW PROGRAMMABEGROTING	7
1.4 FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN	8
1.5 FINANCIËEL BEELD	8
2. BEGROTING IN BALANS	11
2.1 EEN UITDAGING VAN CA. € 3,4 MILJOEN.....	12
2.2 DEELPROJECTEN.....	13
2.2.1 <i>Omvormen sociaal domein</i>	14
2.2.2 <i>Investeren om te renderen</i>	17
2.2.3 <i>Ontwikkeling bedrijfsvoering</i>	19
2.2.4 <i>Verbonden partijen</i>	21
2.2.5 <i>Onderzoek begrotingsuitgaven en -inkomsten</i>	22
2.3 SAMENVATTING	24
2.4 WAT GAAN WE DOEN OM DIT TE REALISEREN	25
3. PROGRAMMAPLAN	27
PROGRAMMA 1: KRACHTIGE DORPEN	27
PROGRAMMA 2: PARTICIPATIE, ONDERSTEUNING EN ZORG	33
PROGRAMMA 3: VEILIGE DORPEN.....	38
PROGRAMMA 4: ECONOMIE, NATUUR, TOERISME, CULTUUR EN DUURZAAMHEID	42
PROGRAMMA 5: WOONOMGEVING	49
PROGRAMMA 6: MOBILITEIT, INFRASTRUCTUUR EN OPENBAAR GROEN	53
PROGRAMMA 7: BESTUUR, ORGANISATIE EN DIENSTVERLENING.....	59
PROGRAMMA 8: ALGEMENE MIDDELEN	66
4. PARAGRAFEN	71
PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING	71
PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	75
PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN.....	82
PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN	87
PARAGRAAF FINANCIERING.....	111
PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING	117
5. FINANCIËN IN HOOFDLIJNEN	129
FINANCIËLE POSITIE, PROGNOSE MEERJARENBALANS:.....	129
VERLOOP VAN SALDO	130
OVERZICHT BATEN EN LASTEN.....	133
OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN	134
OVERZICHT VERLOOP RESERVES PER PROGRAMMA.....	135
INVESTERINGSSCHEMA.....	137
OVERZICHT BEGROTINGSEVENWICHT	138
BIJLAGEN	139
OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA OP TAAKVELDNIVEAU (UITVOERINGSINFORMATIE).....	139
OVERZICHT BATEN EN LASTEN 2021 PER (HOOFD)TAAKVELD	142
OVERZICHT BELEIDSINDICATOREN.....	144
AFKORTINGEN	146

1. Inleiding

De begroting van Roerdalen is niet meer in balans. Dit wordt vooral veroorzaakt door landelijke ontwikkelingen. Door de herverdeling van het gemeentefonds krijgen we de komende jaren een steeds lagere rijksbijdrage. Daarnaast hanteert het rijk een opschalingskorting. Ook deze zorgt voor minder inkomsten van de rijksoverheid. De structurele uitgaven zijn hoger dan de structurele inkomsten. Uiterlijk in 2024, het laatste jaar van deze meerjarenbegroting, willen we dat onze begroting weer structureel in balans is. Daarom staat deze begroting in het teken van veranderen, aanpakken en doorpakken. We houden vast aan onze missie om te werken aan een andere overheid en om bij te dragen aan het geluk van onze inwoners. We beginnen deze begroting met een plan van aanpak om de begroting uiterlijk in 2024 duurzaam sluitend te krijgen. We pakken door in het omvormen van het sociaal domein en gaan investeringen doen die voor structurele nieuwe inkomsten zorgen. We verlagen de kosten van onze organisatie en bedrijfsvoering en willen dat ook de verbonden partijen hier aan bijdragen.

Onzekere tijden

We maken deze begroting in een periode dat de zorgen over de verspreiding van het coronavirus weer toenemen. Het lijkt er op dat er een tweede golf komt. We weten niet of dit leidt tot nieuwe beperkingen zoals tijdens de intelligente lock down. Het zijn onzekere tijden, zowel maatschappelijk als financieel. We hebben in deze begroting geen financiële vertaling opgenomen van de mogelijk effecten van de coronacrisis. Daarvoor is nog te veel onduidelijk. Vooralsnog vallen de financiële gevolgen mee. De maatschappelijke gevolgen worden steeds meer zichtbaar; toenemende werkloosheid, eenzaamheid, ondernemers en verenigingen die het moeilijk hebben. We vertrouwen op de veerkracht van onze samenleving, maar zullen waar nodig klaarstaan met extra aandacht en ondersteuning.

Missie en visie

Wij geloven in de kracht van mensen. Zij vormen de gemeenschap van Roerdalen. Een sterke gemeenschap is ook een antwoord op eenzaamheid. Inwoners raken betrokken en nemen initiatief. Initiatieven zijn talrijk in onze gemeente. Er is een nieuwe beweging ontstaan. Wij willen deze beweging samen met onze inwoners versterken, zodat steeds meer mensen enthousiast raken en een bijdrage leveren. Zij maken zélf de samenleving. Wij maken het inwoners zo gemakkelijk mogelijk om hier aan mee te doen. Op weg naar een andere overheid. Wij kiezen voor maatwerk in een dorpsgerichte aanpak, waarbij we aansluiten bij initiatieven van onze inwoners en de gemeenschap. Ontwikkelen van nieuw beleid en nieuwe maatregelen doen we samen met de inwoners waar het voor bedoeld is. De praktijk en de behoeften van de inwoners zijn leidend voor de koers en de keuzes die we maken. We vinden de manier waarop we dat doen, het samendoen, erg belangrijk. We experimenteren en zoeken naar nieuwe slimme wegen en verbindingen. We verbeteren de dienstverlening en de communicatie. We leren van successen en van wat niet blijkt te werken. Regels dienen een hoger doel. Wij werken vanuit dit doel of 'de bedoeling': dit betekent voor ons *dereguleren* en experimenteren.

Met deze programmabegroting 2021-2024 bepaalt de gemeenteraad het inhoudelijk en financieel kader voor de komende tijd. Het plan van aanpak om onze begroting duurzaam in balans te brengen is een belangrijk onderdeel. De gemeenteraad staat voor ingrijpende keuzes om onze uitgaven te verminderen en de inkomsten te vergroten. Daarbij houden we vast aan de koers zoals we die hierboven hebben verwoord.

1.1 Uitgangspunten

- Onze kernwaarden zijn respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid.
- Onze bestuurlijke speerpunten zijn: zorgen dat iedereen mee kan doen, vergroten van autonomie/ zelfsturing en vergroten van vertrouwen, zowel in gemeente als tussen inwoners onderling.
- We investeren in duurzaamheid en versterken de woonfunctie van onze gemeente.
- We werken dorpsgericht.
- We laten los en durven te experimenteren.
- We werken resultaatgericht.
- We werken aan een compacte slagvaardige en financieel gezonde organisatie.
- Wij werken aan een communicatieve organisatie.
- Wat lokaal kan, doen we lokaal en wat op een regionale schaal moet, doen we regionaal.

We investeren de komende jaren flink in duurzaamheid, het sociaal domein en onze organisatie. Dat doen we om concrete resultaten te bereiken met en voor onze inwoners. En om structureel geld te besparen. Met een actief grondbeleid en investeringen zorgen we voor nieuwe structurele inkomstenbronnen.

1.2 Verbindende thema's en gebiedsgericht werken

We willen anders werken. Integraal en gebiedsgericht. Resultaatgericht met autonomie en daadkracht van onze medewerkers. We beperken onnodige bureaucratie en de verkokering.

In het gebied tussen Herkenbosch en Vlodrop liggen grote opgaven en kansen voor een samenhangende ontwikkeling van de lokale economie, natuur en de leefbaarheid. Lokale ondernemers ontwikkelden in afstemming met de gemeente en provincie een gebiedsvisie voor de Gouden driehoek. We geven daar samen met hen een vervolg aan met de ontwikkeling van Belevingspark de Meinweg. Daarnaast ondersteunen we stichting Veer zeen Vlorp, die het voortouw neemt in de aanpak van de leefbaarheid van dit dorp.

We blijven experimenteren met nieuwe werkvormen en inzet van onze budgetten. Dit doen we om snellere en betere resultaten te bereiken.

De drie verbindende thema's zijn integrale thema's. Zij kunnen betrekking hebben op meerdere programma's:

De Mens Centraal

Wij versterken de op de persoonlijke situatie gerichte ondersteuning van inwoners met een hulpvraag en vergroten de weerbaarheid en de veerkracht van mensen in een mogelijk kwetsbare situatie.

Duurzaamheid

De aanpak op het gebied van duurzaamheid krijgt een behoorlijke impuls. We voeren ons actieplan duurzame energie uit en investeren in duurzame energiebronnen.

Wonen, werk en leefomgeving in sociale samenhang

Dit thema bevordert de sociale samenhang en leefbaarheid in de brede zin: omgevingsgericht en zowel fysiek als sociaal.

Per programma verbeelden we deze thema's met een icoontje. Daarmee laten we zien in welke mate de programma's hier aan bijdragen. Daarnaast bevat ieder programma een strategisch doel, dat vertaald wordt in operationele doelen en concrete acties.

1.3 Opbouw Programmabegroting

In de Kaderbrief hebben we aangegeven met een plan te komen om de begroting uiterlijk in 2024 structureel in balans te krijgen. We hebben dit als apart hoofdstuk opgenomen, na deze inleiding.

De programmabegroting is grotendeels gelijk aan de begroting 2020. We hebben de doelen en acties geactualiseerd en vooral aandacht besteed aan het plan van aanpak om tot een duurzaam sluitende begroting te komen. Zowel het plan van aanpak als de paragraaf verbonden partijen hebben een eigen achtergrondkleur. In elk programma's staat een korte verwijzing naar het plan van aanpak "Begroting in balans" en de paragraaf verbonden partijen "Grip op samenwerking" in dezelfde kleur.

Per programma hebben we met icoontjes in beeld gebracht in welke mate het programma bijdraagt aan een verbindend thema. Het strategisch programmadoel vertalen wij vervolgens naar subdoelen en acties op tactisch of operationeel niveau, gevolgd door een financiële vertaling (zie *bovenstaande verbeelde doelenboom*). De verplichte indicatoren staan in de paragraaf "Bedrijfsvoering" en in een bijlage bij deze begroting.

1.4 Financiële uitgangspunten

In de begroting 2020 zijn we uitgegaan van een aantal financiële uitgangspunten. Die houden we ook aan voor de begroting 2021. We gaan uit van een hogere stijging van de opbrengst van de OZB:

- Wij zorgen voor realistische ramingen voor zowel de uitgaven als de inkomsten op basis van de huidige kennis.
- We gaan uit van 0% kostenstijging als algemeen inflatiepercentage.
- Voor de ontwikkeling van de loonkosten gaan we uit van 3,1% volgens de index gegevens van de CEP rapportage van maart 2020 van het CPB volgens de 'loonvoet sector overheid'.
- Voor de onroerende zaakbelasting gaan we uit van een opbrengstenstijging van 3,5%.
- We hanteren een rekenrente van 0% over het financieringsstekort.
- De gemeentefondsuitkering ramen we op basis van de meicirculaire 2020.

We hebben deze begroting voorbereid op basis van de meest actuele financiële gegevens. We hebben de septembercirculaire 2020 nog niet kunnen verwerken. Daarover informeren we u in oktober 2020 met een apart raadsvoorstel, waarbij ook een begrotingswijziging is opgenomen. We stellen voor die te behandelen op 5 november 2020, zodat de begroting meteen geactualiseerd wordt met de nieuwste financiële gegevens.

Er ligt nu een meerjarig sluitende begroting voor, waarin we zoveel mogelijk rekening hebben gehouden met wensen die de raadsfracties hebben ingebracht in de klankbordgroep Financiën.

1.5 Financieel beeld

In onderstaand overzicht staat een samenvatting van de financiële begroting voor de komende jaren. In de programma's hebben we de financiële gegevens verder uitgewerkt bij het onderdeel "Wat mag het kosten?" Daar staat een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het begrotingsjaar 2020.

Daarnaast is in het hoofdstuk "Financiën in hoofdlijnen" het verloop van het saldo vanaf de vaststelling van de begroting 2020, het overzicht reserves en voorzieningen, het investeringsschema en het overzicht begrotingsevenwicht opgenomen.

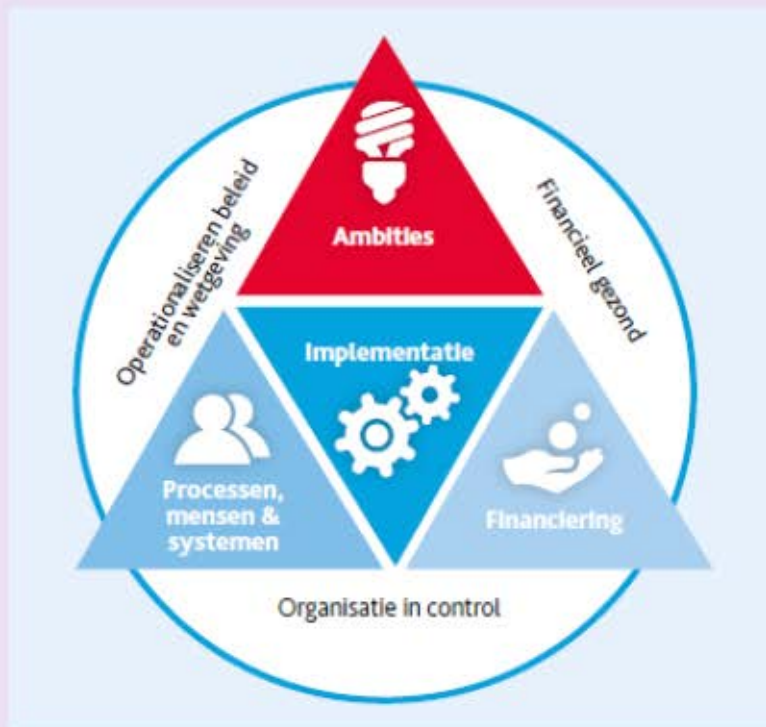
In de bijlage staat het overzicht van baten en lasten per programma verdeeld naar de verschillende taakvelden, de uitvoeringsinformatie.

bedragen x € 1.000

Overzicht programma's	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
1. Krachtige dorpen	- 4.035	- 4.508	- 4.238	- 4.352	- 4.309	- 4.299
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 21.673	- 25.008	- 21.253	- 20.780	- 20.264	- 19.409
3. Veilige dorpen	- 2.902	- 3.060	- 2.177	- 2.128	- 2.105	- 2.105
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 3.125	- 3.271	- 1.763	- 1.489	- 1.501	- 1.273
5. Woonomgeving	- 3.795	- 4.174	- 4.784	- 4.423	- 4.386	- 4.359
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 5.554	- 6.406	- 6.659	- 6.796	- 6.879	- 6.928
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 10.479	- 10.722	- 10.613	- 10.434	- 10.140	- 9.846
8. Algemene middelen	- 811	- 302	- 290	- 296	- 298	- 298
Totaal Lasten	- 52.373	- 57.451	- 51.778	- 50.699	- 49.883	- 48.516
Baten						
1. Krachtige dorpen	341	242	227	227	207	200
2. Participatie, ondersteuning en zorg	4.581	7.417	4.598	4.604	4.575	4.576
3. Veilige dorpen	114	91	91	31	31	31
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	534	1.271	340	405	456	521
5. Woonomgeving	3.838	4.140	4.526	3.700	3.698	3.719
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.277	2.362	2.385	2.385	2.385	2.385
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	514	283	467	467	467	467
8. Algemene middelen	35.673	36.514	36.663	36.542	36.331	36.167
Totaal Baten	47.872	52.318	49.297	48.361	48.148	48.066
Saldo van baten en lasten	- 4.501	- 5.133	- 2.482	- 2.338	- 1.734	- 451
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 2.193	- 18.425	- 6.243	- 402	- 380	- 40
Onttrekkingen	3.074	21.784	8.725	2.740	2.114	771
Mutatie reserves	882	3.359	2.482	2.338	1.734	731
Resultaat	- 3.619	- 1.773	-	-	-	281

2. Begroting in balans

Ons doel is koersvast te blijven werken aan de ontwikkeling van onze gemeente. Dat doen we binnen de financiële mogelijkheden. We zorgen ervoor dat onze inkomsten en uitgaven structureel in balans zijn. Uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting 2024 moet onze begroting sluitend zijn. In dit plan van aanpak geven we aan hoe we in de komende 4 jaar toewerken naar een duurzaam sluitende begroting. Hierbij is het van belang dat we snel kunnen inspelen op veranderingen van zowel buitenaf als ook intern. Dat vraagt om een slagvaardige en wendbare organisatie.

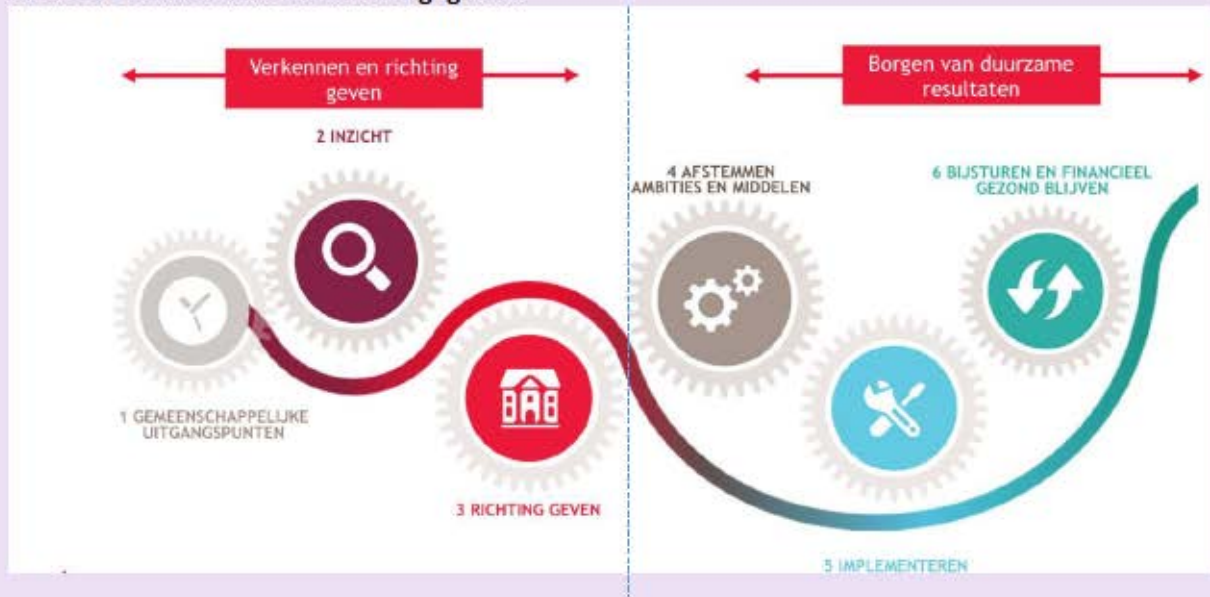

Bron afbeelding: BDO

We zorgen voor een nieuwe balans tussen onze ambities, de mensen, processen en systemen om ze te realiseren én een financieel gezond kader. Niet alleen nu, maar ook in de toekomst. Daarin staat de wendbare begroting centraal. Net als integraal denken. De aanpak bestaat uit zes stappen:

1. Gemeenschappelijke uitgangspunten voor de hele organisatie: bestuur, management, beleid en uitvoering, de staf en control.
2. Inzicht in de urgentie van de financiële situatie, de kansen, risico's en de scenario's.
3. Richting geven: prioritering van onderdelen binnen de begroting en strategieën voor het bijsturen van de begroting.
4. Afstemmen van ambities en middelen.
5. Implementatie van maatregelen.
6. Bijsturen en financieel gezond blijven.

In onderstaand schema is dit weergegeven.

Bron afbeelding: BDO

Bij het vaststellen van de begroting 2021-2024 hebben we de verkenning grotendeels afgerond en geeft de gemeenteraad richting voor de komende jaren. Dit richting geven doen we op basis van zo reëel mogelijke inschattingen. Het gaat deels om resultaten die we zelf direct kunnen realiseren. Deels gaat het om reële inschattingen van besparingen of nieuwe inkomsten. De raad besluit met het vaststellen van de begroting dat we dit plan verder gaan uitwerken. Zodra een onderdeel van het plan van aanpak concreet is uitgewerkt leggen we dit ter besluitvorming voor aan de raad.

We gaan nu eerst in op de omvang van de financiële opgave.

2.1 Een uitdaging van ca. € 3,4 miljoen

De begroting van Roerdalen is niet meer in balans. Dit wordt vooral veroorzaakt door landelijke ontwikkelingen. De structurele uitgaven zijn groter dan de structurele inkomsten.

Oorzaak onbalans

De vier belangrijkste oorzaken van de onbalans van de Roerdalense begroting zijn:

1. De toename van de kosten in het **sociaal domein** bedragen voor Roerdalen bijna € 2 miljoen structureel. Het grootste deel daarvan, bijna € 1,3 miljoen, wordt veroorzaakt door de hogere uitgaven aan jeugdzorg. Deze zijn grotendeels herleidbaar tot de landelijke bezuinigingen bij de decentralisatie van het sociaal domein en doordat gemeenten nauwelijks vat hebben op de groeiende instroom naar deze zorg. Naast de jeugdzorg worden de hogere uitgaven voor circa € 600.000 per jaar veroorzaakt door de Wmo. De landelijke invoering van het abonnementstarief in de Wmo van € 19 per vier weken dwingt gemeenten om tegen dit lage tarief de hulp aan iedereen toe te kennen ongeacht inkomen. Voorheen betaalden mensen met hogere inkomens een hogere bijdrage. Het aantal aanvragen is hierdoor fors gestegen, waarbij het rijk slechts een klein deel van deze toename compenseert.
2. De herverdeling van de **gemeentefondsuitkering** is een landelijke koerswijziging in de verdeling van de rijksmiddelen over de gemeenten. Deze verdeling van gelden gebeurt aan de hand van criteria die vanaf 2022 tot en met 2025 stap voor stap worden aangepast aan nieuwe inzichten. We verwachten dat de hele grote gemeenten aanzienlijk meer Rijksmiddelen gaan ontvangen en kleinere plattelandsgemeenten minder. Wat deze herverdeling Roerdalen exact gaat kosten is

nog niet bekend. Vooralsnog gaan we uit van een daling van € 10 per inwoner in 2022, oplopend naar een daling van € 40 per inwoner in 2025. In totaal scheelt dat Roerdalen in 2022 € 206.000, in 2023 € 411.000 en in 2024 € 617.000. Uiteindelijk, als alle landelijke plannen worden doorgezet, kan het structurele tekort door de herverdeling van het gemeentefonds oplopen naar meer dan € 1 miljoen per jaar. We houden nu rekening met de inschattingen over de herverdeling t/m 2024. Op basis van deze begroting hebben we speelruimte om ook het effect op 2025 op te vangen. De herverdeling van het gemeentefonds komt bovenop de opschalingskorting¹. Deze, eveneens structurele, opschalingskorting neemt jaarlijks toe van € 60.000 in 2015 naar € 920.000 vanaf 2025 en is al verwerkt in de begroting. Voor het jaar 2020 en 2021 bevriest het Rijk de opschalingskorting. Die wordt deze jaren dus niet gekort op onze uitkering uit het gemeentefonds.

3. De meerkosten van het **SC MER** schatten we in op ca. € 800.000 per jaar. Het SC MER heeft voor 2021 een robuuste begroting opgesteld met integrale voorstellen voor alle domeinen. Hierbij zijn de kosten voor de verdere doorontwikkeling meegenomen. De bedoeling is dat we hierdoor niet meer te maken krijgen met tussentijdse begrotingswijzigingen (behoudens autonome ontwikkelingen). Daarnaast wordt onze bijdrage hoger doordat we op basis van de verdeelsleutel meer kosten krijgen toegerekend. De verdeling is gebaseerd op de afname van diensten in 2019. Wij hebben ten opzichte van de andere deelnemers meer diensten afgenomen.
4. De dalende **dividendinkomsten** van Enexis worden ingeschat op € 274.000 per jaar.

In totaliteit wordt het tekort op de begroting in 2024 ingeschat op circa € 3,4 miljoen per jaar. Dat is na het verwijderen van de taakstellingen die al in de huidige meerjarenbegroting staan maar die nog deels een invulling moeten krijgen. Dat is ook inclusief alle overige bijstellingen, zowel positief als negatief. In het hoofdstuk "Financiën in hoofdlijnen" staat een uitgebreide toelichting op het verloop van het begrotingsresultaat.

Coronacrisis

We hebben geen rekening gehouden met de financiële effecten van de Coronacrisis op de gemeentebegroting 2021-2024, omdat deze tot dusver meevallen en voor de langere termijn lastig zijn in te schatten. Het rijk heeft aangegeven dat de gemeenten voor deze extra kosten of minder inkomsten gecompenseerd gaan worden. Hiervoor hebben we van het Rijk de eerste voorschotten ook al ontvangen. Afrekening vindt uiteindelijk plaats op basis van realisatie.

We werken toe naar een structureel sluitende begroting, uiterlijk in 2024. De tekorten in de tussenliggende jaren vangen we op met onze reserves. Hiervoor vormen we een aparte reserve "Afdekking tekorten" van € 4.000.000, ten laste van de algemene reserve.

2.2 Deelprojecten

We hebben een aantal deelprojecten benoemd:

1. Omvormen sociaal domein.
2. Investeren om te renderen.
3. Ontwikkeling bedrijfsvoering.
4. Verbonden partijen.
5. Onderzoek begrotingsuitgaven en –inkomsten.

¹ Jaren geleden wilde het rijk dat gemeenten minimaal 100.000 inwoners hebben. Dit plan is niet doorgegaan. Het rijk hanteert de aanname dat kleine gemeenten lagere organisatiekosten hebben en heeft wel een structurele opschalingskorting doorgevoerd.

Per deelproject beschrijven we de aanpak, de inzichten uit de verkenning die we hebben gedaan en geven we de richting aan voor de toekomst. De uitwerking per deelproject verschilt. Op onderdelen, zoals het sociaal domein, zijn we al jaren bezig met omvormen en zijn we concreter in de aanpak.

2.2.1 Omvormen sociaal domein

Stap 1 Specifieke uitgangspunten en aanpak

We hebben al jaren te maken met oplopende financiële tekorten in het sociaal domein. We zijn we gaan omvormen. We kiezen nu voor een verdere aanscherping van de richting die we al waren ingeslagen. We gebruiken daarvoor de sturingsinformatie die we vanaf 2015 hebben opgebouwd. In de komende drie jaar werken we aan een daling van de kosten. We willen zorgen voor passende hulp bij financieel evenwicht in 2024. Anders gezegd: we werken aan de juiste zorg op de juiste plaats, op de juiste manier en besparen op kosten van onnodige duurdere zorg. Ook omdat we er eerder bij willen zijn: voorkómen is beter dan genezen. Precies doen wat nodig is vanuit de hulpvraag. Géén standaardaanbod meer.

Dat is een hele opgave, want het gaat nog lang niet goed genoeg. Ondanks onze inzet in de afgelopen jaren. Er is nog steeds sprake van een wijd vertakt kostbaar specialistisch zorgaanbod in de regio dat niet altijd aansluit op wat mensen nodig hebben. Te ver van Roerdalen, te gestandaardiseerd en te ver van de inwoner, die de weg hierin dreigt kwijt te raken. Het komt nog steeds voor dat mensen van het kastje naar de muur worden gestuurd en dat hulp in de ogen van de cliënt helemaal niet werkt. Terwijl die hulp dan wel kan worden verlengd. Ook is er sprake van te snel een diagnose stellen naar een probleem of aandoening, ook wel *medicaliseren* genoemd. Terwijl we meer samenhang willen en uit willen gaan van de hulpvraag, de mens en zijn verhaal. En zo vroeg mogelijk, op het moment dat een vraag of probleem nog relatief eenvoudig is op te lossen. We willen er dus sneller bij zijn en een veel beter zicht hebben op doorverwijzingen naar hulp. Die zijn nu te versnipperd. Daarvoor gaan we ook samenwerken met de huisartsen.

We vinden bij het toekennen van hulp ook de eigen verantwoordelijkheid belangrijk. Want zonder intrinsieke motivatie heeft hulp weinig effect. Bovendien moet er een klik zijn tussen hulpvrager en hulpverlener. Voor de inwoner die ondersteuning zoekt of hulp nodig heeft, moet het veel eenvoudiger worden om de juiste weg te vinden. We gaan door met de ontwikkeling van het Sociaal team. Het Sociaal Team wordt nog meer dan nu een éénduidige organisatie waar inwoners terecht kunnen. Makkelijk en toegankelijk. Met minder bureaucratie en onnodige indicatietrajecten. We gaan bovendien de lichtere vormen van begeleiding of hulp, die nu nog regionaal worden ingekocht, *zelf organiseren* in het Sociaal Team. Dit team krijgt dus veel meer capaciteit om mensen te helpen. We zijn dan minder afhankelijk van het complexe zorgaanbod dat buiten Roerdalen is georganiseerd. We vergroten zo onze autonomie. Samenhang van hulp- en levensvragen is voor ons een voorwaarde. Participatie, schuldenproblematiek en eenzaamheid bijvoorbeeld, zijn zoals bekend nauw verwant met andere hulpvragen. De samenhang krijgt vorm volgens het model van positieve gezondheid. Hulp moet dus makkelijker bereikbaar zijn. Hiervoor is het nodig dat schaamte wordt doorbroken: zaken als eenzaamheid en armoede moeten bespreekbaar zijn om tijdig te kunnen traceren.

We staan dus voor een grote opgave: de omvorming. Die bestaat uit twee onderdelen:

- A. Grip op de doorverwijzingen en toekenningen van hulp door het tot stand brengen van één toegang via het sociaal team, in samenwerking met de huisartsen. Het Sociaal team ontwikkelen we nog verder tot één organisatievorm.
- B. Nieuwe laagdrempelige vormen van hulp en preventief aanbod die aansluiten op de behoefte van onze inwoners. Het Sociaal team krijgt meer mogelijkheden om zelf hulp te bieden: de hulpcapaciteit in Roerdalen wordt fors uitgebreid met lichtere vormen van begeleiding en hulp op het gebied van jeugd en Wmo. We noemen dit de *basisondersteuning* binnen het Sociaal Domein.

Wat gaan we anders doen? Is het realistisch?

Een daadwerkelijke omslag in het sociaal domein duurt jaren. Het merendeel van de gemeenten worstelt met hetzelfde probleem. Bovendien is er afgelopen jaren sprake geweest van een toename van meervoudige problematiek. We gaan stap voor stap te werk, kijken wat wel en wat niet werkt vanuit een nulmeting of uitgangssituatie. Voor de nulmeting maken we gebruik van een nieuw dashboard, de *arrangementenmonitor*. We houden focus en kiezen voor een zakelijke aanpak naar onze partners. Volgens deze werkwijze moet de zekerheid van succes ieder jaar toenemen. Voorwaarde is dat er voldoende personele capaciteit beschikbaar is, om ook de reguliere werkzaamheden uit te kunnen voeren.

Uitgangspunten

- We geloven in ondersteuning nabij, dorpsgericht, met elkaar, met vaste bekende gezichten als vetrekpunt.
- Positieve gezondheid is leidend: vragen van de inwoner in samenhang bekijken.
- Laagdrempelig: inwoners weten waar ze terecht kunnen als ze het even niet meer weten.
- Professionals werken integraal vanuit één team en één visie, zoveel mogelijk zelfsturend.
- Wij maken gebruik van ervaringsdeskundigen.
- Regionale samenwerking blijft belangrijk als het gaat om zwaar of specialistisch hulpaanbod (*lokaal doen wat lokaal kan en regionaal wat regionaal moet*).

De aanpak volgt in fasen:

1. Fase van analyse en vraagverkenning in de dorpen: weten wat er speelt en wat werkt en wat niet: Deze fase is al afgerond in de zomer 2020. Resultaat van deze fase:
 - Profielen per kern, overzichten, dashboards (*data-analyse en gesprekken met inwoners*).
 - Inzicht in hoe je kunt sturen en aan welke 'knoppen' je kunt draaien (*mede gebaseerd op goede voorbeelden van andere gemeenten*).
 - Kaders voor nieuwe voorzieningen en integrale toegang.
2. Scenario's ontwikkelen en keuzes voor de basisondersteuning en laagdrempelige hulp, organisatievorm van het sociaal team: najaar 2020 (*op basis van inzichten voorafgaande fase*).
3. Definitieve plannen en implementatie 2021.
4. Start realisatie per 2022.

Stap 2 Enkele inzichten

- Toenemende kosten op zowel Jeugdhulp als Wmo.
- Tekorten jeugd veroorzaakt door toename van een kleine groep jeugdigen met zwaardere hulp.
- Tekorten Wmo door autonome groei aantal ouderen, versterkt door het 'lage' abonnementstarief.
- Er zijn kansen om hulpaanbod in Roerdalen uit te breiden met lichtere vormen van begeleiding, behandeling en basis-GGZ. Daarmee kunnen we hulpcapaciteit van het sociaal team uitbreiden. De mogelijkheden worden nader onderzocht. Eén mogelijkheid is het oprichten van een coöperatie basisondersteuning sociaal domein (als proeftuin). Gebiedsgerichte Inkoop is een tweede optie. We denken ook aan nieuwe voorzieningen als bijvoorbeeld een *gezinscoach*.
- Er is *onzekerheid* over de toekomstige ontwikkeling van de inkomsten van het rijk. Ook is er door de huidige crisis een kans op toename van het beroep op zorg. Tegen deze achtergrond is omvormen een grote opgave.

Stap 3 Samenhang met andere deelprojecten of begrotingsprogramma's

Dit deelproject sluit naadloos aan op programma 1 en 2.

Stap 4 Ontwikkelingsrichting

- We halen de regie naar ons toe, doen meer lokaal, vergroten onze autonomie en beginnen met het zelf organiseren van lichtere vormen van hulp: we vergroten de lokale hulpcapaciteit.
- We krijgen grip op de doorverwijzingen naar hulp.
- Het Sociaal team wordt één organisatie. Dit leidt tot minder bureaucratie en minder overheadkosten.
- Via de MER SD willen we de groei van het WMO tekort door het lage abonnementstarief afremmen en zo mogelijk verminderen.

We beogen met de omvorming op de volgende onderdelen structureel te besparen:

- Basisondersteuning. Besparing 10% op de kosten van specialistische hulp jeugd en Wmo: we zetten lokaal meer laagdrempelige hulpcapaciteit in, samen met nieuwe toegankelijke en preventieve voorzieningen. Het resultaat is aanzienlijk minder doorverwijzingen naar specialistische hulp en minder zware (onnodige) zorg per individu.
- Sociaal team. Besparing van 10% op de subsidies professionele instellingen: door volledige inzet en coördinatie vanuit het sociaal team is een deel coördinatie en overhead vanuit moederorganisaties overbodig. Dit betekent een taakstellende bezuiniging op de subsidies professionele instellingen (inclusief CjG). Dit betekent wel dat toekomstige indexeringen van subsidies niet hoger mogen zijn dan het accres gemeentefonds.
- Inzet MER sociaal team. Besparing bijdrage MER Sociaal Domein: er is vanaf 2021 geen sprake meer van extra inzet en extra in rekening brengen van uren voor het sociaal team (€ 70.000) maar een nieuwe manier van werken ('het bestaande werk anders doen').
- Zorginnovatie. 10% op de kosten zorgaanbod als aanvullende taakstelling meer kwaliteit met minder geld vanuit de regionale samenwerking MLO: zorgaanbieders leggen vernieuwende plannen voor.
- Subsidies Educatief pakket/lokaal educatieve agenda: we subsidiëren meerdere onderwijstaken. Door een efficiëntere inzet van de middelen kunnen we geld besparen. Besparing € 14.000 Educatief Pakket en € 10.000 Lokaal educatieve agenda.
- Bibliotheekwerk: door slimmer inzet van middelen besparen we € 30.000 (zonder de subsidie te verlagen).
- Participatie: betere toeleiding naar werk, besparing op overhead en huisvesting, met name bij Westrom. Besparing van € 200.000.
- We gaan uit van een wendbare begroting: de omvorming is de basis. Periodiek peilen we of de (financiële) doelen worden gehaald. De situatie rondom corona, het extra beroep op zorg en de ontwikkeling van de inkomsten van het Rijk zijn nog onzeker. Afhankelijk daarvan kiezen we voor aanvullende *overige* besparingsopties. De keuzes hierin moeten aansluiten bij de omvorming en het streven naar een evenwichtige begroting per 2024.

	bedragen x € 1.000			
Omvormen sociaal domein	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Daling lasten				
Basisondersteuning	-	-	300	800
Sociaal team	-	120	120	120
Inzet MER sociaal team	-	70	70	70
Zorginnovatie	500	500	500	500
Subsidies educatief pakket/lokaal educatieve agenda	-	24	24	24
Bibliotheekwerk	30	30	30	30
Participatie	-	-	-	200
Lagere uitvoeringskosten mantelzorg	-	20	20	20
Totaal daling lasten	530	764	1.064	1.764
Totaal effect op exploitatie	530	764	1.064	1.764

2.2.2 Investeren om te renderen

Stap 1 Specifieke uitgangspunten en aanpak

We richten ons in dit deelproject vooral op ruimtelijke ordening (bouwplannen van derden), duurzaamheid, actief grondbeleid (o.a. bouwplannen van de gemeente) en bedrijfsontwikkelingen (inclusief toerisme en recreatie). We onderzoeken de mogelijkheden om structurele inkomsten te generen voor de gemeente of om door middel van investeringen duurzaam onze uitgaven te verlagen.

Stap 2 Eerste inzichten

We verwachten dat de volgende projecten/acties haalbaar zijn en zorgen voor rendement.

Ruimtelijke ordening

Bouwplannen gericht op woningbouw: Er zijn op dit moment aanvragen voor het bouwen van circa 145 woningen in behandeling. Het bouwen van woningen levert eenmalig leges op, maar levert ook structureel meer OZB inkomsten op, circa € 110.000. Echter, we verwachten dat er dan ook voor eenzelfde bedrag aan extra uitgaven zijn op gebied van sociale voorzieningen vanwege een toename van het aantal inwoners. Het financieel effect hier van is dus erg beperkt.

Duurzaamheid

- **Deelname in zonnepark Stort Montfort:** Participeren in het project door zonnepanelen te kopen. Daarmee wekken we energie voor de gemeentelijke gebouwen en openbare ruimte op. Dit levert een structurele besparing op van € 75.000 per jaar vanaf 2023.
- **Eigen windmolens ontwikkelen en exploiteren:** Structurele opbrengst van circa € 625.000,-. Het rendement van deze investering en de risico's variëren, afhankelijk van onze rol. Dit moeten we verder uitwerken voordat hierover een definitieve keuze wordt bepaald. (zie ook de paragraaf risicobeheersing). Realisatie lukt naar verwachting niet voor 2026. We schatten in dat een investering uit eigen vermogen van circa de € 5 miljoen (afschrijving) nodig is. Daarnaast vraagt dit een flinke investering in personele capaciteit.

- Grond en Vastgoed: Diverse mogelijkheden die verder uitgewerkt moeten worden, zoals zonnepanelen op ons eigen vastgoed of vrijgekomen sportvelden, isoleren en besparen, zonnepanelen boven parking Odiliënberg, LED-verlichting, deelauto's, laadpalen etc. Hiermee kan een jaarlijkse besparing van € 100.000 worden gerealiseerd.

Actief grondbeleid

In het kader van actief grondbeleid gaan we de volgende projecten uitwerken:

- Afronding Holsterveld (raming van €200.000 incidentele opbrengst vanwege grondverkoop na aftrek kosten en €7.000 structureel voor OZB vanaf 2022. Deze opbrengsten zijn nog niet in de begroting verwerkt);
- Wienkeskoel fase 3 (raming van €150.000 incidentele opbrengst vanwege grondverkoop en €2.500 structureel voor OZB vanaf 2023. Deze opbrengsten zijn nog niet in de begroting verwerkt);
- Realisatie van een reclamemast (verwachte opbrengst van €50.000 per jaar).
- Grondaankoop om te verpachten (uitgaande van 9 hectare aankoop een jaarlijkse opbrengst van €9.000).

Bedrijfsontwikkelingen

- Gereguleerde reclamepakketten (verwachte opbrengst van €50.000 per jaar)

Stap 3 Samenhang met andere deelprojecten of begrotingsprogramma's

Samenhang met de programma's 4 en 5:

We moeten het grondbeleid aanpassen van passief naar actief grondbeleid.

In de omgevingsvisie moeten we ruimere mogelijkheden opnemen om de projecten te kunnen realiseren.

Er een belangrijke relatie met de paragraaf risicobeheersing

Stap 4 Richting geven

Duurzaamheid: We werken in 2021 uit wat de consequenties zijn van een actieve aanpak van duurzame energie projecten. De planvorming en uitvoering van bijvoorbeeld een zonnepark of windmolen kost ten minste vier jaar. We verkennen welke organisatievorm het beste past en welke rol de gemeente zou moeten nemen in deze ontwikkeling. Dit heeft ook invloed op het rendement op onze investering. Hoe meer risico de gemeente accepteert, hoe hoger het rendement dat we kunnen halen. We werken dit uit in 2021. De gemeenteraad neemt hierover een besluit voordat we het plan gaan uitvoeren.

Voor wat betreft de reclame-uitingen (bv een mast langs de A73 en uitingen nabij de komgrenzen) gaan we onderzoeken wat de consequenties zijn voor grondeigendom, relatie met ruimtelijk beleid en eventuele goedkeuring van andere instanties.

Bij de verdere uitwerking van de verschillende plannen beoordelen we ook in hoeverre hier eventuele verplichtingen ontstaan om de winsten mee te nemen in het kader van de aangifte voor vennootschapsbelasting.

	bedragen x € 1.000			
Investeren om te renderen	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Daling lasten				
Lagere energiekosten door investeringen in duurzaamheid	-	25	50	100
Deelname zonnepark Montfort	-	38	75	75
Totaal daling lasten	-	63	125	175
Stijging baten				
Rente lening Enexis	40	40	40	40
Pachtopbrengst reclamemast/gereguleerde reclamepakketten	-	20	50	100
Hogere pachtopbrengst door aankoop strategische grond	-	-	10	10
Totaal stijging baten	40	60	100	150
Totaal effect op exploitatie	40	123	225	325

Om tot deze extra inkomsten te komen is het belangrijk dat we tijdig grond in eigendom krijgen op strategische plekken. Daarom vragen we een krediet van € 1.000.000. Voor de helft doen we dit op basis van begrotingswijziging 2020. De andere helft is verwerkt in onze investeringsagenda in hoofdstuk 5 "Financiën in hoofdlijnen".

2.2.3 Ontwikkeling bedrijfsvoering

Stap 1 Specifieke uitgangspunten en aanpak

Bij de ontwikkeling van bedrijfsvoering hebben we het over twee onderdelen:

- a) De organisatie en de bedrijfsvoering van de gemeente Roerdalen.
- b) De aan het Servicecentrum MER uitbestede taken op het gebied van bedrijfsvoering.

Ad a) In de lokale organisatie van de gemeente Roerdalen werken we aan het verminderen van overhead en het 'lean' organiseren van werkprocessen. In onze lean-aanpak staat onze inwoner centraal. Door werkprocessen slimmer en efficiënter te organiseren willen het voor onze inwoner zo duidelijk en makkelijk mogelijk maken. Daarnaast willen we organisatiekosten zo laag mogelijk houden.

Ad b) We hanteren als uitgangspunt dat de kosten van het Servicecentrum MER niet hoger mogen zijn dan als we het werk zelf zouden doen. Op basis van eigen benchmarkgegevens zien we kansen voor verdere kostenverlaging van het Servicecentrum MER. De bedoeling is het Servicecentrum zorgt voor een door de MER-gemeenten gedragen gezamenlijke benchmark.

De afspraken over de bijdragen van Roerdalen voor de bedrijfsvoering door het Servicecentrum leggen we vast in het Uitvoeringsprogramma (UP), net zoals bij de andere MER-afdelingen.

Stap 2 Eerste inzichten

In 2020 zijn we gestart met het werken via de lean-methodiek. We zijn aan de slag gegaan met enkele specifieke processen waarbij meerdere mensen samen werken om al doende de lean-methodiek in de praktijk te leren. Tegelijkertijd leiden we een aantal medewerkers op als lean-begeleider. Daarmee borgen we de lean-aanpak in onze organisatie.

We zien kansen om de overheadkosten de komende jaren verder te verlagen. Door zo veel mogelijk gebruik te maken van het natuurlijk verloop in ons personeelsbestand verwachten we dat mogelijke frictiekosten beperkt zullen zijn.

Op basis van de eerste inzichten gaan we er van uit dat we uiterlijk in 2024 € 150.000 structureel kunnen besparen op de totale kosten van organisatie en bedrijfsvoering in de lokale organisatie van Roerdalen.

Ook de organisatie van het Servicecentrum MER moet meer 'lean' worden: dit geldt met name voor de afdeling bedrijfsvoering. De MER heeft het voornemen om in 2022 2% te kunnen besparen door efficiënter te werken. Op basis van ons bekende benchmarkgegevens denken we dat er meer mogelijk is dan de 2% en zijn we in de begroting er van uitgegaan dat we in 2024 structureel € 540.000 minder aan het Servicecentrum bijdragen voor organisatie en bedrijfsvoering.

Stap 3 Samenhang met andere deelprojecten en begrotingsprogramma's

Dit deelproject hangt nauw samen met de ontwikkelingen op het gebied van organisatie en bedrijfsvoering binnen de verbonden partij Servicecentrum MER, programma 7 en de paragraaf bedrijfsvoering.

Stap 4 Richting geven

Als vertrekpunt voor de beoogde bezuinigingen bij het Servicecentrum MER hanteren we de Programmabegroting 2021 met meerjarenraming en de Begrotingswijziging 2021-1 van het Servicecentrum. In ons advies over de zienswijze op deze begrotingswijziging zijn we ook uitgegaan van een beoogde bezuiniging van € 540.000. In het algemeen en dagelijks bestuur van het Servicecentrum zetten we er op in dat de drie MER gemeenten vergelijkbare verwachtingen qua bezuiniging gaan hanteren.

	bedragen x € 1.000			
Bedrijfsvoering	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Daling lasten				
Lagere kosten SC MER - organisatie en bedrijfsvoering	31	63	318	540
Lagere organisatiekosten door efficiency	-	50	100	150
Totaal daling lasten	31	113	418	690
Totaal effect op exploitatie	31	113	418	690

2.2.4 Verbonden partijen

Stap 1 Specifieke uitgangspunten en aanpak

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan we ons bestuurlijk en financieel verbonden hebben. In de paragraaf verbonden partijen staat een uitgebreide toelichting op de specifieke bestuurlijke en financiële verbintenissen en verdere informatie per verbonden partij. De verbonden partijen worden ook in de paragraaf weerstandsvermogen meegenomen voor de risico-inschatting.

In dit deelproject richten we ons op alle verbonden partijen met uitzondering van het Servicecentrum MER en de Westrom, omdat deze al betrokken zijn bij andere deelprojecten (bedrijfsvoering en omvormen sociaal domein).

We willen in de komende jaren tot een bezuiniging komen van 4% op de kosten van de verbonden partijen. We hebben in de begroting 2% ingeboekt, vanaf 2023.

Stap 2 Eerste inzichten

Voor alle verbonden partijen geldt dat een bijstelling van de uitgaven wordt bepaald door de meerderheid van de aangesloten gemeenten. We kunnen die vanuit Roerdalen niet afdwingen. Vandaar dat we nog geen 4% hebben ingeboekt, maar 2% ons realistischer lijkt. Er ligt hier een opgave om coalities te vormen met andere gemeenten. Dat kan als zowel ambtelijk en bestuurlijk (college) als politiek (raad) actief wordt bijgedragen aan het realiseren van de bezuinigingsopgave van dit deelproject.

Stap 3 Samenhang met andere deelprojecten

De verbonden partijen voeren taken uit die bijdragen aan realisatie van de gemeentelijke doelen. Voor zover er bij andere deelprojecten doelen worden bereikt met behulp van verbonden partijen, maakt dit ofwel deel uit van dat deelproject ofwel vindt dit zijn vertaling binnen dit deelproject.

Stap 4 Richting geven

De gemeenteraad van Roerdalen heeft op 4 juni 2020 een motie aangenomen die er op gericht is dat ook verbonden partijen hun steentje bijdragen aan de bezuinigingsopgave van de gemeente Roerdalen. De hierop volgende brief die het college aan alle verbonden partijen stuurde op 14 juli 2020 markeren we als startpunt voor de vervolgacties voor dit deelproject. De vervolgacties zijn specifiek per verbonden partij.

Verbonden partijen	Begroting 2021	bedragen x € 1.000		
		MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Daling lasten				
2% besparing op gemeenschappelijke regelingen	-	-	52	52
Totaal daling lasten	-	-	52	52
Totaal effect op exploitatie	-	-	52	52

2.2.5 Onderzoek begrotingsuitgaven en -inkomsten

Stap 1 Specifieke uitgangspunten en aanpak

Naast bovenstaande deelprojecten hebben we ook gekeken naar de andere uitgaven en inkomsten in de begroting. Hiervoor hebben we onder andere een benchmark laten uitvoeren. De opzet van deze benchmark was gericht op het krijgen van een objectieve spiegel van ons uitgavenpatroon. Hiervoor zijn onze uitgaven en inkomsten gespiegeld aan zowel:

- de financiële ijkpunten die ten grondslag liggen aan het gemeentefonds als;
- aan de uitgaven en inkomsten van een groep vergelijkbare referentiegemeenten.

Dit hebben we gedaan voor het totale gemeentelijke takenpakket.

Daarnaast hebben wij zelf ook onderzocht op welke onderdelen besparingen of extra inkomsten mogelijk zijn.

Onze grootste inkomstenpost is de gemeentefondsuitkering. Deze staat al verschillende jaren onder druk. Door de lage vergoeding voor de nieuwe taken binnen het sociaal domein, het niet vergoeden van de hogere kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief in de WMO en de ingevoerde opschalingkorting lopen onze inkomsten en uitgaven steeds meer uit elkaar.

We hebben op 30 juni 2020 een brief gestuurd aan het Rijk, waarin we deze knelpunten hebben beschreven en waar we aan dringen op de volgende maatregelen:

1. Sociaal domein:
 - a. Zorg voor een realistische vergoeding voor het sociaal domein.
 - b. Draai het abonnementstarief in de Wmo terug.
2. Algemene uitkering:
 - a. Zorg voor een volledige vergoeding van de gemaakte en nog te maken kosten als gevolg van de coronacrisis.
 - b. Houd de kosten van de coronacrisis buiten de trap-op-trap-af systematiek en klik het gemeentefonds langer vast dan tot en met 2021.
 - c. Zet de steeds verder oplopende opschalingkorting stop met ingang van 2021.
3. Stel de herijking uit tot de hiervoor genoemde zaken geregeld zijn en houd de financiering van plattelandsgemeenten op peil.

Naast onze eigen brief ondersteunen we acties van verschillende andere gemeenten. Een voorbeeld hiervan is de ondersteuning van de brief van de P10 gemeenten² aan het rijk waarin zij aangeven dat de financiële positie van plattelandsgemeenten zorgwekkend is. Samen met 65 plattelandsgemeenten vragen wij hier om de financiering van de plattelandsgemeenten op peil te houden en verzoeken wij het Rijk met klem geen voorstellen te doen waarin het oplossen van problemen bij een groep gemeenten ten koste gaat van de voorzieningen en dus de leefbaarheid in plattelandsgemeenten.

Stap 2 Eerste inzichten

De algemene conclusie vanuit de benchmark is dat er binnen onze gemeente geen grote uitschieters zijn in negatieve zin, maar dat de inkomsten en uitgaven in zijn algemeenheid niet in balans zijn. Wel zijn er vier zoekrichtingen naar voren gekomen:

- wegen en water
- groen
- ruimtelijke ordening en wonen
- organisatie/formatie (in relatie tot SC MER)

² P10: samenwerkingsverband van de 22 grootste plattelandsgemeenten van Nederland.

Dit laatste onderdeel onderschrijft de acties die we in het kader van bedrijfsvoering al in gang hebben gezet. Voor de openbare ruimte willen we bezuinigen op onze uitgaven, zonder dat het kwaliteitsniveau achteruit gaat. Zowel bij wegen en water als bij ruimtelijke ordening en wonen blijkt dat de leges niet kostendekkend zijn. We zullen in de nieuwe legesverordening voorstellen doen voor de verhoging van tarieven. We hebben nu al rekening gehouden met een hogere inkomst als gevolg hiervan.

We zijn in overleg met de vrijwilligers over de overdracht van de buitenbaden. We gaan er van uit dat we vanaf 2022 geen uitgaven meer hebben voor de buitenbaden. Als overdragen niet lukt, willen we de buitenbaden definitief sluiten. Daarnaast willen we stoppen met onze bijdrage in het onderhoud van de Prins Bernhardmolen.

Naast de verschillende mogelijkheden om te besparen zijn we toch genoodzaakt om ook voorstellen te doen voor het extra verhogen van de belastingen. Hierbij is een verschil gemaakt tussen de OZB niet-woningen en woningen. Ons voorstel is om het tarief voor niet-woningen vanaf 2022 te verhogen. Uit een onderzoek met vergelijkbare gemeenten is gebleken dat de tarieven voor niet-woningen bij ons lager liggen voor zowel het eigenaar als het gebruikersdeel. We willen deze verhoging pas doorvoeren in 2022, omdat door het Centraal Plan Bureau (CPB) is aangegeven dat de economie eind 2021 weer is aangetrokken, ervan uitgaande dat er geen nieuwe massale lockdown komt. Met de voorgestelde verhoging blijven de kosten nog altijd lager dan bij vergelijkbare gemeenten. Voor de OZB woningen stellen we voor om deze nu al voor de komende jaren 3,5% te verhogen in plaats van alleen 2,4% (gebaseerd op de indexcijfers van het CPB) in 2021. Dit is een beperkte verhoging, zeker als deze wordt afgezet tegen de onbenutte belastingcapaciteit. Die is na deze verhoging nog altijd € 1.439.000.

Het Rijk heeft over de algemene uitkering besloten om de opschaaikorting voor de jaren 2020 en 2021 incidenteel te bevriezen. Het effect hiervan hebben we meegenomen bij de bepaling van de gemeentefondsuitkering.

Stap 3 Samenhang met andere deelprojecten

Vanuit de benchmark is nogmaals duidelijk geworden dat de kosten algemene ondersteuning ten opzichte van de referentie gemeenten hoog zijn. Dit sluit aan bij de conclusies die we zelf al eerder hebben getrokken. De optimalisering van de bedrijfsvoering en dan vooral MER-bedrijfsvoering is dan ook één van de andere deelprojecten.

Stap 4 Richting geven

In de komende jaren blijven we uitgaven en inkomsten op de verschillende taakvelden kritisch volgen. Bij actualisatie van beleid bouwen we ook de financiën opnieuw op vanaf de basis (ook wel zero-based budgetting genoemd).

We zullen ook na de landelijke verkiezingen bij het nieuwe kabinet blijven aandringen op een groter gemeentefonds, om de taken die wij uit moeten voeren te kunnen bekostigen.

In het onderstaande overzicht staat de financiële effecten van de voorstellen

bedragen x € 1.000

Onderzoek begrotingsuitgaven en -inkomsten	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Daling lasten				
Afstoten buitenbaden en molens	18	63	63	63
Besparingen in de openbare ruimte	50	50	50	50
Verdere deregulering welstand	-	8	8	8
Totaal daling lasten	68	120	120	120
Stijging baten				
Extra stijging ozb niet-woningen	-	50	100	170
Extra stijging ozb woningen	28	120	214	313
Meer kostendekkendheid leges	150	150	150	150
Hogere toeristenbelasting door toename areaal	-	46	46	46
Totaal stijging baten	178	366	510	679
Totaal effect op exploitatie	245	486	630	799

2.3 Samenvatting

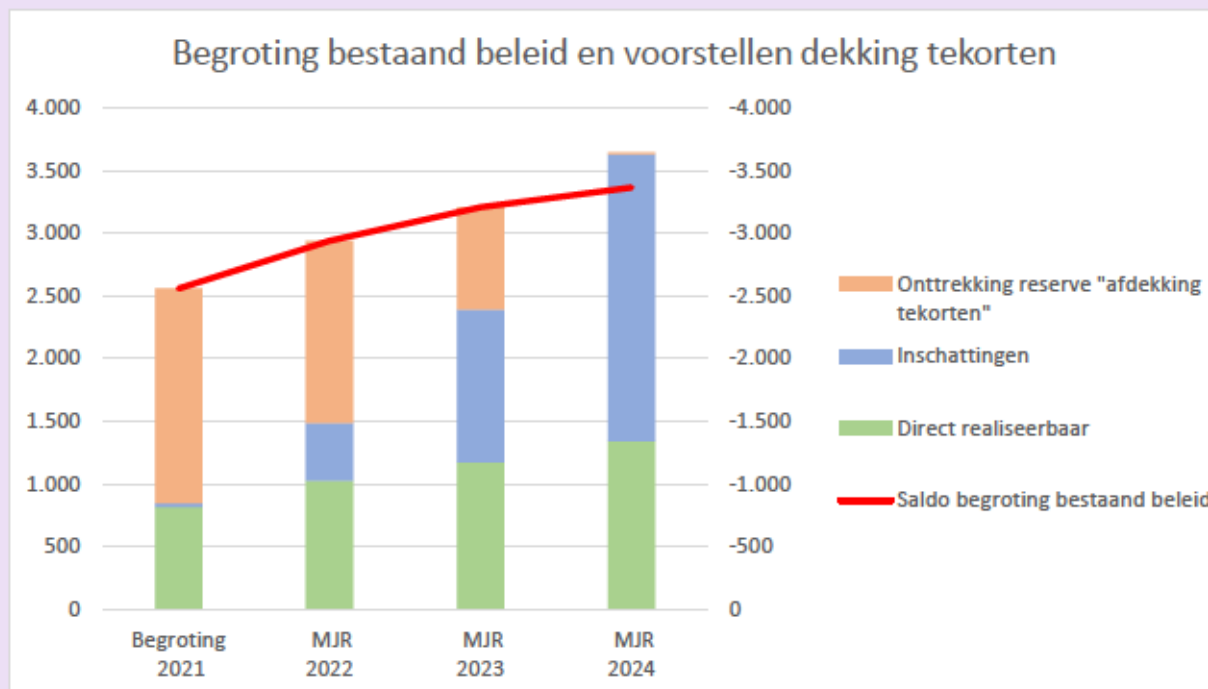
Met alle voorstellen in dit plan van aanpak komen we uit op een positief effect van afgerond € 847.000 in 2021 oplopend naar € 3.630.000 in 2024.

Om de tekorten in de tussenliggende jaren op te vangen stellen we een reserve "afdekking tekorten" in van € 4.000.000.

Van de voorstellen is een deel, soms met een overgangsjaar, direct realiseerbaar. Voor een ander deel hebben we inschattingen gedaan. Deze inschattingen doen we op basis van ervaringen of op advies van deskundigen.

	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Begrotingssaldo 2021-2024 bestaand beleid voor plan van aanpak "Begroting in Balans"	-2.558	-2.940	-3.207	-3.365
Voorstellen "Begroting in Balans"				
Direct realiseerbaar	815	1.026	1.171	1.340
Inschattingen	31	459	1.219	2.291
Totaal voorstellen "Begroting in Balans"	847	1.485	2.390	3.631
Begrotingssaldo na voorstellen "Begroting in Balans"	-1.712	-1.455	-818	266
Onttrekking reserve "afdekking tekorten"	1.712	1.455	818	15
Resultaat	0	0	0	281

In onderstaande grafiek is dit grafisch weergegeven. De rode lijn laat het begrotingstekort zien op basis van het bestaand beleid. De staven geven aan hoe we dit tekort met de voorstellen de komende jaren gaan oplossen.

2.4 Wat gaan we doen om dit te realiseren

Sturing en organisatie

We kunnen een deel van alle voorstellen uitvoeren met de bestaande capaciteit. Vooral voor het deelproject Investeren om te renderen is extra capaciteit nodig. Daarnaast vraagt de uitvoering van het plan van aanpak om een sterke sturing, monitoring en borging van de resultaten. Dit willen we zowel ambtelijk als bestuurlijk goed borgen. We overwegen om hiervoor een aparte projectorganisatie op te zetten, die gericht toewerkt naar zowel de financiële als inhoudelijke resultaten. We zorgen voor voortgangsrapportages en verantwoording bij ieder planning en controlmoment, zodat de raad de realisatie goed kan volgen. We willen een reserve vormen van € 1.000.000 voor de organisatiekosten. We gaan nu uit van een jaarlijkse onttrekking van € 250.000. We sturen dit jaarlijks bij. Afhankelijk van de inhoudelijk keuzes zullen we per jaar meer of minder moeten investeren in capaciteit. Dit wordt een vast onderdeel van de uitwerking van de deelprojecten en de voorstellen aan de raad.

Een deel van de financiële effecten is gebaseerd op reële inschattingen die verder moeten worden uitgewerkt. Dit betekent dat hier nog onzekerheden in zitten. Deze onzekerheden moeten in de komende jaren steeds minder worden. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gaan we hier uitvoerig op in.

Investeringsen

Voor de realisatie van het plan van aanpak en daarmee een duurzaam sluitende begroting zetten we reserves en kredieten in. Een kort overzicht:

€ 1.000.000 reserve "Uitvoeringskosten Begroting in Balans"

€ 4.000.000 reserve "Afdekken tekorten"

€ 1.000.000 krediet Strategische grondaankopen

In het deelproject 2 Investeren om te renderen wordt ook gesproken over de mogelijkheid om zelf te investeren in de aanleg van windmolens. Hier wordt indicatief een bedrag van € 5.000.000 genoemd. We hebben dit nu nog niet verwerkt in de begroting. Dit idee moet eerst worden uitgewerkt.

Wat als het niet lukt?

We gaan ervoor om met alle maatregelen en acties die we ondernemen een duurzaam sluitende begroting te realiseren. 100% Zekerheid dat dit lukt hebben we helaas niet. Mochten we er in de komende vier jaar niet in slagen om het tekort volledig weg te werken, dan zijn nieuwe keuzes noodzakelijk. Het gaat dan om ingrijpendere keuzes in bijvoorbeeld het voorzieningenniveau of de lasten voor onze inwoners. Dit willen we uiteraard voorkomen.

3. Programmaplan

Programma 1: Krachtige dorpen

Inleiding

Het programma Krachtige Dorpen gaat over sociale samenhang en leefbaarheid in Roerdalen. Het programma omvat de basisvoorzieningen zoals de school, de vereniging, het dorpshuis, het sociaal team of het consultatiebureau. Het gaat om de mogelijkheden voor inwoners om elkaar te ontmoeten, zich te ontspannen en te ontplooiën. Sociale samenhang wordt door het CBS gedefinieerd in termen van *sociale participatie of maatschappelijke deelname*. Wij willen dat iedereen kan meedoen aan de samenleving en niemand wordt uitgesloten. Programma 1 gaat ook over het preventief versterken van de veerkracht en de weerbaarheid van mensen.

Afgelopen jaren is er een netwerk van burgerinitiatieven ontstaan. Steeds meer inwoners raken betrokken en nemen verantwoordelijkheid. Er is een sterke relatie met wonen en leefomgeving. Programma 1 raakt het fundament van het sociaal domein. Programma 1 en programma 2 (*Participatie*) gaan vloeiend in elkaar over en hebben sterke verwantschap, waarbij programma 1 vooral gericht is op de gemeenschap en programma 2 op individuele ondersteuning.

Omvormen sociaal domein

Fors oplopende financiële tekorten noodzaken een andere aanpak van het sociaal domein. We gaan omvormen. In drie jaar tijd werken we gefaseerd naar evenwicht in de kosten en de baten per 2024. We doen dit vanuit onze visie van Samen Doen, kleinschaligheid en de mens en zijn verhaal centraal. Dat is nu nog onvoldoende het geval. We zien in het sociaal domein namelijk nog altijd vormen van verkokering. Er kan snel sprake zijn van een te snelle ‘diagnose’. Het komt voor dat inwoners van het kastje naar de muur worden gestuurd. Er is een wijd vertakt kostbaar specialistisch aanbod in de regio dat niet altijd aansluit op wat mensen nodig hebben. Bovendien is een deel van dit hulpaanbod in de ogen van cliënten niet effectief. Daarom gaan we een groot deel van de hulp zelf organiseren (faciliteren) in de vorm van *basisondersteuning sociaal domein*; een pilot. We kiezen voor een eigen koers. We versterken de autonomie en vergroten de hulpcapaciteit in Roerdalen om op lokaal niveau passende ondersteuning te bieden. Dit is een grote omslag. We willen dat mensen ondersteuning krijgen op het juiste moment. Zodat ze kunnen blijven meedoen en zelfredzaam blijven. Bovendien willen we meer zicht hebben op hoe hulp wordt toegekend. Mensen hebben een eigen verantwoordelijkheid bij het oplossen van problemen. Als zij een beroep op de hulpverlening doen is intrinsieke motivatie belangrijk. Schaamte of schroom om hulp te vragen moet worden weggenomen. Wij grijpen alleen in bij onveilige situaties.

We staan voor een grote opgave: de omvorming. Die bestaat uit twee onderdelen:

1. Sturen van vele vormen van verwijzing naar één toegang via het Sociaal Team Roerdalen.
2. Nieuwe laagdrempelige vormen van hulp en preventief aanbod (basisondersteuning).

Het resultaat van de omvorming is een gezonde begroting sociaal domein (*programma's 1 en 2*) en nieuwe passende lokale vormen van makkelijk toegankelijke hulp vanuit de leefwereld van de inwoner.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: krachtige dorpen met veel sociale samenhang, goede basisvoorzieningen en weerbare inwoners.

Met de meeste inwoners in Roerdalen gaat het goed. Zij voelen zich gezond en gelukkig en voeren zelf regie over hun eigen leven en zijn autonoom. Van de inwoners van Roerdalen voelt zich 93% gelukkig.³ Inwoners die initiatieven nemen die bijdragen aan de sociale samenhang, leefbaarheid en duurzaamheid, willen we blijven faciliteren. We hebben oog voor wat mensen nodig hebben en luisteren naar de wensen van onze inwoners.

Vergroten van de weerbaarheid, de veerkracht en preventie

Van de inwoners bevindt zich 17,4% in een kwetsbare situatie en 2,1% in een zorgwekkende situatie⁴. Wij willen mensen in een (potentieel) kwetsbare situatie, die vanuit hun eigen verantwoordelijkheid een hulpvraag uiten, of waarvan de veiligheid in het gedrang is, ondersteunen met maatwerk volgens het concept positieve gezondheid. Ons criterium is de mate van zelfredzaamheid en veerkracht. Er is een groter wordende groep kwetsbaren met een toenemende kans op een samenspel van problemen op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, opvoeden en laaggeletterdheid. Ook is er een kleine groep ouderen en alleenstaanden die niet zelfredzaam is. Wij ondersteunen de veerkracht en weerbaarheid van deze inwoners vanuit één visie op basis van het concept positieve gezondheid: we benaderen de problemen en leefdomeinen in onderlinge samenhang. Positieve gezondheid gaat ervan uit dat mensen zelf verantwoordelijk zijn, maar dat zij met hulp hun weerbaarheid in kwetsbare situaties kunnen versterken. Daarnaast vergroten wij de inzet op preventie en preventieve maatregelen en vroegtijdig signaleren. Positieve gezondheid gaat over de veerkracht op meerdere levensdomeinen: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren.

Gezondheid is het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren in het licht van de sociale fysieke en emotionele uitdagingen van het leven.

Doel 1: Inwoners in een (potentieel) kwetsbare situatie worden weerbaarder, méér bewust van de eigen invloed op gezondheid en ontwikkelen veerkracht en vaardigheden.

Actie 1: Coaching en lifeskills op het gebied van leefstijl, werk en inkomen en gezondheid. Coaching op het gebied van leefstijl, werk en inkomen en het ontwikkelen van gezondheidsvaardigheden breiden wij uit naar mensen met een vergrote kans om in een kwetsbare situatie terecht te komen. Dit doen we samen met MER. Het sociaal team en de MER consulenten hebben de training positieve gezondheid in 2020 gevolgd en gaan het nu ook daadwerkelijk toepassen in het gesprek met inwoners.

We zetten verder in op een integrale klantbenadering via het Sociaal Team; medewerkers van het team Participatie en team Wmo bemensen het spreekuur en nemen deel aan een integraal casusoverleg. In programma 2 gaan we verder in op de nieuwe werkwijze van het Sociaal Team. Ook

³ Waarstaatjegemeente.nl/burgerpeiling 2019

⁴ Waarstaatjegemeente.nl/burgerpeiling 2019

geven we een vervolg aan maatwerk en daarmee de persoonlijke benadering en mogelijkheden voor inwoners. Met maatwerk wordt bedoeld dat de dienstverlening aangepast wordt op de klant en niet uitgaat van de standaarden en richtlijnen die er bestaan. Hierbij wordt voor de inwoners die een uitkering ontvangen op grond van de Participatiewet het concept van de omgekeerde toets⁵ toegepast.

Verder gaan we met betrokken partners een netwerk creëren, met als doel gezamenlijk armoede en schulden vroegtijdig te signaleren en te voorkomen. Samen met Wonen Limburg hebben we een eerste stap gezet met de pilot Voorzieningen Wijzer. De Voorzieningen Wijzer is een aanpak die mensen met inkomens tot modaal niveau helpt bij het maken van verstandige keuzes en het kiezen en aanvragen van beschikbare voorzieningen. Deze aanpak krijgt in 2021 een vervolg.

Actie 2: Smaaklessen, leefstijllessen en fittesten op alle scholen

We gaan tijdens de evaluatie van het educatief pakket (subsidie) het gesprek aan met de scholen (Vlodrop en Montfort) die geen gebruik maken van de smaaklessen, leefstijllessen en fittesten en proberen hen te laten inzien hoe belangrijk het is dat kinderen bewust worden gemaakt van de eigen invloed op (positieve) gezondheid. Met de overige scholen die hier wel gebruik van maken gaan we kijken hoe we positieve gezondheid een onderdeel kunnen maken van het bestaande lesprogramma.

Actie 3: Preventie en omvorming

In 2021 blijven we inzetten op preventie en laagdrempelige ondersteuning. Om dit te bewerkstelligen, werken de gemeente, het schoolbestuur Swalm en Roer, de basisscholen en het CJG nauw met elkaar samen. De orthopedagoog op de basisschool is daar een mooi voorbeeld van en vormt de verbinding tussen basisonderwijs en jeugdhulp. Op deze manier worden problemen eerder gesignaleerd, kan sneller worden geacteerd en kan, indien nodig, het CJG gemakkelijk worden betrokken. In 2021 zullen de ontwikkelingen rondom de inzet van de orthopedagoog gemonitord en geëvalueerd worden.

Actie 4: Statushouders

Per 1 juli 2021 komt er een nieuwe Wet inburgering. In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de regie over inburgering. Het nieuwe stelsel biedt mogelijkheden om nieuwkomers beter en meer op maat te begeleiden zodat zij sneller mee kunnen doen in de samenleving, het liefst via betaald werk. Zo kunnen we als gemeente meer integraal, op maat werken en beter inspelen op de behoefte van de statushouders. De voorbereidingen op de nieuwe wet zijn in volle gang zodat dat we in juli 2021 een optimale invulling kunnen geven aan deze nieuwe wet.

Doel 2: Inwoners nemen initiatieven die de gezondheid bevorderen.

We gaan verder met het concept positieve gezondheid, dat ervan uit gaat dat mensen zelf verantwoordelijk zijn, maar dat zij met wat steun wel hun weerbaarheid kunnen versterken. Positieve gezondheid staat gelijk met veerkracht op meerdere levensdomeinen: *lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren*. Een individueel of persoonsgerichte benadering vanuit de maatwerkgedachte vergroot de kans op succes.

⁵ Bij de Omgekeerde toets gaat men uit van het doel van de burger en kijkt men of dit past binnen de doelstelling van de wetten. Vervolgens kijkt men naar welke wettelijke instrumenten er zijn om dit doel met en voor de burger te realiseren.

Actie 1: Bekendheid positieve gezondheid

In de gezondheidsnota is in het actie-overzicht (hoofdstuk 9) beschreven welke acties er zijn om de bekendheid rondom positieve gezondheid te stimuleren. Er wordt in 2021 extra aandacht besteed aan het verbeteren van de samenwerking tussen de gemeente en huisarts. Vanuit deze samenwerking hopen wij de huisartsen te enthousiasmeren dat ook zij vanuit het concept positieve gezondheid gaan werken. Daarnaast blijven we doorgaan met het organiseren van dorpsgesprekken zodat inwoners, ondernemers en professionals elkaar blijven ontmoeten om hun kennis met elkaar te delen en te verbinden.

Actie 2: Stimuleren initiatieven op het gebied van positieve gezondheid

Initiatieven die inwoners organiseren op het gebied van positieve gezondheid blijven we stimuleren en faciliteren. Door corona zijn er maar weinig nieuwe initiatieven ontstaan in 2020. We hopen hier een impuls aan te geven door het organiseren van nieuwe interessante dorpsgesprekken met thema's rondom positieve gezondheid in 2021.

Doel 3: Burgers nemen initiatieven op het gebied van leefomgeving en sociale samenhang.**Actie 1: Doorontwikkeling subsidiestelsel vrijwilligersorganisaties: fase 2**

We gaan verder met de doorontwikkeling van het subsidiestelsel, waarvan we de eerste fase in 2020 hebben afgerond. Samen met de gebruikers gaan we dit jaar de subsidies voor muziekonderwijs en gezonde leefstijl evalueren en bijstellen.

Net als in de eerste fase van de doorontwikkeling ligt hierbij de focus op het vereenvoudigen van de regelingen, een gelijkwaardige en efficiënte inzet van middelen en het vergroten van verbindingen tussen scholen en vrijwilligersorganisaties.

Actie 2: Faciliteren burgerinitiatieven

We faciliteren en stimuleren burgerinitiatieven en verkennen de vraag en behoeften van inwoners. Dit gebeurt in de vorm van samenwerken, verbinden, netwerken, participeren en subsidie verlenen. Aandachtspunten voor 2021 zijn onder andere de aanpak van de speelplekken in diverse dorpen en de realisatie van de nieuwe invulling van sportpark Schepersheuvel in Sint Odiliënberg.

Actie 3: Afronden accommodatiebeleid

We ronden de besluitvorming over het accommodatiebeleid af met besluiten over de buitenbaden, jeugdhuizen en de dorpshuizen in Herkenbosch en Vlodrop.

We stimuleren en faciliteren de verdere invulling van de dorpshuizen in alle dorpen en hebben in 2021 aandacht voor onderwijshuisvesting in de kernen Posterholt en Vlodrop.

Actie 4: Herstructurering van het marktgebied Vlodrop

We zetten in op herstructurering van het marktgebied Vlodrop (zie ook programma 6) in samenhang met de initiatieven van inwoners op het gebied van communicatie, dorpshuis en leefbaarheid.

Grip op samenwerking

Servicecentrum MER-Sociaal domein

Deze verbonden partij ondersteunt inwoners op het gebied van participatie, werk, inkomen en zorg. Zij heeft een belangrijke rol in de persoonsgerichte benadering en maatwerk.

Veiligheidsregio Limburg Noord – GGD

Deze organisatie heeft een sleutelrol op het gebied van gezondheid. Brengt de gezondheidssituatie in kaart en heeft een rol in het preventief beleid. We willen de gegevens van de GGD koppelen aan onze eigen gegevens, zodat we een completer beeld krijgen van de cijfers die over onze gemeente bekend zijn.

Begroting in balans

In 2021 implementeren we de plannen voor de omvorming. Stapsgewijs gaat dit gepaard met kostenbesparingen die in 2024 moeten leiden tot een gezonde, evenwichtige begroting. Hiermee volgen we twee sporen: één gericht op omvorming, en één gericht op de reguliere taken sociaal domein. In 2021 voorzien wij reeds in een forse kostenbesparing op jeugdhulp door de zorginnovatie van zorgaanbieders. Zie hoofdstuk 2 "Begroting in balans".

Reguliere werkzaamheden

- Onderwijs (Voor- en vroegschoolse educatie, leerplicht, leerlingenvervoer).
Ondanks dat de basisscholen geen gebruik hebben gemaakt van de provinciale subsidie voor Grensoverschrijdend leren en werken houden we aandacht voor euregionaal onderwijs.
- Jeugdbeleid (in de brede zin van preventie tot inkoop specialistische jeugdhulp).
- Subsidiebeleid.
- Accommodatiebeleid.
- Gezondheidsbeleid (regie en aansturing GGD).
- Kinderopvang.
- Wmo.
- Huisvesting en begeleiding van statushouders.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
1. Krachtige dorpen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 4.035	- 4.508	- 4.238	- 4.352	- 4.309	- 4.299
Baten	341	242	227	227	207	200
Saldo van baten en lasten	- 3.694	- 4.266	- 4.012	- 4.125	- 4.102	- 4.099
Mutatie reserves						
Toevoegingen	-	- 43	-	-	-	-
Onttrekkingen	398	527	378	378	378	378
Mutatie reserves	398	485	378	378	378	378
Resultaat	- 3.296	- 3.781	- 3.634	- 3.748	- 3.725	- 3.721

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- Daling advieskosten ontwikkeling maatschappelijk vastgoed € 112.000.
- Afstoten Buitenbaden: uitgangspunt is dat we beide buitenbaden overdragen aan bijvoorbeeld vrijwilligers, of sluiten buitenbaden € 154.000 (inclusief vanuit MOP gepland onderhoud wat we nu niet doen).
- Door slimmer inzet van middelen besparen op bibliotheekwerk € 30.000.
- Hogere jaarlijkse storting vanaf 2021 in onderhoudsvoorziening gebouwen € 50.000.

Baten

- De rijksvergoeding sportformateur Beweegakkoord is een incidentele inkomst in 2020 € 15.000.

Programma 2: Participatie, ondersteuning en zorg

Inleiding

Programma 2 gaat over de ondersteuning van inwoners met een hulpvraag. Wij gaan daarbij uit van nabijheid, maatwerk en empathie. We sturen op dorpsgericht samenwerken van professionals en vrijwilligers. In programma 1 gaven we al aan dat we steeds meer uitgaan van een totaalaanpak voor het sociaal domein op basis van maatwerk en het concept positieve gezondheid. De komende jaren staan in het teken van de omvorming van het sociaal domein.

Omvormen sociaal domein

Fors oplopende financiële tekorten noodzaken een andere aanpak van het sociaal domein. We gaan omvormen. In drie jaar tijd werken we gefaseerd naar evenwicht in de kosten en de baten per 2024. We doen dit vanuit onze visie van samen doen, kleinschaligheid en de mens en zijn verhaal centraal. Dat is nu nog onvoldoende het geval. We zien in het sociaal domein namelijk nog altijd vormen van verkokering. Er kan snel sprake zijn van een te snelle 'diagnose'. Het komt voor dat inwoners van het kastje naar de muur worden gestuurd. Er is een breed vertakt kostbaar specialistisch aanbod in de regio dat niet altijd aansluit op wat mensen nodig hebben. Bovendien is een deel van dit hulpaanbod in de ogen van cliënten niet effectief. Daarom gaan we een groot deel van de hulp zelf organiseren (faciliteren) in de vorm van *basisondersteuning sociaal domein*. We versterken de autonomie en vergroten de hulpcapaciteit in Roerdalen om op lokaal niveau passende ondersteuning te bieden. Dit is een grote omslag. We willen dat mensen ondersteuning krijgen op het juiste moment. Zodat ze kunnen blijven meedoen en zelfredzaam blijven. Bovendien willen we meer zicht hebben op hoe hulp wordt toegekend.

We staan voor een grote opgave: de omvorming. Die bestaat uit twee onderdelen:

- A. Sturen van de vele vormen van verwijzing naar één toegang via het sociaal team.
- B. Nieuwe laagdrempelige vormen van hulp en preventief aanbod (*basisondersteuning*).

Het resultaat van de omvorming is een gezonde begroting sociaal domein (*programma's 1 en 2*) en nieuwe passende lokale vormen van makkelijk toegankelijke hulp vanuit de leefwereld van de inwoner.

Nieuwe wettelijke taken

In 2021 staan wij voor de verdere voorbereiding van nieuwe wettelijke taken. Naast de al genoemde nieuwe inburgeringswet, heeft dit betrekking op het beschermd wonen, de maatschappelijke opvang en de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (*programma 3*).

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: zelfredzame inwoners die kunnen deelnemen in de samenleving.

Doel 1: Mensen met een hulpvraag kunnen makkelijk terecht, worden sneller en beter geholpen en voelen zich gehoord.

Actie 1: Verbeteren dienstverlening MER sociaal domein

Het LEAN traject binnen de MER SD is afgerond. Hierbij stond de verbetering en de verdere dienstverlening MER sociaal domein centraal. Dit moet ertoe leiden dat de basis bedrijfsvoering Wmo en Participatie verder op orde wordt gebracht en de doorlooptijden verder kunnen worden verkort. De verwachting is dat de resultaten van LEAN in 2021 volledig gerealiseerd zijn.

Actie 2: Doorontwikkeling Sociaal Team Roerdalen

In 2020 zijn we gestart met het omvormen van de vier sociale wijkteams naar één team en één organisatie: het Sociaal Team Roerdalen (ST). Het sociaal team is de toegang voor elke inwoner met een hulp- of ondersteuningsvraag. Vragen kunnen simpel of specialistisch zijn en kort of lang duren. Het sociaal team biedt passende ondersteuning voor alle inwoners, jong en oud.

Om deze omvorming mogelijk te maken hebben onze partners, de gesubsidieerde professionele instellingen de inspanningen gebundeld in een samenwerkingsverband. Met ingang van 2021 ontvangt het samenwerkingsverband een gezamenlijke subsidie en is men gezamenlijk verantwoordelijk voor het behalen van de gestelde doelen voor de basisondersteuning in Roerdalen. Volgens afspraak wordt de uitvoering gedaan vanuit het Sociaal Team Roerdalen; door middel van de inzet van T-shaped professionals⁶. Deze professionals zijn medewerkers uit elke partnerorganisatie van het samenwerkingsverband. Zij zorgen, samen met de interne medewerkers (MER) in het sociaal team voor de basisondersteuning in Roerdalen. In het aparte hoofdstuk Roerdalen in balans geven wij aan hoe wij de basisondersteuning uitbreiden met lichtere vormen van jeugdhulp en Wmo, een belangrijk onderdeel van de omvorming.

Actie 3: Positieve gezondheid implementeren

De sociaal teamleden en de MER consultants hebben de training positieve gezondheid afgerond. Het is de uitdaging voor 2021 en verder om deze werkwijze echt eigen te gaan maken en te gaan werken volgens de uitgangspunten van positieve gezondheid. Er wordt een plan van aanpak geschreven hoe positieve gezondheid wordt geïmplementeerd binnen de MER SD.

Actie 4: Algemene voorzieningen

In 2020 zijn we gestart met het project onafhankelijke cliëntondersteuning⁷ met als doel om de toegevoegde waarde van een onafhankelijke cliëntondersteuner (een onafhankelijke adviseur die de inwoner bijstaat in zijn zoektocht naar passende hulp) zichtbaar te maken en de bekendheid te vergroten. De uitvoering van dit project loopt door in 2021.

In 2020 is de omvorming van het sociale domein gestart met het in beeld krijgen van data van de 6 kernen en zijn gesprekken met inwoners gevoerd. Aan de hand van deze gegevens worden

⁶Dit zijn professionals die specialistische vaardigheden en kennis hebben én beschikken over brede vaardigheden die maken dat men goed kan samenwerken met andere professionals en in staat zijn om vanuit verschillende perspectieven een kwestie te benaderen.

⁷ Een onafhankelijke (niet in opdracht van de gemeente) cliëntondersteuner helpt inwoners met vragen over het regelen van zorg, ondersteuning en zorgbemiddeling. De onafhankelijke cliëntondersteuner helpt met het stellen van de juiste hulpvragen, vertelt wat er mogelijk is en geeft advies.

scenario's ontwikkeld die passend zijn bij de verschillende kernen. In 2021 worden deze scenario's voorgelegd en wordt onder meer het aanbod van algemene voorzieningen bijgestuurd of ontwikkeld in 2021.

Actie 5: Beter passend specialistisch aanbod Jeugd en Wmo

Om te zorgen voor een passend specialistisch aanbod jeugd en Wmo, wordt er samenwerkt met regiogemeenten en is er sprake van een gezamenlijke inkoop. Er wordt ingezet op een overzichtelijk aantal goede zorgaanbieders waarbij samen wordt gekeken naar de verbetering van kwaliteit en toegankelijkheid. Om zo integraal en laagdrempelig mogelijk hulp te bieden, is in Roerdalen het sociaal team beschikbaar voor alle inwoners met sociaal-maatschappelijke vraagstukken. In 2021 wordt er verder gewerkt aan het omvormen van het sociaal domein in Roerdalen, hoe het anders kan worden vormgegeven en mogelijk kan worden uitgebreid met eerste en tweedelijns zorg. Een sociaal domein met een integrale toegang, nieuwe laagdrempelige voorzieningen en vormen van preventief aanbod op een manier die beter aansluit op de wensen en behoeften van inwoners. Het doel van de omvorming is om efficiënte, toegankelijke, kwalitatief goede en betaalbare zorg te bieden, voor nu en in de toekomst.

Actie 6: Slim omgaan met gegevens

We hebben afgelopen jaar stappen gezet op het gebied van dashboards en management informatie binnen het sociaal domein. Dit heeft er in geresulteerd dat we informatie nu op dorpsniveau inzichtelijk kunnen maken, waardoor we ons beleid dorpsgericht kunnen gaan inzetten (met behulp van en/of ondersteund door het Sociaal Team). Komend jaar gaan we de beschikbare informatie verder ontwikkelen en het gebruik van deze middelen, ter ondersteuning van het beleid en de uitvoering, actief gebruiken.

Actie 7: Armoedebeleid

We nemen gerichte actie op het gebied van armoede, dit gebeurt zoveel mogelijk integraal. De acties worden jaarlijks opgenomen in een actieplan. Het actieplan is een uitwerking van de beleidsnota "Arm in Arm 2019-2021". We zetten in op het bestrijden van armoede door verbindingen te leggen met partners en deze waar nodig te versterken. Verder zetten wij extra in op kinderen en ouderen en de daarmee samenhangende eenzaamheid.

Op het gebied van schuldhulpverlening wordt vroeg signalering een nieuwe wettelijk taak die per 1 januari 2021 wordt uitgevoerd.

Actie 8: Statushouders en arbeidsmigranten

Wij bieden een op maat gerichte aanpak van statushouders op het gebied van huisvesting, inburgering en integratie, samen met het opbouwwerk, Sociaal Team en MER. Naast de statushouders betrekken wij andere inwoners: integratie is een wederkerig proces. Per statushouder wordt een persoonlijk traject ingezet. Naast de huisvesting van arbeidsmigranten, besteden wij voor deze doelgroep aandacht aan taalbevordering en integratie, uiteraard afhankelijk van de vestigingsduur. In aanloop op de nieuwe Wet inburgering die per 1 juli 2021 van start gaat en waarbij de gemeente de regie krijgt over inburgering, gaan wij stappen zetten om een zo goed mogelijk aanbod te bieden waarbij maatwerk en integraal werken van groot belang zijn.

Actie 9: Arbeidsmarktbeleid

In 2021 voeren wij de kaders en uitgangspunten van het arbeidsmarktbeleid uit die in samenwerking met de regio Midden- Limburg is opgesteld. Onze ambitie is om zoveel mogelijk mensen duurzaam te laten participeren op de arbeidsmarkt en waar dit (nog) niet kan in te zetten op sociale participatie. Hiervoor wordt samen met Noord-Limburgs Groen gekeken of er een project opgestart kan worden om mensen duurzaam te laten participeren.

Verder zetten wij in op talentontwikkeling en maatwerk, waarbij een integrale aanpak centraal staat. Deze aanpak zorgt ervoor dat onze partners elkaar beter weten te vinden, zodat de samenwerking effectiever wordt. Het traject Doorontwikkeling Participatiewet is hier een voorbeeld van.

Grip op samenwerking

Servicecentrum MER-Sociaal domein: deze verbonden partij ondersteunt inwoners op het gebied van participatie, werk, inkomen en zorg. MER heeft een belangrijke rol in de persoonsgerichte benadering en maatwerk.

Gemeenschappelijke regeling Westrom: deze partij helpt bij de ondersteuning van kwetsbare doelgroepen in de gemeente;

Regionale samenwerking Sociaal Domein Midden-Limburg-Oost: op het gebied van beleid, inkoop en business control.

Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz: Omnibuzz verzorgt het doelgroepenvervoer in onze gemeente.

Begroting in balans

In 2021 implementeren we de plannen voor de omvorming. Stapsgewijs gaat dit gepaard met kostenbesparingen die trapsgewijs per 2024 moeten leiden tot een gezonde begroting in evenwicht. Hiermee volgen we twee sporen: één gericht op omvorming, en één gericht op de reguliere taken sociaal domein. In 2021 voorzien wij reeds in een forse kostenbesparing op jeugdhulp door de zorginnovatie van zorgaanbieders. Zie hoofdstuk 2 "Begroting in balans".

Reguliere werkzaamheden

- Beleid Werk & Inkomen.
- Aanpak Bemoezorg.
- Ondersteuning Mantelzorg.
- Aansturing Algemeen Maatschappelijk Werk & MEE.
- Aansturing MER Sociaal Domein.
- Aansturing CJG.
- Beleid Jeugdhulp & Wmo.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
2. Participatie, ondersteuning en zorg	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 21.673	- 25.008	- 21.253	- 20.780	- 20.264	- 19.409
Baten	4.581	7.417	4.598	4.604	4.575	4.576
Saldo van baten en lasten	- 17.092	- 17.591	- 16.654	- 16.176	- 15.689	- 14.833
Mutatie reserves						
Toevoegingen	-	- 298	- 302	- 3	- 1	-
Onttrekkingen	135	858	478	3	1	-
Mutatie reserves	135	560	176	-	-	-
Resultaat	- 16.957	- 17.030	- 16.479	- 16.176	- 15.689	- 14.833

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- Zorginnovatie: vanaf 2021 10% korting op de kosten van het zorgaanbod met als aanvullende taakstelling meer kwaliteit met minder geld € 500.000.
- Dalende kosten behandeling jeugd en JeugdzorgPlus, reeds in meerjarenbegroting 2020 meegenomen € 150.000.
- Lagere bijdrage sociale werkvoorziening € 244.000.
- In 2020 gaan we uit van een financiële compensatie voor Jeugd- en Wmo-zorgaanbieders ten gevolge van de Corona-pandemie € 225.000.
- Indexering in 2021 van de Wmo en Jeugd budgetten € 98.000.
- Hogere bijdrage aan SC MER-SD € 90.000.
- Vanwege uitbreiding huiskamerplus locaties stijgen de kosten € 71.000.

Baten

- Hogere gebundelde uitkering PW 2020 € 38.000.
- In de maanden april en mei 2020 wordt de Wmo eigen bijdrage ten gevolge van de Corona-pandemie niet geïnd. Dit is middels de halfjaarrapportage verwerkt in de begroting 2020, € 25.000.
- Bekostiging activiteit Buurtgezinnen en orthopedagogen vanuit declaratiefonds € 13.000.

Een aantal wijzingen zijn zowel de lasten als baten hebben geen invloed op het resultaat, omdat deze aan beide zijden effect hebben:

- Het vervallen van Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO); deze uitkering is vooralsnog alleen in 2020 geraamd € 2.766.000.
- Vervallen administratie boekingen € 143.000.
- Te verwachten hogere specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2020 € 40.000.

Programma 3: Veilige dorpen

Inleiding

Dit programma gaat over veiligheid. Veiligheid is een gezamenlijke zorg van gemeente, politie en inwoners. Onze inwoners treffen waar mogelijk maatregelen om te voorkomen dat ze in onveilige situaties terecht komen of deze onbedoeld in de hand werken. Waar nodig worden zij hierbij ondersteund door de partners in het veiligheidsdomein (onder meer gemeente, politie, Veiligheidsregio, zorgpartners)

In geval deze onveilige situaties zich toch voordoen draagt de gemeente in samenwerking met haar veiligheidspartners (onder meer Openbaar Ministerie, politie, Veiligheidshuis, Veiligheidsregio, zorgpartners, verzekeraars) zorg voor het opsporen en berechten van daders en de zorg voor de slachtoffers.

Inwoners die als dader of slachtoffer betrokken zijn worden, waar nodig, ondersteund bij het oppakken van het dagelijkse leven. Aanpak bij daders is gericht op voorkomen van herhaling.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: veilige dorpen.

Doel 1: Inwoners treffen zelf preventieve maatregelen om te voorkómen dat ze slachtoffer worden van een misdrijf of situatie van overlast.

Actie 1: Inwoners faciliteren op het gebied van veiligheid

We willen dat de inwoners van Roerdalen minder en liefst geen slachtoffer worden van criminaliteit en/of onveilige situaties. Door middel van voorlichtingsacties en het beschikbaar stellen van zaken als buurtpreventie, WhatsApp, Meld Misdaad Anoniem en burgernet. De inzet is erop gericht om makkelijker signalen van ondermijning te delen en voorzorgsmaatregelen te treffen. We maken daarbij ook gebruik van de serie die OR6 heeft gemaakt. In de serie is uitgelegd hoe het werkt bij de politie, de BOA en de zorg als het gaat om de bestrijding van overlast en criminaliteit. (zie <https://www.roerdalen.nl/melding-doen/>)

Actie 2: Zichtbaarheid van de BOA's en wijkagenten

Door aanpassing van de werkwijze en gerichte inzet van de BOA's en wijkagenten wordt de zichtbaarheid en effectiviteit vergroot. Inzet is gericht op daar waar mogelijk door middel van bemiddeling oplossen en daar waar nodig verbaliserend optreden.

Actie 3: Optimaliseren van de communicatie

Vergroten van de beleving van "blauw op de straat" door optimalisering van de communicatie met onze inwoners.

Actie 4: Brandpreventie

Verkleinen kans op brand door treffen van preventieve maatregelen natuurbrand en opzetten voorlichtingsproject brandveilig leven.

Actie 5: Verkeersveiligheid

We intensiveren de samenwerking met het verkeershandhavingsteam van de politie. Waar nodig en mogelijk worden verkeerstechnische maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te vergroten. Dit om te zorgen dat verkeersveiligheid in onze gemeente minimaal vergelijkbaar is met het landelijk niveau.

Doel 2: Door gezamenlijk optreden met onze veiligheidspartners worden ondermijnende en overlast gevende activiteiten voorkomen en beëindigd.**Actie 1: Aanpak ondermijning**

In nauwe samenwerking met de partners (politie, OM, Belastingdienst, UWV) komen ondermijnende activiteiten (witwassen, hennepsteelt, drugshandel, uitbuiting, patsergedrag e.d.) binnen de gemeente vroegtijdig in beeld krijgen van ondermijnd gedrag. Waar dit het geval is wordt actief en gericht opgetreden tegen de daders (sluiten van panden, intrekken van vergunningen, terugvorderen van uitkeringen, opleggen aanslagen en boetes, strafrechtelijke vervolging etc.).

Actie 2: Vergroten bewustzijn in de organisatie

Creëren van bewustwording in de gemeentelijke organisatie, van baliemedewerker tot beleidsmedewerker en van teamleider tot medewerker van de buitendienst. We willen dat signalen van ondermijning die tijdens en buiten werk worden gesignaleerd tijdig en op de juiste plek in beeld komen.

Actie 3: Vergroten meldingsbereidheid door bewustwording over ondermijning bij burgers.

Ondermijning is een sluipende gebeurtenis. Inzicht in en bewustwording van de mogelijke gevolgen van ondermijnende activiteiten voor de gemeenschap indien niet tijdig hulp wordt gevraagd en/of ingegrepen in combinatie met mogelijkheden om hier iets aan te doen vergroot de bereidheid om situaties te signaleren en (anoniem) te melden. Dit helpt de gemeente en haar veiligheidspartners op te treden. Onze inzet is erop gericht het besef van het belang van melden bij inwoners te verhogen en de bekendheid van de mogelijkheden om meldingen te doen te vergroten.

Doel 3: Slachtoffers, maar ook daders (na het uitzitten van hun straf), dienen zo snel als mogelijk zelfstandig te kunnen deelnemen aan het dagelijkse leven.**Actie 1: Personen met problemen eerder in beeld**

Samen met onze ketenpartners willen we personen met problematiek, vaak op justitieel, psychisch of psychiatrisch vlak, eerder in beeld krijgen en ondersteunen in het opbouwen van een goede basis. De bewustwording van de gevolgen voor de gemeenschap (denk aan overlast en gevaar) als niet tijdig hulp wordt geboden of wordt ingegrepen, is hierbij van groot belang.

Actie 2: Versterken samenwerking tussen hulpverleners

Om slachtoffers en daders te ondersteunen om weer zelfstandig hun leven op te pakken gaan we de samenwerking tussen hulpverleners inrichten volgens de aanpak van "de nieuwe route". De gemeente gaat meer regie voeren op het proces en gaat resultaatafspraken maken met de uitvoerende partners. Het gaat om een persoonlijke aanpak "mét" de persoon in plaats van "vóór"

de persoon die hulp nodig heeft. Hierin wordt ook het persoonlijk netwerk van de hulpbehoevende betrokken. We vragen hen mee-verantwoordelijkheid te nemen de situatie te verbeteren en te gaan voor gezamenlijke resultaten.

Actie 3: Personen met verward gedrag beter in beeld brengen

Inrichten van een integrale aanpak gericht op het tijdig in beeld krijgen en bieden van passende hulp aan “personen met verward gedrag”. Waar mogelijk wordt een koppeling gelegd met het Sociaal Team. Waar nodig wordt het doorgezet naar Bemoeizorg.

Actie 4: Invoering Wet verplichte gezondheidszorg (Wvvgz)

De Wvvgz biedt mogelijkheden tot het bieden van verplichte zorg op maat. Samen met de partners binnen het zorg- en veiligheidsdomein wordt steeds bekeken hoe de uitvoerbaarheid van de Wvvgz efficiënt en effectief blijft. Uitgangspunt is steeds dat – daar waar mogelijk - verplichte zorg het uiterste middel is. Vrijwillige zorg en/of hulpverlening, al dan niet door middel van het sociaal team of bemoeizorg, is telkens het vertrekpunt.

Grip op samenwerking

Veiligheidsregio Limburg Noord

Met de Veiligheidsregio zijn, aan de hand van indicatoren, eenduidige prestatie afspraken gemaakt. Hiermee ligt er een basis om sturing te geven aan de dienstverlening die we inkopen en de financiële consequenties. Voor een deel zijn de keuzes beperkt doordat er afspraken zijn gemaakt rond een basispakket en aanvullende dienstverlening.

Begroting in balans

De ontwikkelingen op het gebied van sociale veiligheid sluiten aan bij de voorgestelde transformatie naar integraal, samenhangend en dichtbij organiseren van het sociaal domein. De financiële effecten maken onderdeel uit van deel project omvormen sociaal domein, zoals beschreven in hoofdstuk 2 “Begroting in Balans”

Reguliere werkzaamheden

- Borgen van operationele beschikbaarheid van de Brandweer.
- Borgen van de Rampen en crisisbestrijding.
- Damocles beleid (bestuurlijke aanpak drugs).
- Bibob (bestuurlijke aanpak integriteit en ondermijning).
- Bemoeizorg (Integrale aanpak multi-probleem huishoudens en zorgmijders).
- Veiligheidshuis (Integrale aanpak multi-probleem in combinatie met criminaliteit).
- Handhaving Openbare orde en veiligheid (Toezicht, handhaving en buurtbemiddeling).

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

3. Veilige dorpen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 2.902	- 3.060	- 2.177	- 2.128	- 2.105	- 2.105
Baten	114	91	91	31	31	31
Saldo van baten en lasten	- 2.787	- 2.970	- 2.087	- 2.097	- 2.075	- 2.075
Resultaat	- 2.787	- 2.970	- 2.087	- 2.097	- 2.075	- 2.075

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

Het takenpakket en de verantwoordelijkheden op het gebied van veiligheid en openbare orde is de afgelopen jaren gestaag gegroeid. Naast de uitbreiding van het takenpakket is er ook sprake van een toename van de problematiek. Verder is de samenwerking met en de inzet van de Veiligheidspartners geïntensiveerd. In het verlengde van dorpsgerichte aanpak is sprake van een toename van de betrokkenheid van de burgers bij veiligheid.

De kosten gemoeid met nieuwe ontwikkelingen zoals Wet Verplichtte GGZ, "Personen met verward gedrag" en aanpak hoarding hebben we de afgelopen jaren binnen de beschikbare budgetten opgevangen. De komende jaren zetten we in op nog slimmer organiseren van het werk. Hierdoor verwachten we ondanks het groeiende pakket aan taken binnen de beschikbare budgetten de taken te kunnen blijven realiseren.

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- Naar aanleiding van het benchmark onderzoek hebben we geconstateerd dat de toerekening van onze bijdrage aan het Servicecentrum MER voor het onderdeel omgevingsdienst niet juist is. We hebben nu een kleiner deel van de totale bijdrage toegerekend aan dit programma voor toezicht en handhaving. De rest wordt nu toegerekend aan programma 5. Daarnaast hebben we de kosten aangepast aan de begroting van het servicecentrum MER. Opgeteld levert dit een verschil op van € 740.000 tussen 2020 en 2021.
- In 2020 hadden we incidentele kosten voor het bestrijden van de brand op de Meinweg € 140.000. Hiervoor hebben we compensatie aangevraagd bij de rijksoverheid.
- De kosten van de Veiligheidsregio Limburg Noord stijgen o.b.v. de begroting 2021 VRLN met € 36.000.
- We hebben in 2020 incidenteel kosten voor het opruimen van explosieven € 47.000.

Programma 4: Economie, Natuur, Toerisme, Cultuur en Duurzaamheid

Inleiding

Dit programma richt zich op het bevorderen van de ruimtelijke-, economische en sociale samenhang, met het accent op ruimtelijke ontwikkeling en economische activiteiten. Economie, natuur en cultuur worden daarmee in het kader van toeristisch-recreatieve ontwikkeling met elkaar in verband gebracht. Bestaande economische dragers worden gefaciliteerd, evenals nieuwe initiatieven met een economische spin-off. We werken steeds meer integraal en gebiedsgericht. De Omgevingswet geeft ons hiervoor meer mogelijkheden.

Sinds 2018 zetten we in op het thema Duurzaamheid, waarbij de eerste jaren het accent op het aspect duurzame energie ligt. Inmiddels is een Actieplan vastgesteld en zijn in 2020 de eerste acties uitgevoerd. Concrete uitvoering van projecten en het maken van beleid waarbij wordt ingespeeld op bestaande en toekomstige ontwikkelingen gaan daarbij hand in hand. Duurzaamheid wordt een steeds belangrijk thema voor ons. De nog uit te werken opdracht “Investeren om te renderen” en de concrete projecten en acties die hieruit voortkomen, zullen vaak een sterke relatie hebben in dit programma en zetten de ambities op gebied van duurzaamheid extra kracht bij. De impact van de keuzes die hierin gemaakt worden op de geplande projecten en reguliere werkzaamheden in dit programma is nog onvoldoende inzichtelijk te maken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: bevorderen van duurzaamheid en het versterken van de gebiedsgerichte ruimtelijke, sociale en economische samenhang.

Het doel van dit programma is om nieuwe, duurzame mogelijkheden op het gebied van recreatie, toerisme, natuur, cultuur en wonen te creëren. Deze onderwerpen vormen de economische motor van onze gemeente. Bestaande werkgelegenheid kunnen we hiermee in stand houden en er ontstaat (in)direct werkgelegenheid voor onze inwoners. Hierdoor wordt onze lokale economie verder versterkt en worden we een aantrekkelijkere woon-, werk en leefgemeente.

Roerdalen is een grensgemeente. Wanneer wij een cirkel rondom Roerdalen trekken met een doorsnee van 30 kilometer, dan valt een groot deel van deze cirkel in Duitsland. Het is dus logisch om hierbij samen te werken met onze Duitse partners. Wij zetten ons Euregionaal in en ook dat biedt daarmee nieuwe kansen. De Euregio werkt aan een nieuwe visie, die in 2020 is afgerond. Verder werken we samen in de Samenwerking Midden-Limburg en Keyport.

Doel 1: Bevorderen van de ruimtelijke en sociale samenhang van de dorpskernen en het buitengebied.

Actie 1: Uitvoeren programmaplan Omgevingswet

De omgevingswet geeft onze meer mogelijkheden voor de invulling aan hun eigen leefomgeving. Eveneens zorgt de omgevingswet voor het samenvoegen van wetten en een vereenvoudiging van de regels. In november 2017 heeft de gemeenteraad het Programmaplan implementatie omgevingswet vastgesteld. Aangezien de Omgevingsvisie pas in 2021 wordt vastgesteld (zie actie 2) moet waarschijnlijk de uitvoering van het Programmaplan Omgevingswet worden bijgesteld. Het gevolg is dat alle onderdelen (omgevingsvisie, programma's en omgevingsplan) later worden vastgesteld. Dit levert naar verwachting geen risico's op voor de wettelijk gestelde termijnen aangezien de inwerkingtreding van de wet met 1 jaar is uitgesteld tot 1 januari 2022. Ook in 2021 werken we aan de implementatie van de wet in onze organisatie. Ook gaan we samen met de gemeenteraad aan de slag met de rol van de raad onder de nieuwe wet. Voor de omgevingswet is een bestemmingsreserve opgesteld waarbinnen de werkzaamheden plaatsvinden.

Actie 2: Opstellen Omgevingsvisie

In januari 2019 is het plan van aanpak Omgevingsvisie, dat na overleg met een raads werkgroep tot stand is gekomen, vastgesteld door het college. Sinds eind 2019 worden we ondersteund door een adviesbureau en inmiddels hebben we in samenspraak met inwoners, ondernemers en de gemeenteraad onze "stip op de horizon" bepaald en de koers waarop we de stip gaan bereiken. Eind 2020 gaat de omgevingsvisie in procedure, waardoor de visie in 2021 kan worden vastgesteld. Voor de omgevingswet is een bestemmingsreserve gevormd waaruit de kosten voor de werkzaamheden gedekt worden.

Actie 3: Aansluiten Digitaal Stelsel Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2021 moeten alle gemeenten aangesloten zijn op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De gemeenteraad is bij de vaststelling van het Programmaplan Omgevingswet over de noodzaak van de aansluiting geïnformeerd. In de voorbereiding is duidelijk geworden dat we nog geld beschikbaar moeten stellen voor de aansluiting. We hebben de gemeenteraad hierover al geïnformeerd. Zodra duidelijk is wat de financiële gevolgen zijn zullen we die verwerken in de begroting met een begrotingswijziging.

Actie 4: Herijken gemeentelijk grondbeleid

Bij de herijking van het grondbeleid leggen we de koppeling tussen het thema duurzaamheid en ons ruimtelijk beleid. Onderdeel van het grondbeleid is het pachtbeleid (de inzet van de vrijkomende agrarische gronden). We maken een bewuste afweging tussen de opbrengst en meerwaarde van gronden voor agrarische doeleinden en de opbrengst en meerwaarde wanneer dezelfde gronden worden ingezet voor klimaatdoelen of voor de productie van duurzame energie. In 2021 staat de actualisatie van het grondbeleid op de planning. De haalbaarheid van deze planning is mede afhankelijk van grondruilprojecten van derden waaraan we mee willen werken en die mogelijk tot gevolg hebben dat we bij een gedeelte van het werk extra ondersteuning nodig hebben. In het kader van "investeren om te renderen" (zie actie 5) wordt de mogelijkheid onder de aandacht gebracht om van het huidige passief grondbeleid over te stappen op een veel actievere rol. Bij het herijken van het grondbeleid wordt dit een aandachtspunt.

Actie 5: Plan van aanpak investeringen

In 2021 onderzoeken we of we meer structurele inkomsten voor de gemeente kunnen genereren, o.a. door een actiever grondbeleid. Hierbij denken aan we het realiseren van extra pachtgronden of het plaatsen van een reclamemast of een zendmast. In het kader van onze "opgave" wordt dit actiepunt in 2021 concreet opgepakt. Kansrijk geachte projecten om structurele inkomsten te genereren worden in 2021 nader uitgewerkt. Om snel te kunnen handelen en grond aan te kunnen kopen voor diverse ontwikkelingen wordt voorgesteld om een krediet ter hoogte van €1 miljoen beschikbaar te stellen.

Actie 6: Verbeteren toeristische en recreatieve mogelijkheden

Onze gemeente heeft een sterk toeristisch recreatief profiel. Zowel op het gebied van dagrecreatie als verblijfsrecreatie. Dit draagt bij aan de economische ontwikkeling van de gemeente.

In 2020 hebben we onze ambities in de verdere doorontwikkeling in en rondom Nationaal Park de Meinweg gepresenteerd en zijn we ermee aan de slag gegaan. In 2021 gaan we hiermee door. Onze droom is een transitie van Nationaal Park De Meinweg naar een grensverleggend als ook grensoverschrijdend belevingspark als inspiratiebron voor een nieuwe, actieve en gezonde samenleving. We gaan nadrukkelijk op zoek naar nieuwe ontwikkelingen in het gebied met een nieuwe balans tussen waarde ontlenen en waarde toevoegen. Geen massatoerisme maar een economische ontwikkeling in dienst van gebiedsontwikkeling, met respect voor de natuur. We zijn nadrukkelijk op zoek naar nieuwe ontwikkelingen in het gebied met een nieuwe balans tussen waarde ontlenen en waarde toevoegen. Waar mogelijk verbinden we die met de ontwikkeling van de drie Nationale parken in Limburg. De kern blijft: economische ontwikkeling in dienst van gebiedsontwikkeling.

In 2021 zullen we het grensoverschrijdend ruiternetwerk verder ontwikkelen en optimaliseren. Aanvullend onderzoeken we de haalbaarheid om een specifieke MTB-route toe te voegen aan ons wandel-, fiets- en ruiternetwerk.

Actie 7: Aanpak verkrotting en leegstand

Om de ruimtelijke uitstraling van onze gemeente te beschermen, en daarmee ook ons economisch perspectief, willen we verkrotting van panden tegengaan door een actieve aanpak. De afgelopen periode zijn gesprekken gevoerd met initiatiefnemers die voorzien op sloop of herbestemming van panden). De gemeente denkt hier actief in mee om te komen tot passende oplossingen, en blijft dat in 2021 ook doen. De provincie is hierin ook een mogelijke partner.

Daarnaast blijven wij ons ook in 2021 inzetten om de leegstand terug te dringen naar maximaal 2% van de woningvoorraad. Dit is nodig voor een goed functioneren van de woningmarkt.

Doel 2: Bevorderen van bedrijvigheid en werkgelegenheid.**Actie 1: Ondersteunen ondernemers**

We zetten in op samenwerking met ondernemers en ondersteunen daarbij economische ontwikkelingen. Ondernemers met goede duurzame plannen op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme worden waar nodig gefaciliteerd, via maatwerk. Zij dragen immers een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ontwikkelingen met een economische spin-off kunnen door middel van een bijdrage uit de subsidie Economie worden ondersteund.

Omdat er tot op heden weinig gebruik wordt gemaakt van de subsidie economie is in 2019 en 2020 een deel van dit budget aangewend om samen met de ondernemers van het gebied Meinweg-Herkenbosch-Vlodrop (voorheen bekend als de Gouden Driehoek) te bekijken op welke wijze dit

gebied een verdere impuls kan krijgen als vervolg op het doorlopen traject in 2016. Het gemeentelijke accent blijft ook in 2021 liggen op dit gebied. Voortvloeiend uit deze gebiedsvisie worden in samenspraak met de Provincie Limburg, de lokale ondernemers, natuurbeheerders en betrokken instanties de gestelde ambities in een concrete gezamenlijke en duurzame investeringsagenda/begroting uitgewerkt. We willen een meerjarig proces starten waarmee zowel de economie, toerisme & recreatie, infrastructuur én natuurontwikkeling een stevige impuls krijgen.

Actie 2: Ondersteunen inwonerinitiatieven

De gemeente steunt activiteiten van burgers of verenigingen door het beschikbaar stellen van subsidiegelden op het gebied van onder meer cultuur met een economische spin-off op grond van de Nadere subsidieregeling Economie. Van deze regeling wordt tot op heden weinig gebruik gemaakt. We brengen de regeling daarom in 2021 opnieuw onder de aandacht.

Actie 3: Regionale samenwerking

We zijn ons er terdege van bewust dat we ons als regio moeten profileren om toekomstgerichte bedrijven over te halen zich in de regio te vestigen, en niet als Midden Limburgse gemeente(n) afzonderlijk. Daarom werken we regionaal samen in SML-verband, OML verband en Keyport om Midden Limburg als aantrekkelijke bedrijfsvestigingslocatie nadrukkelijker onder de aandacht te brengen.

In 2019 is de samenwerking binnen de SML geëvalueerd. In 2019 en 2020 zijn de conclusies van de evaluatie verwerkt. Dit heeft onder andere geleid tot het uitwerken van een aantal prioritaire samenwerkingsopgaven, bijvoorbeeld de bestuursopdracht internationale werknemers, waaraan in 2021 verder wordt gewerkt.

OML versterkt de Midden-Limburgse economie bij ruimtelijk-economische vraagstukken zoals gebiedsontwikkeling, herstructurering en de aanleg en verkoop van nieuwe bedrijventerreinen. In 2021 wordt er verder op ingezet dat de regio aantrekkelijk is voor bestaande én nieuwe bedrijven. Daarnaast wordt ervoor gezorgd dat bedrijven die zich in onze regio willen vestigen de juiste huisvesting op de juiste plek vinden (in 2020 heeft dit bijvoorbeeld geresulteerd in de aankoop en ontwikkeling van de Attero locatie Zevenellen in Leudal).

In Keyport werken bedrijfsleven, onderwijs en overheid als 'triple helix' samen met als doel het duurzaam versterken van de economische structuur en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Met het 'Routeplan Keyport Next Level 2021-2024' wordt uitvoering gegeven aan de grote uitdagingen die er liggen, zoals ambitieuze klimaatdoelen, de omslag van lineair naar circulair, arbeidsmarkt-vraagstukken, robotisering en digitalisering. Om de ambities van het routeplan Keyport Next Level te realiseren is meer inzet nodig. Het streven is door meer focus, capaciteit en een intensievere (boven) regionale samenwerking meer provinciale, nationale en Europese middelen aan te trekken, waarmee uiteindelijk de impact voor de regio vergroot kan worden. In 2020 is de Taskforce (post) Corona-aanpak Midden-Limburg opgericht. Binnen de arbeidsmarktregio Midden-Limburg, het bestuurlijk overleg economie van de Samenwerking Midden-Limburg (SML) en partners (waaronder Keyport) was behoefte aan een post-corona aanpak. De taskforce streeft ernaar de gevolgen voortvloeiend uit de corona crisis zo goed mogelijk op te vangen door middel van een gecoördineerde (integrale) aanpak gericht op economisch herstel en behoud van werkgelegenheid.

Actie 4: Taskforce arbeidsmigranten

In een aantal sectoren is sprake van krapte op de arbeidsmarkt waardoor de - al dan niet tijdelijke- inzet van buitenlandse arbeidskrachten steeds vaker nodig is. Om te zorgen voor voldoende werknemers in de regio, nemen we deel aan een provinciale taskforce arbeidsmigranten. Deze

taskforce gaat in op de belangrijkste ontwikkelingen ten aanzien van deze groep werknemers en kan mogelijk aanvullende inzichten bieden aan onze recent vastgestelde beleidsregels voor de huisvesting van short-stay arbeidsmigranten (zie verder onder programma 5). Dit heeft ook een relatie met de bestuursopdracht buitenlandse werknemers (SML), die in voorbereiding is. Uit het onderzoeksrapport (inclusief aanvulling "Corona-impact") van Decisio (2020) bleek dat de noodzaak voor de taskforce ondanks de Corona-crisis actueel blijft.

Doel 3: Bevorderen van de duurzaamheid en invulling geven aan de energietransitie.

Actie 1: Actieplan duurzame energie

Duurzaamheid krijgt een steeds prominentere plek in onze gemeente. Al onze inwoners en bedrijven krijgen hiermee te maken. We willen niet alleen visies en beleid maken, maar vooral maatregelen uit (laten) voeren. Met die inzet is het Actieplan Duurzame Energie opgesteld. Samen met inwoners, bedrijven, verenigingen, Duurzaam Roerdalen en raads- en commissieleden is van gedachten gewisseld over de inhoud van het Actieplan. We hebben in het Actieplan het accent gelegd op duurzame energie. Dit vanwege de actualiteit en urgentie om hier stappen in te zetten. In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van dit plan. In 2020 is het uitvoeringskader grootschalige opwek wind en zon voorbereid, hebben we stappen gezet met het zonnepark op de voormalige stort, is de website SamenDoenSamenDuurzaam.nl ingericht en zijn diverse voorbereidingen getroffen om verduurzaming van de energie in de praktijk te brengen bij onszelf, inwoners, bedrijven en verenigingen. In 2021 komt het accent meer te liggen op de uitvoering. Daarnaast stellen we onze warmtevisie vast.

Actie 2: Stimuleringsfonds Duurzaamheid

In het Actieplan Duurzame Energie is het inrichten van een Stimuleringsfonds Duurzaamheid opgenomen. Doel daarvan is om uitvoering van de duurzaamheidsopgave door inwoners, bedrijven en andere partijen stimuleren. Het fonds moet een revoluerend karakter krijgen. Dat betekent dat de bijdragen die we doen uit het fonds op een later moment weer terugvloeien naar de gemeente. Het fonds is met € 1 miljoen gevuld. Daarmee hebben we de financiële ruimte ter stimulering van de duurzaamheidsopgave. We willen dat het fonds aanvullend werkt ten opzichte van bestaande regelingen vanuit de provincie en de nationale overheid, bijvoorbeeld de lening Duurzaam Thuis van de provincie. En we willen gaan voor een brede benadering van duurzaamheid. De kaders en voorwaarden werken we uit, hierbij betrekken we een raads werkgroep en onze maatschappelijke partners, zoals Duurzaam Roerdalen.

Actie 3: Regionale Energie Strategie (RES)

Zoals veel thema's houdt duurzaamheid niet op bij de gemeentegrenzen. In regionaal verband werken we daarom aan de RES. In 2020 is de concept RES tot stand gekomen. In 2021 zal de eerste definitieve en volledige RES 1.0 gereed komen. In de RES worden op regionaal niveau kaders en doelstellingen geformuleerd. Op het gemeentelijke niveau geven we hier invulling aan, uiteraard met maatwerk en passend bij onze gemeente en onze doelstellingen. Het regionale beleid en de lokale uitvoering en beleidsvorming stemmen we daarmee op elkaar af.

Actie 4: Riool-overstorten Vlootbeek

We werken aan de realisatie van overstorten langs de Vlootbeek in het kader van de Kaderrichtlijn Water (programma 6). In 2020 zijn ontwerpen voor de overstorten opgesteld en is de grondverwerving opgestart. In 2021 moeten de overstorten gerealiseerd zijn. Het geld hiervoor komt enerzijds vanuit het Waterschap Limburg en anderzijds uit het voedingskrediet rioleringen.

Grip op samenwerking

Om al onze doelen in dit programma te behalen wordt samengewerkt met de volgende verbonden partijen: Servicecentrum MER-Omgevingsdienst (Gemeenschappelijke Regeling), Grenspark Maas-Swalm-Nette (gemeenschappelijke regeling), Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML, vennootschap), Stichting Ons WCL (stichting), de Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (gemeenschappelijke regeling), Euregio Rijn-Maas-Noord (overige verbonden partij), SML en Keyport.

Begroting in balans

Het deelproject "Investeren om te renderen" heeft een belangrijke samenhang met dit programma. Deelname in de aanleg van zonnepanelen en windmolens sluit aan bij het thema duurzaamheid. Daarnaast gaat over hogere inkomsten door het ontwikkelen van mogelijkheden voor reclame uitingen.

De voorgestelde besparing van 2% op gemeenschappelijke regelingen is vooral hier terug te vinden.

Reguliere werkzaamheden

- Afronden ontwikkeling LOG Montfort.
- Pacht- en grondzaken.
- Duurzaam beheer bossen.
- Economie.
- Recreatie en toerisme.
- Cultureel erfgoed/cultuur.
- Ruimtelijk beleid.
- Deelname in grenspark Maas, Swalm, Nette.
- Deelname Samenwerking Midden Limburg.
- Deelname Keyport.
- Deelname Euregio.
- Deelname in VVV Midden-Limburg.
- Euregionale samenwerking (Wassenberg en Niederkrüchten).

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 3.125	- 3.271	- 1.763	- 1.489	- 1.501	- 1.273
Baten	534	1.271	340	405	456	521
Saldo van baten en lasten	- 2.590	- 2.000	- 1.424	- 1.084	- 1.045	- 752
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	201	864	510	257	268	39
Mutatie reserves	201	864	510	257	268	39
Resultaat	- 2.389	- 1.136	- 914	- 827	- 777	- 713

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- Voor het project Herkenboscherbroek is begroot om in 2020 gronden aan te kopen. Om het project te realiseren zijn er daarnaast nog andere kosten begroot, zoals advieskosten. In totaliteit gaat het om € 660.300.
- In 2020 zijn kosten begroot voor het tijdelijk beheer Elfenmeer € 532.000. Deze kosten zijn deels gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve (€ 350.000). We verwachten dat hiervoor in 2021 geen kosten meer worden gemaakt. Dit is afhankelijk van uitspraken in juridische procedures.
- De kosten voor het uitvoeren van de projecten in het kader van duurzaamheid fluctueren per jaar. Deze kosten worden gedekt uit de hiervoor gevormde reserve.
- Voor de uitvoering van het project LOG Montfort zijn in 2020 nog kosten geraamd € 33.600. Deze kosten worden gedekt uit de hiervoor gevormde reserve.

Baten

- Er zijn in 2020 incidenteel reststroken verkocht die hebben gezorgd voor een hogere opbrengst € 19.800. In 2021 is dit niet gepland.
- Voor de uitvoering van het project Herkenboscherbroek is een provinciale subsidie ontvangen en worden gronden verkocht € 702.800.

Een aantal wijzigingen zijn zowel lasten als baten en hebben geen invloed op het resultaat, omdat deze aan beide zijden effect hebben:

- De eenmalige subsidie RRE (regeling reductie energie) is in 2020 door het Rijk uitgekeerd (€ 85.625) en wordt uitgevoerd door de Coöperatie Duurzaam Roerdalen U.A.
- In 2020 heeft de brandverzekering n.a.v. de Meinwegbrand € 78.500 uitgekeerd. Dit bedrag wordt rechtstreeks doorbetaald aan de Bosgroep voor de opruim- en aanplantwerkzaamheden en voor de winstderving in verband met de brandschade.
- De uitvoering van het Project leefgebied Donker Pimpernelblauwtje € 24.800. Dit project loopt nog door in 2021, maar het subsidiebedrag is door de provincie en WCL in 2020 compleet uitgekeerd.

Programma 5: Woonomgeving

Inleiding

Dit programma gaat over de woonomgeving van onze inwoners. Onze gemeente is een prachtige gemeente waar het mooi wonen is in het groen. Natuur, werkgelegenheid en voorzieningen zijn nabij. De sociale samenhang in onze dorpen is groot, met een actief verenigingsleven. Deze sterke punten willen we blijven inzetten en versterken om zo nog aantrekkelijker te worden voor nieuwe inwoners. Er zijn momenteel veel bouwactiviteiten. Tegelijkertijd hebben we te maken met een demografische transitie (vergrijzing en ontgroening) die een rol speelt bij de keuzes voor de toekomst en de gewenste ontwikkelingen. De bestaande woningvoorraad is voor een deel niet levensloopbestendig. We hebben regionale afspraken vastgelegd in de Structuurvisie Wonen 2018, die het komende jaar vertaald moeten worden in lokaal volkshuisvestingsbeleid. We zien kansen in de plannen voor ruimtelijk en economische ontwikkelingen op de voormalige luchtmachtbasis in Elmpt. Dat biedt kansen voor werkgelegenheid en kan wellicht leiden tot extra inwoners voor onze gemeente.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: huisvesting die past bij de behoefte van onze inwoners, in relatie tot krachtige dorpen, leefbaarheid en openbare ruimte.

Uiteindelijk willen we dat onze inwoners kunnen (blijven) wonen in een woning die voldoet aan hun eigen behoefte, in een prettige en veilige leefomgeving. Hiervoor is een woningvoorraad nodig die goed aansluit op de toekomstige woonbehoefte van onze huidige en nieuwe inwoners. Hierbij zijn er twee belangrijke deeldoelen: een woningvoorraad die kwalitatief goed aansluit bij de wensen van onze inwoners en een woningvoorraad die qua aantallen aansluit op de behoefte. Verder is een goede sociale samenhang belangrijk en dat bewoners en verenigingen zelf ook bijdragen aan het woon- en leefklimaat (zie ook programma 1).

Doel 1: Het bereiken van een woningvoorraad en woonomgeving die kwalitatief aansluit bij de behoefte van onze inwoners.

Actie 1: Structuurvisie Wonen 2018 vertalen in lokaal beleid

In juli 2019 is de Structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Inmiddels is een aantal zaken lokaal uitgewerkt, zoals de Beleidsregel compensatie woningbouwinitiatieven en het beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten. De provincie heeft aangekondigd haar kaders aan te passen. In 2021 vertalen we dit in ons beleid en werken we aan de opvolger/actualisatie van de huidige regionale Structuurvisie Wonen Midden-Limburg. De provincie Limburg schrijft de gemeenten via de Omgevingsverordening Limburg 2014 voortkomende uit het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) regionale afstemming in een woonvisie voor. De huidige regionale woonvisie loopt eind 2021 af.

Actie 2: Afronding wijk Holsterveld in Vlodrop

In 2020 is gestart met een onderzoek of en op welke wijze de woningbouwontwikkelingen op Holsterveld in Vlodrop opnieuw kunnen worden opgestart. Daarvoor is onder andere voorbereidingskrediet gevraagd aan de raad en zijn gesprekken met een woningbouwstichting gevoerd. In 2021 moet dit uiteindelijk leiden tot een planologische procedure en grondverkoop.

Actie 3: Woonwagendstandplaatsen

In 2020 onderzocht de Provincie de behoefte aan woonwagendstandplaatsen in de Limburgse gemeenten. Uit dit onderzoek blijkt dat er behoefte is aan extra woonwagendstandplaatsen in de gemeente Roerdalen. In 2020 en 2021 werken we dit uit. We brengen de situatie op de woonwagendlocaties integraal in beeld. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van gesprekken met de woonwagendbewoners. Het resultaat van het onderzoek en de gesprekken vertalen we in 2021 in een plan van aanpak.

Actie 4: Stimuleren levensloopbestendig maken van woningen

Het levensloopbestendig maken van woningen willen we stimuleren. Voorheen hebben we dit gedaan met het project "Langdurig thuis wonen". Omdat van dit aanbod onvoldoende gebruik wordt gemaakt, komen we in 2021 met een andere aanpak.

Actie 5: Voorbereiding afvalinzameling 2022 en verder

In 2019 heeft de raad de Beleidsvisie Afval 2020-2023 vastgesteld. Deze visie diende als basis voor het in 2020 samen met een raads werkgroep en inwoners uitwerken van scenario's voor de toekomstige afvalinzameling in onze gemeente. Deze scenario's worden in december 2020 aan de raad voorgelegd en wordt besloten hoe de afvalinzameling er per 1-1-2022 uit komt te zien. Het jaar 2021 bereiden we dit voor.

Doel 2: Het bereiken van een woningvoorraad die aansluit bij onze demografische behoefte.**Actie 1:** Regionale afspraken transformatieopgave

In juli 2019 is de Structuurvisie Wonen 2018 vastgesteld. Daarin is onder andere afgesproken dat onze gemeente nog 319 woningen mag bouwen tot en met 2021. Daarnaast verminderen we de overcapaciteit van de planvoorraad met 95 woningen, om ruimte te creëren voor nieuwe, goede woningbouwplannen (transformatie van de planvoorraad). Voor het proces om de planvoorraad verder af te bouwen is een plan van aanpak opgesteld. Dat is in mei 2019 gedeeld met de gemeenteraad. Aan de uitvoering van het plan van aanpak wordt gewerkt. Vanuit ruimtelijk oogpunt (zie ook programma 4) krijgen samenhangende herstructureringslocaties en transformatiemogelijkheden voorrang boven uitbreiding en nieuwbouw. Wanneer haalbare herstructurerings- en transformatiemogelijkheden ontbreken en het voor het behoud van de leefbaarheid in een kern noodzakelijk is om aan de behoefte te kunnen voldoen, wordt gekeken naar passende uitbreiding en nieuwbouw. De komende jaren wordt de transformatieopgave nader opgepakt. Daarvoor is het wel belangrijk dat er lokale kaders voor wonen worden vastgelegd, mede in relatie tot de voorgenomen wijziging van de provinciale kaders (zie doel 1, actie 1). In 2021 worden de lokale kaders afgerond, daarna kan beter worden ingespeeld op de lokale transformatieopgave.

Actie 2: Herstructureringsontwikkelingen

Onze bevolkingssamenstelling verandert. Er komen meer ouderen en de huishoudens worden kleiner. Daarnaast neemt het aantal inwoners en huishoudens langzaam af. Hierdoor ontstaat er veel vraag naar appartementen met lift en seniorenwoningen. Gelijktijdig ontstaat er een overschot aan

rijwoningen, twee-onder-een kap woningen en vrijstaande woningen. In de Omgevingsvisie (die nu wordt opgesteld, zie programma 4) wijzen we gebieden aan waar we in de toekomst het aantal woningen willen verminderen. Dit noemen we verdunningsgebieden. De gemeenteraad stelde in 2019 de nieuwe beleidsregel compensatie woningbouwinitiatieven vast. Voor de bouw van de woningen die worden aangevraagd is de compensatievergoeding €0, -. Dit betekent dat er nauwelijks middelen binnenkomen voor het verder uitwerken van de verdunningsgebieden, maar dat er bij de uitwerking van de herstructureringsontwikkelingen gezocht moet worden op welke wijze dit gefinancierd gaat worden.

Verder staan er in de kernen winkel-, kantoor en andere bedrijfsruimten leeg. Leegstand heeft een negatief effect op de leefbaarheid. We denken daarom actief met inwoners mee bij het zoeken naar goede oplossingen.

Grip op samenwerking

Om al onze doelen in dit programma te halen werken we samen met de volgende verbonden partijen: Servicecentrum MER-Omgevingsdienst (Gemeenschappelijke Regeling), Reinigingsdienst Maasland (gemeenschappelijke regeling) en de Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord (overige verbonden partij). Verder werken we samen in SML-verband.

Begroting in balans

In dit programma is het grootste deel van de hogere opbrengsten leges, om tot grotere kostendekkendheid te komen, verwerkt.

Daarnaast wordt een bezuiniging voorgesteld bij de MER-OD door een aanpassing in hun dienstverlening en verdere deregulering van de welstandstoets.

Reguliere werkzaamheden

- Uitvoering afvalnota.
- Grondexploitaties.
- Gebiedsontwikkeling.
- Ruimtelijke plannen.
- Planschadezaken.
- Trekkersrol Samenwerking Midden-Limburg (SML) op het gebied van Wonen, Zorg en Woonomgeving.
- Deelname Samenwerking Midden Limburg.
- Lokale prestatieafspraken (woningcorporatie, gemeente en huurdersbelangenvereniging).
- Huisvesting statushouders.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
5. Woonomgeving	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 3.795	- 4.174	- 4.784	- 4.423	- 4.386	- 4.359
Baten	3.838	4.140	4.526	3.700	3.698	3.719
Saldo van baten en lasten	43	- 35	- 258	- 723	- 688	- 640
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 179	-	- 571	- 28	-	-
Onttrekkingen	24	33	-	-	-	-
Mutatie reserves	- 155	33	- 571	- 28	-	-
Resultaat	- 112	- 2	- 830	- 750	- 688	- 640

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- Naar aanleiding van het benchmark onderzoek hebben we geconstateerd dat de toerekening van de bijdrage aan het Servicecentrum MER, onderdeel omgevingsdienst niet juist was. We hebben nu een groter deel van de totale bijdrage is toegerekend aan dit programma voor bouw- en woningtoezicht. De rest wordt nu toegerekend aan programma 3. Daarnaast hebben we de kosten aangepast aan de begroting van het Servicecentrum MER. Opgeteld levert dit een verschil op van € 840.000 tussen 2020 en 2021.
- In 2020 zijn de uitgaven van Rest- en GFT-afval hoger omdat als gevolg van de lockdown meer afval is aangeboden (€98.579). Dit geldt ook voor het aanbod bij de milieustraat € 50.000. (vermindering ten opzichte van 2020 tijdens de lockdown).
- In 2020 was er voor 'Milieu: klimaat, energie en duurzaam bouwen' een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het "Actieplan Duurzaamheid"(€32.700). De kosten worden gedekt uit de algemene reserve.

Baten

- In 2020 is incidenteel rekening gehouden met hogere legesinkomsten. Voor 2021 is uitgegaan de standaard verwachte inkomsten. Daarnaast is gekeken naar een hogere kostendekkendheid van de leges. Per saldo ontstaat ten opzichte van 2020 maar een gering voordeel van € 14.700.
- In de corona-periode is er meer afval ingeleverd bij de Milieustraat. Een deel van deze kosten is doorgerekend in een hogere financiële bijdrage van andere gemeenten €20.000.
- De inkomsten Afvalstoffenrecht en reinigingsrecht gaan omhoog, omdat het afval per kilo duurder is geworden € 320.000.
- In 2020 heeft er in het centrum Herkenbosch een incidentele grondverkoop (€ 96.000) plaatsgevonden.

Daarnaast zorgen de lasten en baten van de bouwgrondexploitaties voor fluctuaties. De inhoudelijke toelichting hierop staat in de paragraaf grondbeleid.

Programma 6: Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen

Inleiding

Dit programma richt zich op de directe leefomgeving van onze inwoners. Zowel op het onderhoud als op de ontwikkeling van de openbare ruimte. Er is dus een relatie met de nulde lijn: een verbetering van de sociale samenhang, leefbaarheid en burgerkracht in de dorpen.

We gaan door met het actief betrekken van onze inwoners bij initiatieven op het gebied van veiligheid en leefbaarheid en bij de keuzes die gemaakt moeten worden in de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte. Dat doen we binnen duidelijke kaders en vanuit het algemeen belang. We hebben hier al goede ervaringen mee opgedaan. Tegelijkertijd merken we dat dit extra inzet kost. Dit gaat ten koste van de hoeveelheid projecten die we kunnen realiseren. We werken wijkgericht, waardoor we een goed contact met onze inwoners hebben. Onze medewerkers van de buitendienst zijn herkenbaar in de dorpen aanwezig en makkelijk aanspreekbaar. Klachten, meldingen en vragen pakken we hierdoor makkelijk op. De medewerkers van onze buitendienst voelen zich verantwoordelijk, ze hebben een sterke binding met de kernen en weten wat er in een dorp leeft.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: krachtige, leefbare dorpen waar inwoners en toeristen zich prettig voelen. Een veilige openbare ruimte waarin een aantrekkelijke kwaliteit tot uiting komt.

We doen dit met integraal ontwerp vanuit visie, met betrokkenheid van de inwoners. Toepassing van duurzame materialen, oog voor historische elementen en groen levert mooie en leefbare kernen op. Dit is belangrijk voor onze inwoners, potentiële bewoners en tegelijkertijd verhoogt het de aantrekkelijkheid van onze gemeente voor toeristen en recreanten. Ook heeft de omgeving een positieve invloed op de waarde van het vastgoed.

Prettig wonen, draagt ook bij aan het halen van de doelen vanuit WMO. De relatie tussen leefbaarheid en openbare ruimte uit zich ook bij onder andere parkeren, (veilige) bereikbaarheid van de algemene/openbare voorzieningen zoals scholen, sportaccommodaties, BMV2 (dorps- of gemeenschapshuizen) en de in onze gemeente aanwezige clusters van winkels en horeca.

Groen draagt bij aan het geluksgevoel. Daarnaast zijn landschap en natuur belangrijk voor onze leefomgeving. Het groen is niet alleen onze grootste zuurstofproducent, maar het zorgt ook voor de zuivering van onze lucht en zorgt voor schaduw. Verder levert groen een leefgebied voor vele insecten en andere dieren.

We dragen, onder andere vanuit team Onderhoud, bij aan een hogere veiligheid door met een kritische blik te kijken naar ontwikkelingen in kernen. Daar waar aanwijzingen zijn van oneigenlijk en/of criminele activiteiten (bv dumpingen drugsafval) worden die gedeeld met de partijen die een rol spelen in het veiligheidsdomein. Hier ligt een link met programma 3.

We kiezen ieder jaar welke projecten we wel en nog niet oppakken. Hierin speelt de situatie ter plekke een belangrijke rol. Wat is de staat van onderhoud, ontstaat er mogelijk op korte termijn een gevaarlijke situatie, welke kansen kunnen we in het gebied benutten en kunnen we zaken samenvoegen? Vanuit het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) zijn de kaders rondom verkeerskundige inrichting en verkeersveiligheid vastgelegd, vanuit groen zijn deze verankerd in het Groenstructuurplan en het groenbeheerplan.

Zoals gezegd zijn mobiliteit en verkeersveiligheid, naast de andere elementen in de openbare ruimte, een belangrijke factor. We voeren dit uit conform het GVVP.

De diverse kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte, op het gebied van bijvoorbeeld wegen, groen en riolering, zijn vastgelegd in de betreffende beleidsdocumenten. We continueren de gekozen kwaliteitsniveaus. De benodigde budgetten moeten aansluiten bij de gekozen ambitie. Een waarschuwing voor de toekomst is aan de orde. We zien dat op alle vlakken de markt aantrekt. Goed personeel is schaars, grondstoffen worden duurder. We zien tekenen dat het prijspeil van materieel, materiaal en arbeid stijgt. Dit leidt tot stijging van de kosten om hetzelfde kwaliteitsniveau in stand te houden. Concreet voorbeeld waarin we dit hebben gezien is de aanbesteding van het asfaltonderhoud. We concretiseren dit in 2020 en komen in dat jaar met een voorstel tot mogelijke aanpassingen van de begroting vanaf 2021.

Goed personeel is schaars. Dit geldt bij de aannemers, die moeite hebben gekwalificeerd personeel te binden, maar geldt ook voor onze eigen organisatie. Specialistische vacatures invullen gaat zeer moeizaam. Waar dat onvoldoende lukt, zullen we keuzes maken in de prioritering van projecten.

Doel 1: Samen met inwoners werken aan integrale gebiedsgerichte projecten.

Actie 1: Afronden reconstructie Hoofdstraat te Posterholt

We zijn gestart met de reconstructie van de Hoofdstraat, na een uitvoerig communicatietraject met omwonenden. 1e helft van 2021 ronden we deze werkzaamheden af.

Actie 2: Voorbereidingen treffen voor een herinrichting van de markt in Vlodrop

De Markt in Vlodrop wordt al lang genoemd in het kader van een reconstructie. In het verleden zijn hier ook reeds gesprekken gevoerd en zelfs diverse ontwerpen gemaakt. We hebben dit in het najaar van 2020 opgepakt en gaan in 2021 met de omgeving verder. Belangrijk is hierbij hoe de Markt kan bijdragen aan kwaliteit en leefbaarheid in brede zin in Vlodrop.

Actie 3: Realisatie groot onderhoud aan de Leropperweg binnen en buiten de bebouwde kom

De Leropperweg is in slechte staat. Samen met de inwoners van Lerop zijn we in 2020 de reconstructie hiervan gaan voorbereiden. Realisatie vindt plaats in 2021.

Actie 4: Reconstructie speeltuinen

Een groot deel van onze speeltuinen is toe aan verandering. De speeltoestellen zijn versleten, het gebruik van de speelruimte verandert en de bevolkingsopbouw in onze wijken met speeltuinen verandert. We gaan ermee door om samen met de inwoners te komen tot een nieuwe inrichting van de speelruimten in onze gemeente.

Doel 2: Groenbeheer op het gewenste niveau houden, met aandacht voor de mensen die dit werk doen.

Actie 1: De organisatie van team Onderhoud en het groenbedrijf verder ontwikkelen

Vanaf 1 januari 2020 is er een grote groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (de oude WSW) vanuit Westrom gedetacheerd bij de gemeente. Onder leiding en aansturing van het Team Onderhoud voert deze groep mensen het groenonderhoud uit binnen het door de gemeenteraad vastgestelde financiële kader. In 2021 geven we duidelijkheid over een gezamenlijke huisvesting voor deze nieuwe groenmedewerkers en de bestaande buitendienst. Het hele Team Onderhoud komt daarmee onder een dak wat een positief effect zal hebben op de integratie van de gedetacheerde medewerkers in het Team Onderhoud. Bovendien kunnen de uitvoerende taken dan efficiënter en flexibeler worden uitgevoerd.

De voornamelijk gemechaniseerde groen onderhoudswerkzaamheden, zoals het maaien van gazons, onkruidbestrijding op verhardingen en het maaien van wegbermen zijn uitbesteed aan aannemers.

Actie 2: Maaibeleid en biodiversiteit

We blijven zoeken naar mogelijkheden om met name in de wegbermen en andere daarvoor geschikte gemeentelijke eigendommen minder of anders te maaien waardoor de biodiversiteit zich verder kan ontwikkelen.

We gaan door met het stimuleren van bloemrijke particuliere akkerranden of percelen om de biodiversiteit te versterken. In dit kader onderzoeken we ook de mogelijkheden, om daar waar mogelijk, gecultiveerd groen (plantsoenen en gazons) om te vormen naar meer natuurlijk groen.

Doel 3: Naast een mooie en veilige omgeving voor onze inwoners dragen we ook bij aan recreatie en toerisme.

Actie 1: Ook in 2021 gaan we weer verder met de renovatie van de half verharde fietspaden in het Meinweg gebied

Actie 2: Fietspaden Voorster Kerkpad / Naar de Bolberg

We ontvangen veel meldingen over deze fietspaden, die vanuit recreatief oogpunt en als schoolthuisroute worden gebruikt. Het fietspad Azenrayerweg is in 2020 opgeknapt. Het fietspad Voorsterkerkpad / Naar de Bolberg is nog niet gelukt. Daar gaan we in 2021 mee verder.

Actie 3: Saneren bebording en bewegwijzering in de gemeente

We hebben in 2020 de RVV-borden, straatnaamborden en bewegwijzering geïnspecteerd en geïnteriseerd, zodat de basis op orde komt. Op basis daarvan stellen we een saneringsadvies op waarin de nut en noodzaak van borden wordt beoordeeld. We gaan in 2021 verder met de uitvoering hiervan.

Doel 4: We dragen bij aan duurzaamheid.

Actie 1: Duurzaamheid binnen de waterketen

Als vervolg op de stresstest light water wordt een verdiepingsslag gemaakt, waarin ambities en een uitvoeringsplan worden opgesteld. Naast de acties en maatregelen die nu al in projecten worden opgenomen, wordt extra focus gelegd op een programmagerichte aanpak en verdere vernieuwing van mogelijke acties en maatregelen. Daarbij wordt aangesloten op de visie Waardevol Groeien uit

2015 en het regionale Waterketenplan. Er is aandacht voor de relatie tussen de waterketen, ruimtelijke inrichting en watersysteem. Waarbij gezorgd wordt voor borging van waterkwaliteit- en waterkwantiteitsaspecten in boven- en ondergrondse plannen.

Actie 2: Duurzame machines

Bij aanschaf c.q. vervanging van vervoermiddelen en machines houden we rekening met de nieuwste normen en technieken op het gebied van uitstoot en verbruik. We bekijken tevens de mogelijkheden om meer brandstof aangedreven machines te vervangen door accu aangedreven machines.

Actie 3: In reconstructies van wegen en riolering en bij onderhoud aan de openbare verlichting houden we rekening met duurzaamheidsaspecten

Bij onderhoud aan de riolering doen we dit waar mogelijk van binnen uit (relining). Hierdoor hoeft niet de hele weg opengebroken te worden. Bij wegen maken we gebruik van duurzame, zoals gebakken of betonnen, materialen. We kiezen voor producten waarin gerecyclede materialen zijn toegepast. Bij openbare verlichting meten we na de theoretische afschrijvingstermijn de kwaliteit van de masten. Hieruit blijkt dat deze in veel gevallen nog niet vervangen hoeven te worden. Daarnaast passen we LED verlichting toe bij vervanging van lampen. Daarmee zorgen we voor het meeste rendement, zowel vanuit financieel als milieuoogpunt. We onderzoeken nog de mogelijkheid om versneld de openbare verlichting te voorzien van LED verlichting. In de afwegingen binnen reconstructies en integrale projecten houden we ook rekening met klimaateffecten.

Actie 4: Uitbreiden aantal publieke laadpalen in de openbare ruimte.

In aansluiting op het actieplan duurzame energie werken we dit uit. Daarnaast hebben we ook aandacht voor aanvragen van particuliere laadpalen.

Actie 5: Stimuleren en/of realiseren van zonnedaken op gemeentelijk vastgoed of andere gebouwen

Op het dak van het gemeentehuis en de Roerparel liggen zonnepanelen. In aansluiting op het actieplan duurzame energie bekijken we de komende jaren welke andere gemeentelijke daken geschikt zijn (te maken). De doelstelling is om in de looptijd van het Actieplan Duurzame Energie (t/m 2022) drie nieuwe zonnedaken te realiseren, mogelijk in combinatie met postcoderoos-projecten in samenwerking met Duurzaam Roerdalen. Naast onze eigen gebouwen willen we bedrijven en andere organisaties stimuleren bij het realiseren van (grotere) zonnedaken. Dit stimuleren richt zich in essentie op het bieden van inzicht in de potenties van de daken, de verschillende alternatieven van panelen die beschikbaar zijn en de financieringsmogelijkheden.

Grip op samenwerking

We werken op het gebied van water en riolering regionale samen (o.a. Limburgse Peelen), waarbij we aan het onderzoeken zijn hoe deze samenwerking in de toekomst verder vormgegeven kan worden. Daarnaast int de BSGW de rioolheffing.

Begroting in balans

Met name op het gebied van "investeren om te renderen" (in duurzaamheid) zien we toename aan mogelijk kansrijke initiatieven om inkomsten te genereren en een gezondere begroting te creëren. Voor dit programma betekent het vooral dat vanuit duurzaamheidsinvesteringen wordt gekeken naar mogelijkheden voor kostenreductie. We willen hiermee ook voorkomen (te) fors te moeten snijden in bijvoorbeeld kwaliteitsniveaus in het onderhoud van wegen en groen. Deze investeringen betekenen het nodige aan inzet en kennis voor de organisatie. We werken verder uit hoe we dit vormgeven en wat dit betekent voor de prioriteiten.

Reguliere werkzaamheden

- Beheer en onderhoud wegen, riolering, groen, verkeer, openbare verlichting, civiele kunstwerken en accommodaties.
- Op vraag advisering Omgevingsdienst bij vergunningen op het gebied van water, groen, uitwegen en evenementen.
- Behandelen meldingen en klachten op het gebied van wegen, water, openbare verlichting, verkeer en groen.
- Integrale samenwerking met andere teams, onder andere bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij denken we in 2021 onder andere aan ontwikkelingen aan de Bosweg Montfort, Groenstraat/Marie Koenenstraat Melick of afrondingen van Wienkeskoel in Melick, 't Sittert in Sint Odiliënberg en Oortjesveld in Herkenbosch.
- Samenwerkingsverbanden in de regio op het gebied van wegen, water, verkeer en groen.
- We voldoen aan de verplichtingen vanuit de diverse Basisregistraties, zoals de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en de BAG (Basisregistratie Administratie en Gebouwen). We hebben dit zo efficiënt mogelijk aangepakt en werken samen met de gemeente Echt Susteren. Het aantal basisregistraties blijft groeien, ook de BRO (Basisregistratie Ondergrond) is inmiddels van kracht. Deze toename van taken verankeren we verder in de organisatie en in de formatie.
- We zien al een aantal jaren dat het waterpeil in de vijver in Sint Odiliënberg in de zomer erg laag staat. Deze vijver werd gevoed vanuit een bron in de buurt. Voorgaande jaren herstelde het waterpeil zich, maar de bron is helaas sinds een aantal jaren opgedroogd. De laatste tijd wordt er ook water bijgevuld door team Onderhoud. We hebben in 2020 een structurele oplossingsrichting in beeld gebracht, die we in 2021 verder uitwerken. We zullen dan ook met een financieel voorstel komen, waarna we dit in 2022 kunnen realiseren.

Relatie met paragraaf kapitaalgoederen

Meerjarig perspectief integrale projecten

We hebben een meerjarenprogramma ontwikkeld, gericht op integrale, en waar mogelijk gebiedsgerichte, reconstructies. Vanuit diverse disciplines is er aanleiding om zaken in de openbare ruimte te reconstrueren. Dit is niet alleen de onderhoudstoestand, maar ook ontwikkelingen op het gebied van riolering en water, groen of verkeer. We willen duidelijkheid scheppen in de grote integrale projecten voor de komende jaren. De prioritering wordt in grote mate bepaald vanuit het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan. Daarnaast voeren we nog (groot) asfaltonderhoud uit op diverse plekken in de gemeente, zowel plaatselijk als op grote delen van wegen. In al deze projecten speelt burgerparticipatie een belangrijke rol. We maken per project afspraken hoe we burgerparticipatie en communicatie vorm geven. Dit kan verschillen per project. We stellen voor de integrale projecten de volgende volgorde vast:

2021

- Afronden realisatie reconstructie Hoofdstraat Posterholt.
- Renovatie fietspaden Voorster Kerkpad / Naar de Bolberg.
- Realisatie reconstructie Leropperweg.
- Saneren overstorten in het stroomgebied van de Vlootbeek in het kader van KRW maatregelen, o.a. nabij Sportlaan Montfort.
- Voorbereidingen treffen voor de herinrichting van de markt in Vlodrop.
- Voorbereidingen treffen voor het realiseren van een nieuwe fietsvoorziening langs de Rothenbacherweg Etsberg.

2022-2024

- Voorbereiding en realisatie van de reconstructie van de Sportlaan, Achter de Hoven, Wilhelminastraat, Julianastraat, Zandstraat Montfort.
- Realisatie van groot onderhoud aan de Waarderweg.
- Vervolg van de voorbereidingen voor de reconstructie van het centrum (Markt) Vlodrop.
- Voorbereidingen treffen voor de reconstructie van de wegen in 't Reutje.
- Voorbereiding en realisatie van de reconstructie Dorpsstraat / Groenstraat Melick.

2025 e.v.

- Voorbereiding en realisatie van de reconstructie van de omgeving van de Rector van de Boornlaan in Posterholt.
- Voorbereidingen treffen voor de reconstructie van de Bernhardlaan te Sint Odiliënberg.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 5.554	- 6.406	- 6.659	- 6.796	- 6.879	- 6.928
Baten	2.277	2.362	2.385	2.385	2.385	2.385
Saldo van baten en lasten	- 3.277	- 4.044	- 4.274	- 4.412	- 4.494	- 4.543
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	-	60	-	-	-	-
Mutatie reserves	-	60	-	-	-	-
Resultaat	- 3.277	- 3.984	- 4.274	- 4.412	- 4.494	- 4.543

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

De belangrijkste verandering in de lasten gaat over de stijgende kapitaallasten als gevolg van de investeringen in wegen en riolering. Dit zorgt ook de komende jaren voor een stijging van de lasten.

Programma 7: Bestuur, organisatie en dienstverlening

Inleiding

Dit programma gaat vooral over HOE we werken. Een andere overheid is voor ons een overheid die meer dienend is aan de gemeenschap, met minder van de regels en waar mogelijk ook goedkoper voor de gemeenschap. Onze manier van werken kenmerkt zich door de kernwaarden *respect en gelijkwaardigheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid*, zowel in de organisatie als naar de lokale samenleving. We werken steeds meer met in plaats van voor onze inwoners aan een krachtig Roerdalen. Dit doen we met een communicatieve organisatie en met medewerkers die ruimte krijgen voor het ontwikkelen van hun talenten. Daarom investeren we in verbetering van onze communicatie en dienstverlening. We dereguleren waar het kan en investeren in de ontwikkeling van burger- en overheidsparticipatie. Samen met de gemeenteraad werken we aan de ontwikkeling van ons lokaal bestuur; de manier waarop we inwoners kunnen betrekken bij beleidsontwikkeling, besluitvorming en uitvoering. We werken regionaal samen. Een toenemend aantal taken wordt uitgevoerd door verbonden partijen zoals de MER, Reinigingsdienst Maasland en de Veiligheidsregio. We willen onze grip op deze samenwerking verbeteren.

Het sleutelwoord is *communicatie*. Daarom investeren we fors in de verbetering hiervan in onze eigen organisatie. Daarnaast sturen we ook in de samenwerking op de kwaliteit van communicatie, bijvoorbeeld bij het Servicecentrum MER. Veel inwoners hebben immers vooral contact met de gemeente via de Omgevingsdienst of de afdeling Sociaal Domein.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: een eigentijdse, open en transparante vorm van besturen. Een communicatieve organisatie, die de kracht van de samenleving ondersteunt en stimuleert, ruimte geeft aan initiatieven en de gemeenschap als partner betreft.

We werken aan de verbetering van de gemeentelijke organisatie, op weg naar een andere overheid. Het is een ontwikkeling waarin onze kernwaarden tastbaar worden. Zowel in alle contacten met inwoners en ondernemers, als in onze manier van besturen en organiseren. Vernieuwen betekent samen met inwoners ontdekken wat het beste werkt. Daarom zorgen we voor ruimte om te experimenteren; anders uitvoeren, anders verantwoorden, anders reguleren, anders organiseren en anders financieren. We willen ook komend jaar geld beschikbaar stellen om experimenten mogelijk te maken en het dorpsgericht werken te ondersteunen. Succesvolle resultaten vertalen we in reguliere takenpakket. Wat we gaan doen stemmen we af met onze inwoners en ondernemers.

In 2019 hebben we onze organisatieontwikkeling geëvalueerd in samenspraak met medewerkers en college. We constateren dat onze werkwijze een groot draagvlak kent. Alle teams geven er concreet invulling aan. Tegelijk is er de behoefte om datgene dat we leren beter te verankeren. Het moet niet ieders eigen interpretatie zijn hoe prioriteiten worden gesteld en hoe wordt gereageerd op signalen. Hoe we omgaan met essentiële werkprocessen is niet vrijblijvend. Daarom optimaliseren we een aantal processen, met name op het gebied van dienstverlening, burgerparticipatie,

bestuursprocessen en planning en control. Daarbij gaat niet alleen om het voorkomen van verspilling in de inzet. Het gaat ook om een procesontwerp waardoor we voor inwoners, bedrijven, verenigingen en ook het bestuur resultaten leveren en effecten bereiken die nog beter aansluiten bij de behoefte. Op essentiële punten in onze processen zoals bij het tijdig terugbellen is de monitoring verbeterd. In 2021 is het verder optimaliseren van onze werkwijze een speerpunt voor de ambtelijke organisatie. We investeren om tot structureel lagere lasten te komen.

Doel 1: Communicatieve organisatie en toegankelijke dienstverlening waardoor inwoners zich gehoord, geholpen en betrokken voelen.

Actie 1: Verbeteren communicatieve organisatie

Roerdalen wil een communicatieve organisatie zijn, een organisatie die bewust is van de omgeving en ermee in verbinding staat. Dat is niet alleen een taak van team Communicatie. Het vraagt om een omslag in houding en gedrag van alle medewerkers. De antenne voor communicatie moet als het ware bij iedereen continu aan staan. Ook in 2021 werken we aan het vergroten van de communicatiekracht van onze organisatie. Dat begint met vergroten van de bewustwording van het belang van omgevingsgericht communiceren. Ook werken we aan het verbeteren van kennis en vaardigheden.

Gemeentenieuws en nieuws uit de gemeenschap

Elke week communiceren we het gemeentelijke nieuws via uiteenlopende online en offline middelen. Hierbij spelen we zoveel mogelijk in op wat er leeft en speelt in onze gemeenschap. We laten zien wat we doen en geven heldere uitleg over het hoe en waarom. Samen met inwoners en de dorpsbladen proberen we verbindingen te leggen op het gebied van gemeentelijk nieuws en nieuws uit de gemeenschap. Inwoners en medewerkers komen aan het woord via blogs.

Heldere taal

Heldere taal staat in onze communicatie centraal. We organiseren trainingen voor medewerkers en gaan werken met Taalcoaches. Dit zijn eigen medewerkers met gevoel voor taal. Zij ondersteunen collega's bij het schrijven van heldere taal. Ook maken we gebruik van Taalambassadeurs. Dit zijn inwoners die enkele keren per jaar de teksten van de gemeente beoordelen op heldere taal. Verder meten we via steekproeven de kwaliteit van onze brieven.

Factor C

Om de communicatiekracht van de organisatie verder te vergroten maken we gebruik van de methode Factor C. We organiseren trainingen voor beleidsmedewerkers en passen de methode toe in ons advies.

Communicatie projecten

Team communicatie adviseert en ondersteunt bestuur en medewerkers bij uiteenlopende grote en kleine projecten in onze organisatie. De belangrijkste projecten voor 2021 zijn duurzaamheid, afval, positieve gezondheid en Samen Doen (intern en extern).

Rol team Communicatie

In een communicatiever wordende organisatie verschuift de rol van team Communicatie steeds meer. Er komt meer nadruk te liggen op expertise, strategie, advies en coaching. Het team wil in 2021 en 2022 deze omslag verder realiseren. Om deze verandering vorm en inhoud te geven komt er een plan van aanpak.

Actie 2: Verbeteren werkprocessen

We beoordelen onze werkprocessen vanuit het perspectief van onze inwoners. Via klantreizen organiseren we de feedback over hoe inwoners aankijken tegen de processen in onze organisatie. Deze feedback gebruiken we om processen te verbeteren, zodat het voor inwoners duidelijker, logischer en makkelijker wordt.

Tijdens een klantreis komt van elk onderdeel in een proces specifiek naar voren of het als positief of negatief ervaren wordt en waarom. Dit levert signalen op hoe wij ons werk moeten inrichten om méér waarde te kunnen leveren voor onze inwoners tegen lagere kosten. Maar ook hoe we hierover naar de inwoner en tussen de teams communiceren. Met deze signalen gaan we binnen de organisatie aan de slag om processen daadwerkelijk te verbeteren. Dat doen we op basis van lean-principes. Voor onder meer de processen voor bestuurlijke besluitvorming, burgerparticipatie en planning en control zijn concrete verbetertrajecten gestart vanuit een lean-opleidingsprogramma.

Bij burgerzaken nemen eenvoudige gestandaardiseerde werkzaamheden voor onze medewerkers af. Onder andere doordat producten en diensten langer geldig zijn. Denk aan de geldigheidsduur van ID-bewijzen en reisdocumenten. Maar ook omdat technologie en digitalisering zorgen voor minder handelingen. Denk bijvoorbeeld aan volwaardige digitale dienstverlening die door de inwoner vanuit thuis te doen is. Daar staat tegenover dat complexere vragen en taken toenemen. Al deze ontwikkelingen maken onderdeel uit van de verbetering van de werkprocessen.

Verbeteren van werkprocessen kan alleen maar worden gedaan wanneer ook wordt geïnvesteerd in de mensen die de processen uitvoeren. Daarom is strategische personeelsplanning hierbij een essentieel speerpunt. Zowel voor de korte als de lange termijn. Voor de korte termijn zijn de klantadviseurs in 2020 gezamenlijk gestart met de e-learning voor burgerzaken. Deze opleiding duurt drie jaar. Het doel is om de kwaliteit van de dienstverlening burgerzaken naar een hoger niveau te tillen, door het kennisniveau over de hele linie te vergroten. Verder anticiperen we op de gespannen arbeidsmarkt op gebied van specialisten burgerzaken. De vraag is vele malen groter dan het aanbod. Door natuurlijk verloop moeten 2 specialisten burgerzaken worden vervangen op relatief korte termijn.

Actie 3: Verbeteren digitale dienstverlening

We verbeteren onze digitale dienstverlening, waardoor inwoners en ondernemers steeds meer zaken zelf kunnen regelen via internet. Zo maken we bijvoorbeeld steeds meer formulieren geschikt om online in te vullen en zorgen we ervoor dat deze automatisch in onze systemen worden verwerkt. Dit noemen we e-Diensten.

Deze volwaardige e-Diensten maken de tussenkomst van een medewerker voor het overgrote deel overbodig, waardoor inwoners deze diensten volledig vanuit thuis kunnen gebruiken. Dit is dus typisch zo'n voorbeeld van technologische ontwikkelingen zoals zojuist genoemd bij actie 2. Eind 2020 zijn we gestart met e-Diensten voor burgerzaken. De invoering van e-Diensten gaat gepaard met het verbeteren van de werkprocessen, uiteraard vanuit het perspectief van de inwoners. In 2021 wordt gestart met de inrichting van volwaardige e-formulieren voor andere diensten. Hiermee breiden we dus de digitale dienstverlening, en de verbetering van werkprocessen, uit buiten het domein van burgerzaken.

In 2020 hebben we een nieuw meldingssysteem geïmplementeerd, genaamd Fixi. Via Fixi kunnen inwoners gemakkelijk, snel en op elke locatie een melding over de openbare ruimte doorgeven aan de gemeente. Dat betekent dat inwoners, naast de traditionele kanalen nu ook via een mobiele app eenvoudig zaken kunnen melden. Ook hiervoor is opnieuw gekeken naar het werkproces. Het verbeteren van het werkproces blijft gewoon doorgaan.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden waarmee we het voor onze inwoners gemakkelijker willen maken. Net als bij de realisatie van onze nieuwe website doen we dit samen met inwoners en ondernemers. In overleg met hen bepalen we welke acties het eerst worden opgepakt. Digitaal waar het kan, maar altijd persoonlijk. Post, balie en telefoon blijven beschikbaar. Inwoners kiezen zelf wat voor hen het beste werkt.

Verder werken we aan betere digitale toegankelijkheid. Zo kunnen ook inwoners met enige vorm van beperking, of mensen die alleen een mobiel apparaat ter beschikking hebben, de informatie op onze website lezen of een online aanvraag indienen. Onze website is eind 2019 getest op toegankelijkheid en met de uitkomsten zijn we in 2020 aan de slag gegaan. In 2021 laten we ook de doelgroep (mensen met een beperking) zelf de website testen.

Actie 4: Ontwikkelen Klant Contact Centrum (KCC)

Het KCC is voor onze inwoners de telefonische toegangspoort naar onze gemeente. De klantadviseurs van het KCC handelen vragen van inwoners zoveel mogelijk in één keer zelf af. We verbeteren de telefonische dienstverlening. Door onze applicaties en systemen slimmer en beter in te richten, te gebruiken en te beheren kunnen we enerzijds meer zelf beantwoorden en anderzijds beter doorverbinden naar de juiste collega die de inwoner wel direct kan helpen met zijn of haar vraag.

Terugbellen doen we binnen 48 uur. Daarom hebben we geïnvesteerd in een klantvolgsysteem, zodat we kunnen monitoren, bijsturen en verantwoorden. We bouwen een actuele kennisbank zodat vragen direct beantwoord kunnen worden. We zorgen voor korte lijntjes tussen het KCC, de teams en het Servicecentrum MER zodat de kennisbank altijd actueel is.

Actie 5: Website

We blijven samen met inwoners en gebruikers werken aan de verdere ontwikkeling van onze website. Bezoekers kunnen op elke pagina op een knop drukken, waarmee ze meteen hun mening over de pagina of de website aan de webmaster kunnen doorgeven. Ook halen we op andere manieren feedback op. Zo nodigen we inwoners uit om mee te doen met onderzoek. Onderzoek doen we op verschillende manieren. Denk aan data-analyses, enquêtes en gebruikersonderzoeken naar de onder actie 3 besproken e-diensten. De resultaten koppelen we aan elkaar. Zo weten we precies hoe tevreden de gebruikers over onze website zijn, wat goed gaat en wat beter kan. We vragen de adviesraden en ondernemersverenigingen waar zij tegenaan lopen of welke geluiden zij over de website oppikken in hun omgeving. Verder houden we de lijnen kort met het klant contact centrum en andere teams binnen de organisatie. Zij weten wat er leeft en speelt, en daar spelen we op de website op in. Hierdoor kunnen telefoontjes naar onze gemeente en onduidelijkheid bij klanten worden weggenomen.

Actie 6: Gegevensveiligheid

We zorgen voor veilige en betrouwbare verwerking van gegevens volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Hiernaast biedt de Wet Digitale Overheid in de toekomst voor burgers een veilige toegang tot gemeentelijke website en dienstverlening.

Doel 2: Minder en duidelijkere regels, doen wat nodig is.

Actie 1: Deregulering

We verminderen of vereenvoudigen het aantal regels. De regels die blijven zijn duidelijk en begrijpelijk. Daarmee willen de regeldruk voor onze inwoners én onze medewerkers beperken.

Actie 2: Werken vanuit de bedoeling

Minder regelen, uitgaan van vertrouwen betekent meer werken vanuit de bedoeling van de regels in plaats van het strikt toepassen ervan. We zullen bewuster risico's afwegen en accepteren.

Doel 3: Meer samenwerken met inwoners en ondernemers.**Actie 1:** Uitwerken van de begroting met inwoners

Meerdere inwoners hebben aangegeven actief betrokken te willen zijn bij de uitvoering van de begroting. We nodigen hen uit dit samen vorm te geven. Het gaat zowel om bijdragen aan concrete beleidsvragen (zoals afval en subsidies), als om de rolverdeling tussen gemeente, inwoners en ondernemers

Actie 2: Aanbevelingen rekenkamercommissie uitvoeren

We vertalen de aanbevelingen van de rekenkamercommissie over burgerinitiatieven (Roerdalen roert zich) samen met de gemeenteraad en onze inwoners in concrete acties. Onderdeel hiervan zijn de beeldvormende bijeenkomsten. In 2021 bouwen we voort op de eerste goede ervaringen.

Actie 3: Experimenteerruimte

We bepalen samen met onze inwoners en ondernemers welke taken of onderwerpen het meest kansrijk zijn om te experimenteren met nieuwe manieren van werken. Het gaat er om dat we sneller, effectiever en beter tot resultaten.

Grip op samenwerking

Het Servicecentrum MER is een verlengstuk van onze gemeentelijke organisatie op het gebied van bedrijfsvoering, sociaal domein en de omgevingsdienst. We sturen op verbetering van de dienstverlening van de MER-organisatie. Daar waar we samenwerken in MER-verband is met name de betere werking van afdeling bedrijfsvoering hard nodig. Dit is wat ons betreft ook de belangrijkste prioriteit voor de MER-organisatie. De MER begroting 2021 geeft een duidelijk perspectief op een robuuste en duurzame ontwikkeling van het Servicecentrum.

Begroting in balans

Het verlagen van de kosten voor organisatie en bedrijfsvoering levert een bijdrage aan het verminderen van onze uitgaven. We realiseren deze besparingen in onze eigen organisatie en in het Servicecentrum MER. Het gaat in totaal om ca. € 690.000 structureel lagere organisatiekosten vanaf 2024.

Reguliere werkzaamheden

- Bestuursorganen ondersteunen.
- Bestuursondersteuning B&W.
- Bestuursondersteuning gemeenteraad/rekenkamer.
- Burgerzaken.
- Bestuurlijke samenwerking.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 10.479	- 10.722	- 10.613	- 10.434	- 10.140	- 9.846
Baten	514	283	467	467	467	467
Saldo van baten en lasten	- 9.965	- 10.439	- 10.146	- 9.967	- 9.673	- 9.379
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 100	-	- 1.000	-	-	-
Onttrekkingen	495	1.450	1.250	250	250	250
Mutatie reserves	395	1.450	250	250	250	250
Resultaat	- 9.570	- 8.989	- 9.896	- 9.717	- 9.423	- 9.129

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- In 2021 vindt de tweejaarlijkse burgerpeiling Waar staat je gemeente weer plaats waarvoor begroot € 12.000.
- Voor het project digitalisering dienstverlening, ontwikkeling website en uitvoeringsprogramma verbetering dienstverlening wordt voor 2021 geen nieuw bedrag begroot (€ 180.000). De kosten werden gedekt uit de hiervoor gevormde reserve.
- Voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 wordt € 25.000 begroot.
- Voor de experimenteerruimte was in 2020 incidenteel € 100.000 opgenomen. Omdat we ook de komende jaren willen blijven experimenteren en nieuwe initiatieven van inwoners willen ondersteunen, stellen we voor om jaarlijks € 50.000 op te nemen in de begroting.
- De storting in de voorziening mobiliteit collegeleden is in 2021 vervallen € 66.000.

Baten

Omdat in de nieuwe begroting geen rekening is gehouden met de effecten van corona is de omvang van de verwachte baten reisdocumenten weer op het bedrag van de oorspronkelijke raming. Dit betekent t.o.v. 2020 een stijging van € 110.000 waarvan we € 50.000 afdragen aan het Rijk.

Overzicht kosten overhead

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's mogen worden opgenomen. Overhead is gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Deze kosten zijn verantwoord in dit programma.

bedragen x € 1.000

Taakveld Overhead	Begroting 2020	Begroting 2021
Overhead organisatiekosten		
Personeel en organisatie	- 3.200	- 3.159
Bedrijfsvoering	- 312	- 291
Bedrijfsvoering MER	- 2.581	- 3.296
ICT kosten	- 527	- 527
Facilitaire diensten	- 433	- 424
Huisvestingskosten gemeentehuis en werf	- 446	- 556
Bedrijfsmiddelen openbare werken	- 386	- 396
Communicatie	- 136	- 121
Totaal overheadkosten	- 8.021	- 8.768

Programma 8: Algemene middelen

Inleiding

In dit programma staat de financiële positie van de gemeente Roerdalen centraal. Een solide financiële positie is randvoorwaardelijk voor het realiseren van onze ambities. Er moet ruimte zijn om te investeren, zodat de leefbaarheid in onze gemeente duurzaam wordt versterkt. Het programma draagt vanuit dat oogpunt indirect bij aan de verbindende thema's.

Dit programma zorgt op zich zelf niet voor een solide financiële positie, maar we beschrijven hier wel het strategische doel in dit kader.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Strategisch programmadoel: een duurzaam gezonde financiële huishouding van de gemeente.

Wij willen een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief. We streven naar jaarlijks repressief toezicht van de provincie.

We hebben voldoende middelen beschikbaar voor het opvangen van tegenvallers. Dat wil niet zeggen dat we een risicomijdende gemeente zijn. We hebben echter een bewuste risicohouding. De schuldbestand van de gemeente is op een verantwoord niveau.

De lastendruk voor de burgers heeft een acceptabel niveau. Voor ons betekent dit in ieder geval dat op de plaatsen waar zich dit voordoet, zoveel mogelijk gestreefd wordt naar kostendekkendheid. Ofwel de gebruiker betaalt. Daarnaast nemen de algemene belastingen niet meer toe dan noodzakelijk is.

De effecten op de verschillende onderdelen van de financiële positie zijn uitgewerkt in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing, de paragraaf financiering en de paragraaf lokale heffingen. Hier zijn ook de kengetallen weergegeven die hiermee samenhangen.

Grip op samenwerking

Belastingensamenwerking gemeenten en waterschap (BsGW)

De heffing en inning van belastingen wordt uitgevoerd door de BsGW. Hiermee hebben we de kwaliteit geborgd, zijn we efficiënter gaan werken en heeft er kostenreductie plaatsgevonden. De gemeenteraad bepaalt welke belastingen er geheven worden en welke voorwaarden en tarieven gehanteerd worden.

Servicecentrum MER-Bedrijfsvoering (SC MER BV)

Een groot deel van de uitvoering van de treasury functie gebeurt binnen SC MER BV. Wij stellen hiervoor de kaders. De SC MER BV verzorgt de dagelijkse uitvoering en adviseert over het aantrekken en uitzetten van gelden.

Verschillende deelnemingen

Wij hebben aandelen in bezit van een aantal vennootschappen. Hoewel er geen direct belang is bij het aanhouden van deze aandelen, krijgen we ieder jaar dividend hiervan uitgekeerd.

Begroting in balans

Eén van de mogelijkheden die de gemeente heeft om tot een sluitende begroting te komen is het verhogen van de belastingen. Zoals in het plan van aanpak is aangegeven willen we zowel de OZB voor niet-woningen als voor woningen de komende jaren extra verhogen. Voor woningen wordt voor de komende vier jaar een verhoging voorgesteld van 3,5% per jaar, dit is 1,1% hoger dan de berekende verhoging op basis van de prijsindexering. Voor niet-woningen is de extra verhoging gebaseerd op de tarieven van andere gemeenten. De hogere belastingopbrengsten zijn verwerkt. Voor meer informatie zie de paragraaf lokale heffingen.

Reguliere werkzaamheden

- Heffing en inning van belastingen (zie paragraaf lokale heffingen).
- Uitvoeren treasury functie (zie paragraaf financiering).
- Aandelenbeheer (zie paragraaf verbonden partijen).
- Analyse en berekeningen gemeentefonds.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten

	bedragen x € 1.000					
8. Algemene middelen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 811	- 302	- 290	- 296	- 298	- 298
Baten	35.673	36.514	36.663	36.542	36.331	36.167
Saldo van baten en lasten	34.863	36.211	36.373	36.246	36.032	35.869
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 1.914	- 18.085	- 4.370	- 371	- 379	- 40
Onttrekkingen	1.821	17.993	6.109	1.852	1.217	105
Mutatie reserves	- 93	- 92	1.740	1.481	838	65
Resultaat	34.770	36.119	38.113	37.727	36.871	35.934

Toelichting verschillen tussen begroting 2020 en 2021

De grootste mutaties in de lasten en baten van de begroting 2021 ten opzichte van de begroting 2020 worden veroorzaakt door:

Lasten

- De post onvoorzien is de begroting 2020 ingezet voor de kosten die zijn gemaakt voor de bestrijding van de brand op de Meinweg. Voor 2021 is een post onvoorzien opgenomen van € 100.000.
- Het project "waarderen op oppervlakte" wordt in 2020 afgerond € 32.200. Een deel van de kosten wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.
- Door een administratieve wijziging in de verwerking van kapitaallasten is de kostenplaats kapitaallasten komen te vervallen € 86.700.

Baten

- De gemeentefondsuitkering fluctueert per jaar. In 2021 is deze € 570.300 hoger dan in 2020. Daarnaast hebben we in 2020 incidenteel middelen geraamd voor de vergoeding van de kosten c.q. lagere inkomsten als gevolg van het corona-virus € 225.000. Het verloop van de gemeentefondsuitkering wordt hieronder verder toegelicht.
- Door een verhoging van de tarieven stijgt de opbrengst van de onroerendzaakbelasting € 104.600.
- We verwachten dat de opbrengsten toeristenbelasting en arbeidsmigranten vanaf 2021 weer gaat stijgen € 170.000.
- In het kader van de treasuryfunctie zien we een daling van de dividendbelasting en het rendement op de obligatieportefeuille € 470.000.

Mutatie reserves

In dit programma neemt de mutaties in de reservers een aparte plaats in. De belangrijkste verschillen tussen 2020 en 2021 zijn:

- In 2020 heeft een vrijval plaatsgevonden van de reserve beleggingen € 17.241.800, deze vrijval is gestort in:
 - de algemene reserve voor de dekking van de uitvoeringskosten van het actieplan duurzaamheid € 870.000;
 - de reserve investeringen met economische nut voor de dekking van investeringen in het kader van duurzaamheid € 580.000;
 - de reserve stimuleringsfonds duurzaamheid € 1.000.000;
 - de storting in de reserve organisatieontwikkeling € 300.000;
 - het restant in de algemene reserve € 14.491.800.
- In 2020 heeft een gedeeltelijk vrijval plaatsgevonden van de reserve gebiedsontwikkeling LOG Montfort ten gunste van de algemene reserve € 350.000.
- In 2020 zijn de gelden die zijn vanuit de gemeentefondsuitkering zijn ontvangen voor het project “koplopersgemeente cliëntenondersteuning” gestort in de algemene reserve € 122.100.
- In 2021 wordt ten laste van de algemene reserve de reserve afdekking tekorten gevormd € 4.000.000. Uit deze reserve is € 1.711.700 onttrokken in 2021 om het begrotingstekort te dekken.

Algemene dekkingsmiddelen

In de eerste zeven programma's zijn de specifieke baten per programma opgenomen. Het grootste deel van de baten van de gemeenten kan niet rechtstreeks worden toegerekend aan een inhoudelijk programma. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de gemeentefondsuitkering, de belastingen en de opbrengsten van obligaties en aandelen.

Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen verwijzen we naar de paragraaf lokalen heffingen.

Het gemeentefonds kent drie uitkeringstypen:

- Algemene uitkering
- Decentralisatie- en integratie-uitkeringen
- Aanvullende uitkeringen

De algemene uitkering is de grootste inkomstenpost voor de gemeente. Wij kunnen dit geld naar eigen inzicht besteden aan medebewindstaken of autonoom beleid. De verdeling van de algemene uitkering over de verschillende gemeenten gebeurt via diverse verdeelmaatstaven.

De decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn van tijdelijke aard. De duur hiervan is maximaal 5 jaar. De reden voor deze uitkeringen kan zijn dat er een andere verdeelsystematiek wordt gevolgd of een andere indexering plaats vindt. Er kunnen door het rijk beleidsafspraken over gemaakt worden. Vanaf 2018 is het grootste deel van de integratie-uitkeringen voor het sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering (sociaal deelfonds en WMO-hulp bij het huishouden). Voor het deel participatie dat betrekking heeft op de sociale werkvoorziening en voor de gelden die we krijgen voor de uitvoering van de taken in het kader van voogdij voor 18+ zijn nog wel integratie-uitkeringen opgenomen.

Aanvullende uitkeringen zijn uitkeringen die gemeenten specifiek krijgen, bijvoorbeeld artikel 12 uitkering. Deze uitkeringen worden bekostigd uit de gemeentefondsuitkering en worden dus door alle gemeenten gezamenlijk betaald. De gemeente Roerdalen heeft geen aanvullende uitkeringen.

De ontwikkeling van het gemeentefonds hangt af van de ontwikkeling van de uitgaven van het Rijk. Stijgen deze uitgaven dan groeit het gemeentefonds, dalen deze uitgaven dan krimpt het gemeentefonds. Dit is de normeringssystematiek die ook wel de “samen de trap op, samen de trap-af methode” wordt genoemd en wordt verwerkt door aanpassingen in het accres. Het ministerie van Binnenlandse Zaken informeert de gemeenten in diversen circulaire over het verloop van het gemeentefonds.

Om te voorkomen dat er in deze bijzondere tijd te veel schommelingen plaatsvinden in het gemeentefonds is in overleg met de VNG besloten om de stand van het accres volgens de meicirculaire 2020 te bevriezen voor de jaren 2020 en 2021. De zogenaamde “samen de trap op – samen de trap af”-systematiek wordt hiermee tijdelijk losgelaten.

In onderstaand overzicht is de opbouw van de gemeentefondsuitkering voor de gemeente Roerdalen weergegeven. De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2020.

bedragen x € 1.000

Algemene uitkering	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Algemene uitkering	25.836	26.933	27.983	28.140	28.148	28.178
Integratie uitkering Sociaal deelfonds	3.931	3.860	3.631	3.508	3.415	3.301
Integratie en decentralisatie-uitkeringen	703	641	391	424	424	424
Herverdeeleffect gemeentefondsuitkering	-	-	-	- 206	- 411	- 617
Subtotaal	30.470	31.435	32.005	31.866	31.576	31.286
Compensatie uitkerings- en uitvoeringskosten Corona	-	225	-	-	-	-
Verrekening voorgaande jaren	32	-	-	-	-	-
Totaal Algemene uitkering	30.502	31.660	32.005	31.866	31.576	31.286

De belangrijkste effecten als gevolg van de meicirculaire 2020 zijn:

- De vergoeding voor loon- en prijsinflatie: aangezien wij bij het opstellen van de begroting uitgaan van constante prijzen, wordt de algemene uitkering hier ieder jaar op bijgesteld. Voor 2021 betekent dit een stijging van € 454.000 oplopend naar € 539.000 in 2024.
- De overige ontwikkelingen van het accres hebben een negatief effect (voor 2021 - € 133.000 oplopend naar - € 453.000 in 2024).
- De aanpassing van de hoeveelheden per maatstaf zorgen voor een stijging van € 230.000.
- Op basis van de berekening van de WSW en voogdij/18+ daalt de integratie-uitkering sociaal deelfonds (in 2021 - € 58.000, oplopend naar - € 87.000 in 2024).

Naast de effecten van de meicirculaire is ook al rekening gehouden met een daling als gevolg van de herverdeling van het gemeentefonds vanaf 2021. Hoewel de uitkomsten per gemeenten nog niet bekend zijn is de verwachting op basis van de nieuwsberichten dat deze herverdeling voor Roerdalen niet positief is. De herverdeling vindt plaats over twee onderdelen: het klassieke domein en het

sociaal domein. Voor beide onderdelen zou Roerdalen nadelig uit de herverdeling komen. Bij het klassieke domein is de verwachting dat er een negatief effect is voor plattelandsgemeenten. Voor het sociaal domein is aangegeven dat er landelijk een verschuiving plaats vindt naar stedelijke gebieden ten opzichte van landelijke gebieden. Ondanks de onduidelijkheid is er voor gekozen om in ieder geval een signaal af te geven en is gemeentefondsuitkering vanaf 2022 met € 10,- per inwoners verlaagt, oplopende naar € 30,- in 2024.

Daarnaast heeft het Rijk aangegeven om de zogenaamde opschaalkorting voor de jaren 2020 en 2021 incidenteel te bevriezen. Voor Roerdalen betekent dit dat de algemene uitkering voor deze twee respectievelijk € 70.000 en € 160.000 hoger is.

Treasury

We ontvangen jaarlijks dividenduitkeringen, omdat we aandelen bezitten in onder andere de Bank Nederlandse Gemeenten en Enexis BV. Door de provincie is in hun begrotingsbrief advies gegeven over de raming van het dividend van de BNG en Enexis Holding. Wij hebben het dividend op dit advies geraamd. Vooral de daling van het dividend van Enexis zorgt voor een negatief effect. Als gevolg van de investeringen die zij in de toekomst moeten doen om het netwerk geschikt te maken voor de energietransitie zorgt voor een lagere verwachte dividend uitkering van € 0,50 per aandeel (in totaal € 268.000). Naast deze daling van het dividend staat een verhoging van de renteopbrengsten van € 40.000, als gevolg van de lening die aan Enexis is verstrekt.

Naast het dividend op aandelen, valt hier ook de beleggingsopbrengst van de obligaties onder. Door de invoering van het schatkistbankieren, mag de gemeente de vrijgevallen obligaties niet opnieuw beleggen. Dit heeft tot gevolg dat onze rente-inkomsten naar de toekomst afnemen. Voor een nadere toelichting op treasury verwijzen we naar de paragraaf financiering.

Onvoorzien

We nemen in de begroting een bedrag van € 100.000 op voor onvoorziene uitgaven.

4. Paragrafen

De paragrafen in de programmabegroting behandelen onderwerpen die invloed hebben op meerdere programma's.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen bedrijfsvoering

Vanaf eind 2019 werkt het Servicecentrum MER onder leiding van de nieuwe directie aan 8 opdrachten van het bestuur van het SC MER. Deze 8 opdrachten zullen ertoe leiden dat de professionele dienstverleningsstandaard wordt geboden aan de inwoners en de deelnemende gemeenten die kostenefficiënt en klantgerichtheid is, staat voor goede kwaliteit en vermindering van de kwetsbaarheid van de dienstverlening.

Dit heeft er inmiddels toe geleid dat er voor het gehele Servicecentrum MER een robuuste begroting is en dat de organisatie van het Servicecentrum MER is gewijzigd. Daarbij is de basis gelegd voor de verdere doorontwikkeling van het Servicecentrum MER. Dit biedt kansen voor structurele bezuinigingen op termijn. Dit is onderdeel van het plan van aanpak 'Begroting in balans'.

Het effect van de opstartproblemen (bedrijfsvoering MER tussen 2017 en 2019) is, dat de professionalisering van onze eigen gemeentelijke bedrijfsvoering en de ontwikkeling van het opdrachtgeverschap met de concern control en business-control rollen voor onze organisatie minder voorspoedig verlopen zijn. Vanaf 2021 werken we via een projectmatige aanpak samen met het SC MER aan de 'basis op orde en grip op financiën'. Daarmee brengen we de bedrijfsvoeringsprocessen in beeld en tegelijkertijd werken we aan de verbetering van het budgethouderschap. We leiden enkele medewerkers op om te werken met de lean-methodiek. Zo werken we er samen aan om de processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen en zodat iedere betrokkene op een betekenisvolle manier zijn of haar rol kan vervullen.

Voor de realisatie van het plan van aanpak 'Begroting in balans' en monitoring hiervan gedurende de komende vier jaar hebben we extra inzet nodig. We willen hiervoor een reserve vormen van €1.000.000. We gaan nu uit van een jaarlijkse onttrekking van € 250.000. We rapporteren bij ieder P&C moment over de voortgang.

Gegevensveiligheid (informatiebeveiliging en privacy)

De inwoners van gemeente Roerdalen moeten er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn. De aandacht voor informatiebeveiliging en privacy groeit. Daarbij hebben we te maken met toenemende wet- en regelgeving. En als gevolg daarvan extra inzet, aanpassen van werkprocessen en zorgen voor bewustwording over het belang van informatiebeveiliging en privacy. Hierbij streven we naar deregulering. Dereguleren betekent voor informatieveiligheid niet per definitie minder regels, maar begrijpelijke regels waarbij een veilige en rechtmatige verwerking van gegevens centraal staat.

Ook voor informatiebeveiliging is: 'Samen Doen' het vertrekpunt. Een succesvolle implementatie van informatiebeveiliging hangt af van de kracht van de medewerkers, zowel individueel als collectief. We betrekken onze medewerkers zodat zij ook makkelijk initiatief kunnen nemen. Deze betrokkenheid is pas optimaal als de medewerkers beseffen waarom informatiebeveiliging belangrijk is. Wij doen dit voor de inwoners van de gemeente Roerdalen.

We werken er aan dat de bedrijfsvoering rondom informatiebeveiliging en privacy, net als bij de dienstverlening, een verbetering krijgt in kwaliteit. Dit doen we door te onderzoeken hoe we dit

kunnen bereiken door de regie op informatiebeveiliging en privacy bij het Servicecentrum MER te leggen. Door voor gegevensveiligheid elk jaar de lat hoger te leggen wordt ook een bijdrage geleverd aan een continu betere kwaliteit. We streven naar een organisatie die dicht bij de praktijk staat, waar verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie worden belegd, zodat de medewerkers autonoom kunnen werken. Het inrichten van een organisatie met accenthouders gegevensveiligheid draagt hieraan bij.

In het kader van de digitale overheid willen we steeds meer zaken zo veel mogelijk digitaal en hiermee plaats- en tijdonafhankelijk aanbieden aan onze inwoners. Hoe meer zaken digitaal gaan, hoe meer eisen er gesteld worden aan stabiliteit, betrouwbaarheid, veiligheid en kwaliteit van de digitale informatiestromen. Er is informatie-uitwisseling tussen gemeente en inwoners, maar ook tussen overheden of tussen gemeenten en professionele organisaties. Dit heeft invloed op de gegevensveiligheid. Een plaats- en tijdonafhankelijke dienstverlening brengt namelijk andere risico's met zich mee en vraagt dus om andere maatregelen.

Organisatie

In het algemeen lukt het goed om vacatures in te vullen. Voor een aantal specialistische functies geldt dat er schaarste is op de arbeidsmarkt. Dit speelt vooral bij functies in het ruimtelijk domein en bij specialistische functies in onze dienstverlening.

Daarom maken we gebruik van junior functies die worden begeleid door ervaren krachten. Vanuit de junior functies ontstaan er doorstroommogelijkheden naar andere functies. Tegelijkertijd kijken we ook naar interne doorstroommogelijkheden. Als het echt niet lukt om een vacature tijdig in te vullen en de werkzaamheden wel door moeten gaan moeten we capaciteit inhuren om alle taken goed uit te voeren. Externe inhuur proberen we te beperken. Het heeft de voorkeur een tijdelijk dienstverband aan te bieden. Er is een aantal situaties waarbij we toch gebruik maken van externe inhuur zoals vervanging bij ziekte en als we openstaande vacatures niet ingevuld krijgen.

In 2020 gingen we noodgedwongen tijdens de 'intelligente lockdown' rigoureus anders werken. Vooral het digitaal werken en digitaal vergaderen zijn in een stroomversnelling gekomen. De goede ervaringen die we hebben opgedaan willen we behouden. Denk aan de tijdwinst die het oplevert als niet gereisd hoeft te worden of gevolgen voor de huisvesting. We vertalen dit in nieuwe afspraken en regelingen om tot de meest optimale mix van thuiswerken en kantoorwerk te komen. Ook na de coronacrisis.

We zetten in op het verlagen van het ziekteverzuim en het vergroten van de inzetbaarheid van medewerkers. Verzuim is echter altijd maar voor een deel te beïnvloeden.

Het verzuimpercentage was in de periode januari t/m mei 2020 10,14%. Hiervan bestond 7,2% uit langdurig ziekteverzuim. Dit is nauwelijks beïnvloedbaar en vaak niet werkgerelateerd. Het kortdurend en middellang ziekteverzuim is dus 2,9%. Daarnaast is de meldingsfrequentie laag. Dat betekent dat de drempel om je ziek te melden hoog is. Wij willen deze lijn (laag beïnvloedbaar verzuimpercentage en weinig ziekmeldingen) in de komende jaren vasthouden.

De ambtelijke organisatie van de gemeente Roerdalen bestaat uit 94,09 fte (fulltime-equivalenten). Dit is inclusief de griffie.

In onderstaande tabel is de verdeling van alle fte's over de verschillende teams opgenomen.

Formatie	2019	2020	2021
Directie	1,00	1,00	1,00
Team Geluk/dorpscoördinatoren	3,00	3,50	3,50
Team Concern control	4,33	4,83	4,83
Team Dienstverlening	20,16	19,95	19,95
Team Bestuurszaken	10,50	9,61	9,61
Team MO	9,52	8,95	8,95
Team Onderhoud	17,00	17,00	17,00
Team Openbare werken	12,00	12,00	13,25
Team REO	10,99	11,00	14,00
Griffie	2,00	2,00	2,00
Formatie in fte totaal	90,50	89,85	94,09

Bron 2021: vastgesteld functieboek m.i.v. 1 januari 2019 en raadsbesluiten Actieplan Duurzame Energie d.d. 19 september 2019 (1,5 fte) en voorstel om formatie met 2,75 fte uit te breiden voor woningbouw- en ruimtelijke projecten (zie ook raadsvoorstel d.d. 4 juni 2020).

Sinds de invoering van de nieuwe BBV voorschriften (m.i.v. begrotingsjaar 2016) zijn er op het gebied van bedrijfsvoering indicatoren vastgesteld die verplicht opgenomen worden in de begroting en jaarrekening. In onderstaande tabel zijn deze vijf indicatoren bepaald op basis van alle actuele gegevens van deze begroting. Ter vergelijking zijn de indicatoren van 2020 opgenomen.

Indicator	Toelichting	2020	2021
Formatie	De toegestane formatie in fte's per 1.000 inwoners	4,46	4,57
Bezetting	De werkelijke bezetting in fte's per 1.000 inwoners	4,42	3,99
Apparaatskosten	De apparaatskosten per inwoner	€ 437	€ 478
Externe inhuur	Kosten externe inhuur als % van de totale loonsom + kosten inhuur externen	12,1%	13,3%
Overhead	De kosten voor de overhead als % van de totale lasten	15,5%	16,1%

Toelichting:

De formatie is toegenomen, maar de bezetting is gedaald omdat er nieuwe functies zijn die nog opengesteld gaan worden en omdat enkele functies moeilijk in te vullen zijn.

Apparaatskosten zijn de kosten die gemaakt worden om de gemeentelijke organisatie in stand te houden en te laten functioneren. De capaciteitsuitbreiding en de loonontwikkeling zijn de belangrijkste oorzaak van de stijging.

De stijging van de indicator externe inhuur wordt met name veroorzaakt door detachering bij het groenbedrijf (onze buitendienst).

Overheadkosten zijn de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces en organisatiekosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de taakvelden van de organisatie, zoals ICT, HR, facilitaire zaken, accountant. De verhoging van de structurele bijdrage aan het Servicecentrum MER (afdeling bedrijfsvoering) zorgt voor een stijging van deze indicator. We willen dat deze de komende jaren gaat afnemen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Het grondgebied van de gemeente Roerdalen beslaat een oppervlakte van ongeveer 88,5 km². Hier wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De gemeente heeft daarbij de directe zorg voor de noodzakelijke infrastructuur zoals wegen, riolering, bruggen, groen, openbare verlichting, sport- en spelfaciliteiten en een aantal gebouwen.

Een groot deel van het vermogen van de gemeente bestaat uit deze kapitaalgoederen. Deze bevinden zich meestal op, maar ook onder de grond. Op deze kapitaalgoederen wordt over meerdere jaren afgeschreven.

De levensduur wordt gemaximaliseerd door planmatig en adequaat onderhoud aan de kapitaalgoederen te plegen. De kapitaalgoederen bepalen grotendeels de kwaliteit van de openbare ruimte. In deze paragraaf worden de kaders gesteld voor het onderhoud van de infrastructuur.

De huidige kwaliteitsniveaus zijn vastgelegd in de betreffende beleidsdocumenten. We continueren de gekozen kwaliteitsniveaus. De benodigde budgetten moeten aansluiten bij de gekozen ambitie. Een waarschuwing voor de toekomst is aan de orde. We zien dat op alle vlakken de markt aantrekt. Goed personeel is schaars, grondstoffen worden duurder. We zien tekenen dat het prijspeil van materieel, materiaal en arbeid stijgt. Waarschijnlijk leidt dit op termijn tot stijging van de kosten, om hetzelfde kwaliteitsniveau in stand te houden. Zodra we hier meer concreet inzicht in hebben zullen we u hierover informeren via de reguliere planning en control cyclus.

Riolering en water

Het GRP 2017-2021 en het Waterketenplan zijn het kader op het gebied van riolering en water. Hierin komt de regionale samenwerking verder tot uitdrukking en is ook gekeken naar de veranderende klimatologische omstandigheden. De stimuleringsregeling voor het afkoppelen van hemelwater is een goed voorbeeld hiervan. Onderzocht wordt of nog verdergaande samenwerking op onderdelen gunstiger kan zijn.

Voor het onderhoud aan en vervanging van rioleringen zijn de volgende bedragen beschikbaar.

Onderhoud rioleringen	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Regulier onderhoud	207	207	207	207
(Vervangings-)investeringen	740	740	740	740

Wegen

De onderhoudsplicht van de wegen valt onder de Wegenwet. Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de wegen. De gemeente vindt het belangrijk om het onderhoudspeil van de wegen op een kwalitatief voldoende niveau te brengen en te houden. Conform het wegenbeleidsplan onderhouden we de verharde wegen binnen de kernen op niveau basis (cf. CROW normen) en de wegen in het buitengebied op niveau laag, met uitzondering van de recreatieve routes en verbindingswegen. CROW staat voor Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek.

We hebben een meerjarenprogramma ontwikkeld, zie hiervoor tevens programma 6. In 2021 worden onder andere de volgende investerings- en onderhoudswerken uitgevoerd:

- Afronden realisatie reconstructie Hoofdstraat Posterholt.
- Renovatie fietspaden Voorster Kerkpad / Naar de Bolberg.
- Realisatie reconstructie Leropperweg.
- Saneren overstorten in het stroomgebied van de Vlootbeek in het kader van KRW maatregelen, o.a. nabij Sportlaan Montfort.
- Voorbereidingen treffen voor de herinrichting van de markt in Vlodrop.
- Voorbereidingen treffen voor het realiseren van een nieuwe fietsvoorziening langs de Rothenbacherweg Etsberg.
- We plegen noodzakelijk onderhoud aan (met name de klinkerverharding van) de Bernhardlaan in Sint Odiliëberg, vooruitlopend op een toekomstige reconstructie (zie programma 6), om de veiligheid beter te waarborgen.

Daarnaast worden asfaltwegen, elementenverhardingen en andere onderdelen in de openbare ruimte regulier onderhouden. We hebben hierbij het volgende ambitieniveau vastgesteld:

Scenario 3: Gedifferentieerd, minimaal veilig				
Strucuturelement:	Hoofdstructuur	Woongebied	Centra	Buitengebied
Kwaliteit:	Basis	Basis	Basis	laag
Beeld:				
Technische staat (duurzaamheid):	Redelijk, matige schade	Redelijk, matige schade	Redelijk, matige schade	Matig, beperkt ernstige schade
Aanzien:	Standaard	Standaard	Standaard	Sober
Comfort:	Voldoende, incidenteel hinderlijk	Voldoende, incidenteel hinderlijk	Matig, hinderlijk	Voldoende, incidenteel hinderlijk
Risico-index:	Beperkt	Beperkt	Beperkt	Matig
Kapitaalvernietiging:	Nihil	Nihil	Nihil	Matig

Voor het onderhoud aan en vervanging van verhardingen zijn de volgende bedragen beschikbaar. Uit het wegenbeheerplan volgen de gemiddelde budgetten benodigd om het onderhoudsniveau te bereiken en handhaven. Vervolgens verwerken we de investeringsbedragen per jaar op basis van de planning van de werkzaamheden. Zie hiervoor het investeringsschema.

Onderhoud wegen	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Regulier onderhoud	814	814	814	814
(Vervangings-)investeringen	3.750	1.750	1.750	1.750

Openbare verlichting

Goede openbare verlichting draagt bij aan het veiligheidsgevoel van inwoners en de leefbaarheid in de gemeente. Openbare verlichting is ook belangrijk voor de verkeersveiligheid. Het Beleidsplan Openbare Verlichting is het kader voor de uitvoering. We dragen daarmee ook bij aan duurzaamheid. We passen LED-verlichting toe en sluiten hierbij aan bij het actieplan duurzame energie. De masten (palen) vervangen we pas als het echt nodig is.

Voor het onderhoud aan en de vervanging van de openbare verlichting zijn de volgende bedragen beschikbaar:

Onderhoud openbare verlichting	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Regulier onderhoud	114	114	114	114
(Vervangings-)investeringen	108	108	108	108

Openbaar groen

Roerdalen beschikt over circa 100 hectare groen in de vorm van plantsoenen en gazons en zo'n 21.000 bomen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de groene ligging een groot deel van het uiterlijke aanzien van onze gemeente bepaalt. De kwaliteit van de openbare ruimte en in dit geval het groen maakt Roerdalen een aantrekkelijke gemeente om in te wonen en te recreëren. Het is voor ons daarom belangrijk de groene landschappelijke uitstraling zoveel mogelijk te behouden. Tussen deze paragraaf en programma 6 zit een verbinding. In het programma leest u meer over de beleidskeuzes en onderhoudsniveaus. We handhaven de eerder vastgestelde onderhoudsniveaus.

In verband met de toegankelijkheid en verkeersveiligheid van de Grote Bergerweg voor grote landbouwvoertuigen en vrachtverkeer is het noodzakelijk eventueel diverse bomen te verwijderen langs deze weg. Dit is met name van belang omdat dit een belangrijke weg is voor verkeer richting Montfort (het Landbouwwontwikkelingsgebied en omgeving). Hier is een bedrag mee gemoeid van €100.000,-. Ook op de Daelenbroeckweg (Herkenbosch) en de Vlootveestraat (Montfort) worden de bomenlanen gerenoveerd. In 2020 zijn de voorbereidingen gestart voor de genoemde renovaties. De uitvoering is gepland in 2021.

Voor kunstwerken in de openbare ruimte is op dit moment weinig aandacht en bovendien ook geen budget.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud openbaar groen:

Onderhoud openbaar groen	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Regulier onderhoud	1.280	1.180	1.459	1.459
(Vervangings-)investeringen	30	110	110	110

Civiele kunstwerken

Binnen de gemeente Roerdalen liggen 38 civiele kunstwerken. Dit zijn bruggen, viaducten, etc. Meer dan de helft van deze kunstwerken is aangelegd in de jaren '70 en '80. Het betreft met name betonnen kunstwerken.

Kunstwerken maken een essentieel onderdeel uit van een deugdelijk functionerend en veilig netwerk. Voor het beheer en onderhoud is per jaar een bedrag van € 90.000 - € 100.000,- nodig. Vanaf 2020 is hiervoor structureel € 95.000,- opgenomen in de begroting.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud van de civiele kunstwerken:

Onderhoud civiele kunstwerken	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Regulier onderhoud	95	95	95	95
(Vervangings-)investeringen	-	-	-	-

Gebouwen

Relatie met de programma's

De hoofddoelstelling in het programma Krachtige Dorpen is om dorpskernen met veel sociale samenhang en passende basisvoorzieningen te realiseren en/of te behouden. Hierin ligt een directie relatie met de begrotingsprogramma's 1 en 6. We onderscheiden 3 categorieën:

- **Accommodatiebeleid:** De afgelopen jaren zijn hierover vele besluiten genomen en uitgevoerd. De gestelde doelen zijn nagenoeg bereikt. In de komende jaren gaan we deze verder opvolgen en bewaken. Hiermee krijgen we ook meer inzicht in de effecten op maatschappelijk gebied.
- **Overig vastgoed:** In 2019 is gestart met het onderzoeken van de toekomst van het maatschappelijk vastgoed dat niet onder het accommodatiebeleid valt (buitenbaden, jeugdhuizen, buurthuizen). In 2020 hebben we hieraan verder gewerkt, en in 2021 leggen we de nodige keuzes voor aan de gemeenteraad. We onderzoeken voor de buitenbaden of het haalbaar is deze (één of beide) in beheer en exploitatie over te dragen (net als bij de voetbalparken). Mocht dit niet lukken dan zullen we de buitenbaden sluiten;
- **Cultureel vastgoed:** Er is nog onvoldoende invulling gegeven aan het maken van keuzes voor dit vastgoed (molens, kapellen, wegkruizen). We werken hier aan verder, met de bedoeling om in 2021 keuzes hiervoor ter besluitvorming voor te leggen.

Onderhoud

Voor al het gemeentelijke vastgoed zijn de meerjarige onderhoudsplannen (MOP's) geactualiseerd en opgenomen in de meerjarenbegroting. Met ingang van 2020 worden de gebouwen onderhouden conform de MOP's en de daarin benoemde onderhoudsniveaus.

Bedragen die beschikbaar zijn voor het onderhoud van onze gebouwen:

Onderhoud gebouwen	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Regulier onderhoud	79	75	75	75
Planmatig onderhoud	390	453	540	518

Onderwijshuisvesting

We zijn gestart met het opstellen van het strategisch huisvestingsplan. In 2017 hebt u bij besluitvorming over basisschool 't Kempke ook reeds een doorkijk gemaakt voor overige scholen.

Paragraaf Gemeentelijk grondbeleid

Beleidskaders

Grondposities zijn belangrijk voor ons. Zij helpen ons om ruimtelijke doelen te realiseren. Deze ruimtelijke doelen zijn vastgelegd in de structuurvisie Roerdalen 2030 en in de bestemmingsplannen. Ook de structuurvisie Wonen Midden-Limburg 2018-2021 is een belangrijk kader voor het grondbeleid. Daarnaast is er de Kadernota grondbeleid 2016-2019 en de uitwerkingsnota grondbeleid, waarin de kaders worden gesteld waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd en grondzaken worden afgehandeld. De Kadernota en uitwerkingsnota worden nog geactualiseerd.

Om ten behoeve van "investeren om te renderen" snel te kunnen handelen en grond aan te kunnen kopen voor diverse ontwikkelingen wordt geadviseerd om een krediet ter hoogte van € 1.000.000 beschikbaar te stellen.

Bouwgrondexploitatie

Ontwikkelingen

De woningmarkt is al enkele jaren flink aangetrokken. Er is in alle 6 de dorpen flink gebouwd en er zijn bestemmingsplannen gewijzigd of in voorbereiding om woningbouw mogelijk te maken. We zien dit ook terug in de oplopende legesopbrengsten voor omgevingsvergunningen bouw. Daarnaast is de ontwikkeling dat in toenemende mate behoefte is aan (tijdelijke) woningen voor arbeidsmigranten, zichtbaar.

De behoefte aan een transformatie van de bestaande woningmarkt (vaak particulier eigendom) wordt steeds prominenter. Het huidige aanbod sluit niet meer aan op de toekomstige vraag. In de ontwikkelingen worden de regionale afspraken steeds belangrijker. Samen richten we onze aandacht de komende jaren vooral op het bewust maken van onze inwoners zodat ze langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Daarom communiceren en stimuleren we mogelijkheden om woningen duurzamer (levensloopbestendiger en energiezuiniger) te maken.

De structurele inkomsten uit beleggingen lopen terug. We zoeken naar alternatieve inkomsten. Hierbij zetten we het grondbeleid in, van passief naar actief grondbeleid. Hiervoor zijn diverse voorstellen opgenomen in het plan van aanpak bij de begroting.

Bouwgrondexploitatie

Wij hebben nog drie grotere uitbreidings- of uitleggebieden in eigendom die bestemd zijn voor woningbouw. Dit zijn Wienkeskoel II in Melick, Oortjensveld III in Herkenbosch en Holsterveld in Vlodrop. Aanvullende nieuwe uitbreidings- of uitleggebieden zijn niet gepland door de afnemende behoefte die vanuit de bevolkings- en huishoudensprognoses wordt voorspeld. Daarom hanteren we momenteel een passief grondbeleid voor woningbouw en kopen we geen nieuwe uitbreidingslocaties aan. Ook dit is onderwerp van onderzoek in het nieuwe grondbeleid.

Onze focus ligt daarom op inbreidingslocaties en op de mogelijkheden tot de herontwikkeling van vrijkomende gronden en stedenbouwkundig rotte plekken, in afstemming met de behoefte. We hebben hiervoor in 2018 een woningbehoefteonderzoek uitgevoerd, om op basis van de juiste gegevens een goede afweging te kunnen maken.

Bouwgrond is een middel om het gemeentelijke ruimtelijk beleid te realiseren. De gemeente richt zich op doelen met een algemeen sociaal maatschappelijk belang. We voeren een marktconform grondprijsbeleid. Overeenkomstig de wettelijke eisen moeten de bouwgrondprijzen op basis van een onafhankelijk onderzoek regelmatig worden geëvalueerd. In 2013 heeft een dergelijk onafhankelijk onderzoek plaatsgevonden. Dit heeft geresulteerd in het adviesrapport "Grondprijzen woningmarkt

Roerdalen" dat een woningmarktanalyse en grondprijzadvies bevat. Voor het nieuwe grondbeleid bekijken we of actualisatie van de bouwgrondprijs nodig is.

Braakliggende bouw kavels kunnen, totdat deze worden verkocht, verpacht worden aan agrariërs. De gemeente bespaart hierdoor op de onderhoudskosten van deze gronden.

Voor de drie uitbreidingsgebieden zijn er de volgende ontwikkelingen:

- De exploitatie voor Holsterveld (Vlodrop) is al enkele jaren gesloten. In 2020 zijn we gestart met onderzoek wat nog mogelijk is in relatie tot de nieuwe structuurvisie Wonen 2018. Hiervoor heeft de raad in september 2020 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. De raad moet nog een besluit nemen over het heropenen van de grondexploitatie.
- In Oortjensveld III (Herkenbosch) is gestart met de verkoop van de toplocaties aan de Dukatenlaan om extra inkomsten te genereren. In 2018 zijn de eerste 3 kavels in de verkocht en gerealiseerd. In 2020 zijn nog twee kavels verloot en in 2021 zal de laatste kavel worden verkocht. Buiten de verkoop van de kavels aan de Dukatenlaan zijn ook de laatste percelen aan de Daalderdreef en Muntsingel, conform eerdere afspraken, verkocht aan een ontwikkelaar. Na de verkoop van de laatste kavel aan de Dukatenlaan en het woonrijp maken van de laatste stukken in de wijk is Oortjensveld III geheel afgerond.
- In Wienkeskoel II (Melick) dekken de gerealiseerde verkopen op dit moment ruimschoots alle reeds gemaakte kosten. Dit geldt ook voor de kosten die we nog zullen maken. In 2018 zijn de laatste 4 kavels verkocht. Zodra de vier woningen gereed zijn wordt het gebied woonrijp gemaakt. In 2021 wordt gekeken naar mogelijkheden voor Wienkeskoel – fase III (mede in relatie tot investeren om te renderen). We hebben hier in de begroting nog geen rekening mee gehouden.

bedragen x € 1.000

Verwachte resultaten bouwgronden in exploitatie	Boek- waarde 31-12-2019	Prognose 2020-2022		Boekwaarde einde doorlooptijd
		Lasten	Baten	
Oortjensveld III - Herkenbosch	13	121	-423	-289
Wienkeskoel II, fase 2 - Melick	-664	153	0	-512
	- 651	274	- 423	- 801

bedragen x € 1.000

Winstneming bouwgronden in exploitatie (POC-methode)	Te nemen winst per jaar			Totale winst- neming
	2020	2021	2022	
Oortjensveld III - Herkenbosch	-178	-83	-28	-289
Wienkeskoel II, fase 2 - Melick	-23	-489	0	-512
	- 201	- 572	- 28	- 801

In de huidige boekwaarde zijn de winstnemingen uit het verleden verwerkt. Hierboven is in de eerste tabel zichtbaar welke winsten op dit moment nog verwacht worden tot het einde van de looptijd van de twee bouwgrondexploitaties en welk effect dit heeft op de boekwaarde, indien er geen winst wordt genomen.

Volgens de Percentage of Completion methode moet ieder jaar een gedeelte van de gemaakte winst genomen worden. Deze te nemen winst is te zien in de tweede tabel. De genomen winst wordt in de reserve bouwgrondexploitatie gestort. Hierdoor verdwijnt de boekwaarde en neemt de stand van de reserve bouwgrondexploitatie toe.

Als winst gebruikt wordt voor dekking van het begrotingssaldo wordt deze uit de reserve bouwgrondexploitatie onttrokken. In de winstneming is nog geen rekening gehouden met de vennootschapsbelasting die over gemaakte winst betaald moet worden. Een mogelijke betaling wordt ten laste gebracht van de reserve bouwgrondexploitatie.

Landbouwgrond

Als gemeente hebben we ongeveer 470 ha landbouwgrond in eigendom. Deze gronden verpachten we grotendeels langjarig middels reguliere (langjarige) pachtcontracten. Daarnaast verpachten we nog ongeveer 33 ha voor periodes van 1, 3 of 6 jaar middels liberale pachtcontracten; deze grond kunnen we in principe inzetten voor gebiedsontwikkelingen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische hoofdstructuur)

Als gemeente hebben we ook ruim 400 ha bos- en natuurgebieden in eigendom. Deze liggen grotendeels in het Nationaal Park de Meinweg en in het Roerdal. We beheren de gronden op een duurzame wijze volgens de beheervisie voor de gemeentelijke bossen, natuurterreinen en landschapselementen. Dit doen we aan de hand van jaarlijkse werkplannen. Landelijk en Europees natuurbeleid spelen een belangrijke rol bij onze grondpositie. Dankzij een actieve grondpolitiek kunnen we de provincie ondersteunen bij het realiseren van prioritaire Rijksdoelen zoals Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Ook kunnen we onze agrariërs zo helpen aan een betere (concurrentie)positie bij het uitvoeren van hun kerntaak als voedselproducent. Dit doen we door gemeentegronden in te zetten voor structuurverbetering van de toekomstgerichte agrarische bedrijven.

Gezien de verplichtingen naar Europa moeten we de prioritaire gebieden (Natura 2000) met voorrang realiseren. Dankzij de inzet van gemeentelijke gronden ontstaan er meer kavelruilmogelijkheden waardoor de gewenste doelen sneller worden gerealiseerd. We willen het liefst dat dit budgettair neutraal gebeurt.

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen heel direct. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid te bepalen welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De mogelijke belastingen die een gemeente kan heffen zijn bij wet bepaald.

Met de belastingen (onroerendezaakbelasting, hondenbelasting en toeristenbelasting) worden algemene uitgaven gedekt. Dat betekent dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover de heffing van deze belastingen staat. Er is wettelijk geen maximum bedrag of opbrengst voorgeschreven.

Bij leges en andere betalingen voor overheidsdiensten (ook wel Rechten genoemd) staat er wel een direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover. Hiervoor is bepaald dat er geen winst mag worden gemaakt. De opbrengst van de heffing mag dan in totaliteit niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente moet maken om de diensten te verlenen. De opbrengsten mogen wel lager zijn.

Beleid

De uitgangspunten die wij hanteren bij het opleggen van lokale heffingen zijn:

- Een beheerste lastendruk ontwikkeling realiseren door de ontwikkeling van de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffingen gezamenlijk in beeld te brengen.
- Voor de rechten die we als gemeenten heffen wordt toegewerkt naar kostendekkende tarieven.

In Roerdalen worden de volgende belastingen en rechten geheven:

Belastingen	Rechten
Onroerendezaakbelasting	Rioolheffing
Toeristenbelasting (inclusief logiesverblijf arbeidsmigranten)	Afvalstoffenheffing Begraafrechten
Hondenbelasting	Leges

In 2019 is een applicatie in gebruik genomen waarmee berekend wordt in welke mate de opbrengsten van leges en begraafrechten opwegen tegen de voor de dienst gemaakte kosten. Deze verhouding wordt de kostendekkendheid van het tarief genoemd.

De berekeningen met de gegevens van de begroting 2021 waren bij het schrijven van deze begroting nog niet gereed. Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2021 in december zal de kostendekkendheid van de legestarieven 2021 en begraafrechten 2021 alsnog in beeld gebracht en door de Raad vastgesteld worden. Indien de vaststelling van de belastingverordeningen op dat moment aanleiding geeft tot een bijstelling in de opbrengsten, dan zal een begrotingswijziging 2021 aan de Raad worden voorgelegd.

Kwijtscheldingsbeleid

Als inwoners niet in staat zijn om de belastingaanslag te betalen, kunnen zij hiervoor kwijtschelding aanvragen. Om voor kwijtschelding in aanmerking te komen wordt gekeken naar de financiële situatie van de aanvrager. De kwijtscheldingsnorm die wordt gehanteerd is 100% van de bijstandsnorm. Alleen particulieren, die geen zelfstandig beroep uitoefenen en geen ondernemer zijn, komen in aanmerking voor kwijtschelding. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor het basisbedrag van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de hondenbelasting (alleen 1ste hond).

De BsGW voert het kwijtscheldingsbeleid uit. Zij maken hierbij gebruik van het Inlichtingenbureau⁸. Deze toetsen de gegevens van de aanvrager die nodig zijn om voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Overzicht van diverse heffingen en de ontwikkelingen

Vaststelling belastingverordeningen 2021

De vaststelling van de tarieven voor de verschillende belastingen en rechten vindt plaats bij het vaststellen van de belastingverordeningen in de raad.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB wordt geheven over de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen. De taxatie van deze waarde vindt jaarlijks plaats. Voor het belastingjaar 2021 wordt de WOZ-waarde gebruikt met peildatum 1 januari 2020. De taxaties hiervan worden jaarlijks door de BsGW op 15 oktober aangeleverd.

Landelijk is de gemiddelde WOZ-waarde van woningen in 2019 gestegen met 7,8%. De gemiddelde WOZ-waarde per woning komt daarmee landelijk uit op € 248.000. In Roerdalen is deze gemiddelde waarde per 1 januari 2019 € 218.000⁹. Dit is ten opzichte van 2018 een stijging van 4,3%. In de provincie Limburg steeg de gemiddelde WOZ-waarde per woning in die zelfde periode met 5,3% (van € 190.000 naar € 200.000).

De OZB-opbrengsten met betrekking tot woningen stijgen in 2021 met 3,5% ten opzichte van de begroting 2020. Vanaf 2022 stijgen ook de opbrengsten OZB met betrekking tot niet-woningen

Het Rijk heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark stappen we in Nederland af van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb, de macronorm). In de benchmark woonlasten wordt weergegeven wat een huishouden met een eigen woning aan de gemeente betaalt. Deze gegevens zijn terug te vinden in de Atlas van de Lokale Lasten, zoals deze door COELO gepubliceerd wordt. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.

Landelijk gezien betaalt een huishouden met een eigen woning in 2020 gemiddeld 5% meer aan lokale lasten dan in 2019.

Toeristenbelasting

Bij toeristenbelasting is het tarief per overnachting bij de vaststelling van de belastingverordeningen 2020 voor het jaar 2020 en 2021 vastgesteld op € 1,70 per overnachting.

Het tarief voor logiesverblijf, als gevolg van huisvesting van arbeidsmigranten, is vastgesteld op € 1,00 per overnachting.

De opbrengst toeristenbelasting is voor de het jaar 2021 licht gedaald ten opzichte van de primaire begroting 2020. Vergeleken met de primaire begroting 2020 verwachten we in 2021 nog een negatief effect op het aantal overnachtingen vanwege de maatregelen omtrent COVID-19. Ten aanzien van de

⁸ Het inlichtingenbureau is een landelijke stichting die actief is de informatiedistributie voor gemeenten. Zij doen dit doen het verzamelen van gegevens uit verschillende bronnen. Door slim combineren van de verzamelde gegevens maken zij de informatie makkelijk toepasbaar. Dit helpt bij het beslissen of inwoners recht hebben op bepaalde voorzieningen. In dit geval kwijtschelding van lokale belastingen.

⁹ Bron CBS gemiddelde WOZ-waarde woningen per gemeente, 2019.

opbrengsten uit logiesverblijf, als gevolg van huisvesting van arbeidsmigranten, verwachten we geen wijzigingen ten opzichte van de primaire begroting 2020.

Vanaf 2022 houden we rekening met hogere opbrengsten door uitbreiding van het aantal toeristische locaties binnen de gemeente. Zodra de nieuwe exploitant van het vakantiepark in Herkenbosch de vernieuwde camping operationeel heeft zal de opbrengst uit de toeristenbelasting verder stijgen.

Hondenbelasting

De opbrengsten hondenbelasting zijn ten opzichte van 2020 gelijk gehouden.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven over het waterverbruik en wordt berekend op basis van 100% kostendekking. Aanpassingen in de kosten worden verrekend met de voorziening riolering. De rioolheffing wordt tot en met 2021 jaarlijks verhoogd met € 2, -. Dit is conform het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021. De totale opbrengsten voor 2021 zijn geraamd op bijna € 2,2 miljoen.

Berekening kostendekkendheid riolering	Begroting 2021	
	Bedrag	%
Kosten heffing		
Netto kosten		
Directe kosten	- 1.324	60,5%
Storting voorziening rioleringen	- 36	1,6%
Netto kosten	- 1.360	62,1%
Toe te rekenen kosten		
Overhead	- 545	24,9%
BTW *1)	- 121	5,5%
Extra toegerekende rente cf. GRP	- 164	7,5%
Toe te rekenen kosten taakveld	- 831	37,9%
Totale kosten heffing	- 2.191	100,0%
Totale opbrengsten heffing	2.191	
Dekkingspercentage heffing	- 0	100,0%

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen zoals riool- en afvalstoffenheffing.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing gebeurt op basis van het vastrecht en een bedrag per container dat gebaseerd is op de grootte (grijs en groen). De groene container wordt hiervoor iedere twee weken geleidigd. De grijze container, voor restafval, wordt voor dit bedrag 14 keer per jaar geleidigd. Voor iedere lediging extra wordt een bedrag per lediging in rekening gebracht.

De kosten voor afval stijgen, vooral door stijgende tarieven voor afvalverwerking. Deze hogere kosten worden doorberekend in de afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% kostendekking.

De totale opbrengst is voor 2021 begroot op ruim € 2,5 miljoen. Dit zorgt voor een lastenstijging voor inwoners van 14%.

Momenteel ontwikkelen we een nieuw afvalbeleid. Het nieuwe afvalbeleid zal voor 2022 leiden tot een nieuwe tariefstructuur. Hierbij wordt het uitgangspunt van een volledig kostendekkend tarief gehandhaafd.

Berekening kostendekkendheid afval	Begroting 2021	
	Bedrag	%
Kosten heffing		
Netto kosten		
Directe kosten	- 2.549	99,9%
Inkomsten, exclusief heffingen	574	-22,5%
Netto kosten	- 1.975	77,4%
Toe te rekenen kosten		
Overhead	- 249	9,8%
BTW *1)	- 329	12,9%
Toe te rekenen kosten taakveld	- 578	22,6%
Totale kosten heffing	- 2.553	100,0%
Totale opbrengsten heffing	2.553	
Dekkingspercentage heffing	0	100,0%

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen zoals riool- en afvalstoffenheffing.

Begraafrechten

De opbrengsten begraafrechten zijn ten opzichte van de begroting 2020 gelijk gehouden.

Legesverordening

De legesopbrengsten zijn voor 2021 en verder circa 20% hoger begroot dan in de begroting 2020. Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2020 werd voor het eerst inzichtelijk in hoeverre de legesopbrengsten de bijbehorende kosten dekken. Dit dekkingspercentage bleek voor alle drie de titels in de tarieventabel (Algemene dienstverlening, Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning, Europese dienstenrichtlijn) ruimschoots onder de 100% te liggen. Dit betekent dat de opbrengsten niet opwegen tegen de gemaakte kosten. Dit heeft tot gevolg dat de overige gemeentelijke inkomstenbronnen gebruikt worden om deze kosten te dekken. Om meer opbrengsten te realiseren en daarmee de verhouding tussen kosten en opbrengsten voor legesproducten meer in balans te brengen, zullen bij de Raadsbehandeling van de belastingverordeningen in december enkele tariefsverhogingen voorgesteld worden. Ook wordt dan inzicht gegeven in het percentage kostendekkendheid. Op basis van het vaststellen van de legestarieven door de Raad in december zal gespecificeerd worden voor welke legesproducten de hogere opbrengsten verwacht worden.

Financiële gegevens gemeentelijke heffingen

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Belastingen						
Onroerende zaakbelasting woningen	2.506	2.530	2.619	2.710	2.805	2.903
Onroerende zaakbelasting niet-woningen	632	667	683	733	783	853
Toeristenbelasting	328	210	325	396	446	446
Hondenbelasting	117	117	117	117	117	117
Totaal Belastingen	3.583	3.525	3.744	3.957	4.152	4.320
Heffingen						
Reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	1.879	2.233	2.553	2.570	2.627	2.648
Rioolheffing	2.111	2.169	2.191	2.191	2.191	2.191
Totaal Heffingen	3.990	4.402	4.743	4.761	4.818	4.839
Leges en rechten						
Leges bouwvergunningen	477	435	405	405	405	405
Leges burgerzaken	180	155	215	215	215	215
Begraafplaatsrechten	33	40	40	40	40	40
Overige leges en rechten	95	73	89	89	89	89
Totaal Leges en rechten	785	703	748	748	748	748
Kwijtscheldingen						
Kwijtscheldingen	- 112	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100
Totaal Kwijtscheldingen	- 112	- 100	- 100	- 100	- 100	- 100
Totaal lokale heffingen	8.246	8.530	9.136	9.366	9.618	9.807

Lastendruk

Bij de lastendruk kijken we naar de belastingen en heffingen die een gemiddeld gezin aan de gemeente moet betalen. Dit betekent dat er gekeken wordt naar de onderdelen OZB, afval en riolering. Aangezien de tarieven voor de verschillende onderdelen nog niet duidelijk zijn, wordt er nu een indicatie gegeven van de verwachte ontwikkeling van de lastendruk. De belangrijkste stijging is het gevolg van de effecten binnen afval zoals deze hierboven zijn beschreven.

Indicatie lokale lastendruk gemiddeld gezin	2020	2021	Lasten- stijging (%)
OZB eigenaar	€ 275,63	€ 285,28	3,5%
Afvalstoffenheffing	€ 270,70	€ 309,00	14,1%
Rioolrechten	€ 212,00	€ 214,00	0,9%
	€ 758,33	€ 808,28	

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn organisaties waaraan we ons bestuurlijk en financieel verbonden hebben. Als de gemeente stemrecht heeft of een zetel heeft in het bestuur, is er sprake van een bestuurlijk belang. Ook als de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die we kwijt zijn bij een faillissement of als financiële problemen verhaald kunnen worden op de gemeente, is er sprake van een financieel belang.

We willen meer grip krijgen op de verbonden partijen en de ontwikkeling van sommige samenwerkingsverbanden naar WGR (Wet gemeenschappelijke regeling). We willen daarbij voor de gemeenteraad de medebewindstaken inzichtelijker maken.

De gemeenteraad heeft de informatie die zij over verbonden partijen wil ontvangen bepaald. In deze paragraaf wordt deze informatie zo veel mogelijk verstrekt. Bij behandeling van de begrotingen van de verbonden partijen in de gemeenteraad komt de informatie verder aan de orde.

Beleidskaders

In 2015 is de nota 'Governance bij verbonden partijen' vastgesteld. Hierin zijn algemene kaders gesteld met betrekking tot het aangaan van verbonden partijen¹⁰, tijdens de uitvoeringsfase en het beëindigen van een verbonden partij.

Tevens is een kader afgesproken op basis waarvan een risicoanalyse van de verbonden partijen wordt uitgevoerd. De uitkomst van deze risicoanalyse bepaalt het van toepassing zijnde toezichtarrangement.

Er is sprake van 'Good Governance' als de te onderscheiden pijlers van het Governance model juist en evenwichtig worden toegepast. De belangen zijn groot omdat verbonden partijen:

- (publieke) doelen voor ons realiseren;
- financiële, bestuurlijke en organisatorische risico's voor ons kunnen impliceren.

Met de beleidskaders krijgen we meer grip op de verbonden partijen en de ontwikkeling van sommige samenwerkingsverbanden naar WGR (Wet gemeenschappelijke regeling). Ter ondersteuning van de toezichthoudende taak van de gemeenteraad maken we de medebewindstaken inzichtelijker.

Overzicht verbonden partijen

Hieronder staan de partijen waaraan we ons verbonden hebben. Het zijn vooral gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast hebben we aandelen in een aantal NV's en BV's (deelnemingen). Het merendeel van deze deelnemingen is voor het bereiken van onze doelstellingen niet direct van belang. Deze verbintenissen zijn gebaseerd op wettelijke kaders, waarbij de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) BV een uitzondering vormt. Voor de overige deelnemingen is aan het einde van de paragraaf een totaaloverzicht opgenomen met het aantal en percentage aandelen, de waarde van de bezitting, de dividenduitkering en de waarde van het eigen vermogen en vreemd vermogen.

Als in onderstaande overzichten een bronverwijzing is opgenomen, wordt hiermee verwezen naar de documenten van de desbetreffende verbonden partij.

¹⁰ De kaders zijn toepasbaar op alle soorten van samenwerkingsverbanden omdat ze betrekking hebben op risicobeheersing bij het uitbesteden van taken.

1. Gemeenschappelijke regelingen
1 Veiligheidsregio Noord Limburg (VRLN)
2 Westrom
3 Reinigingsdienst Maasland
4 Servicecentrum MER
5 Belastingamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
6 Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)
7 Omnibuzz
8 Regionale uitvoeringsdienst Limburg-Noord
2. Vennootschappen en corporaties
1 Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML)
2 NV BNG
3 Enexis Holding BV
4 Vordering op Enexis BV
5 CSV Amsterdam BV
6 Verkoop Vennootschap BV
7 PBE BV
8 CBL Vennootschap BV
9 NV WML
10 Nazorg Limburg BV (Bodemzorg Limburg)
3. Stichtingen en verenigingen
1 Ons WCL
4. Overige verbonden partijen
1 Euregio Rijn-Maas-Noord (RMN)

Risicomatrix verbonden partijen

Financieel risico	Bestuurlijk risico		
	Laag	Gemiddeld	Hoog
Laag	- Vennootschappen en corporaties (excl. OMB BV)	- Grenspark MSN - Ons WCL - Euregio Rijn Maas Noord - RUD	
Gemiddeld		- Veiligheidsregio - RD Maasland - Omnibuzz - OML BV	
Hoog			- Westrom - Servicecentrum MER

Toezichtsarrangement	
	Basis pakket
	Plus pakket
	Plusplus pakket

Bron: Nota Governance bij verbonden partijen 2015

In de nota verbonden partijen is het volgende toezichtsarrangement opgenomen:

- Basis: De gemeenteraad wordt over verbonden partijen geïnformeerd bij de gemeentelijke begroting en jaarrekening. Dit gebeurt in de paragraaf verbonden partijen;
- Pluspakket: Aanvullend op het Basis pakket wordt de gemeenteraad ook bij de gemeentelijke halfjaarrapportage geïnformeerd over deze verbonden partijen. Daarnaast zal de bestuurlijke en ambtelijke overleg frequentie met deze verbonden partijen hoger zijn dan bij de partijen in het basispakket. Tot slot worden deze verbonden partijen ook periodiek geagendeerd in het college;
- Plusplus pakket: Verbonden partijen waarbij de gemeente een hoog bestuurlijk en financieel risico loopt worden ingedeeld in het Plusplus pakket. Aanvullend op het Plus pakket wordt de bestuurlijke en ambtelijke overleg frequentie met deze verbonden partijen verder opgevoerd.

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord		
Openbaar belang	De Veiligheidsregio Limburg-Noord heeft tot doel: De behartiging van de belangen van de gemeente en hun ingezetenen op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> • brandweezorg; • geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; • rampenbestrijding en crisisbeheersing; • het bevorderen van de multidisciplinaire uitvoering van de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de bestrijding van zware ongevallen; • het bevorderen van een samenhangend integraal veiligheidsbeleid in de regio; • de publieke gezondheidszorg als bedoeld in de Wet publieke gezondheid (Wpg). 		
Deelnemers	Aantal gemeenten op 1 januari 2020: 15 Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.		
Bestuursstructuur	Openbaar lichaam, ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Daarnaast kent de gemeenschappelijke regeling twee bestuurscommissies: GGD en Veiligheid. Daarin vindt periodiek overleg plaats met de betreffende portefeuillehouders uit de aangesloten gemeenten.		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
	Eigen vermogen	€ 3.019.000	€ 2.517.000
	Vreemd vermogen	€ 55.858.000	€ 50.545.000
	Verwacht resultaat 2021: 0 Bron; Ontwerpbegroting 2021		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 2.125.000 (bron: ontwerpbegroting 2021) (2020: € 2.082.000; bron "Ontwerpbegroting 2021") en vindt plaats vanuit de programma's 1 en 3.		

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord
Risico	<p>De deelnemende gemeenten kunnen bij het niet nakomen van financiële verplichtingen, als gevolg van aangetrokken geldleningen, verstrekte garanties of claims van derden, hoofdelijk worden aangesproken (art. 32). Bij uittreding uit de gemeenschappelijke regeling regelt het algemeen bestuur de gevolgen hiervan. Bij opheffing wordt een liquidatieplan opgesteld met daarin de gevolgen voor de deelnemende gemeenten.</p>
Ontwikkelingen	<p>Meerjarenstrategie De meer-jarenstrategie van de VRLN kent 3 speerpunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risicogericht: door sturing op risico's en continue omgevingsanalyse kunnen we onze inspanningen beter richten (effectiviteit); • vraaggericht: elke vraag gaat eigenlijk over een risico. We helpen de klant het liefst voordat hij een vraag stelt; • informatie gestuurd: we maken op een slimme manier informatie levend en versterken hiermee de betrouwbare en deskundige informatiepositie. <p>Verdeelsystematiek algemene bijdrage gemeenten (harmonisatie) Met ingang van de begroting 2017 is de besluitvorming over de verdeling van de kosten en opbrengsten naar de deelnemende gemeenten geharmoniseerd. Er zijn verdeelsleutels vastgesteld die bepalend zijn voor de toewijzing van de kosten en opbrengsten van de diverse programma's over de deelnemende gemeenten. Bij de vaststelling van de nieuwe verdeelsystematiek is met de gemeenten een ingroeiregeling afgesproken van 4 jaar, de verschillen worden telkens in stappen van 25% vereffend. Dat betekent dat het verschil tussen de gemeentelijk aandeel volgens de oude systematiek en de nieuwe systematiek in het vierde jaar conform de gewenste situatie is. 2020 was het laatste jaar van het ingroeimodel. Vanaf 2021 dragen alle deelnemers bij conform de in 2017 vastgestelde verdeelsleutels.</p> <p>Veiligheid Periodiek dient de Veiligheidsregio het risicoprofiel te actualiseren. In het verlengde hiervan wordt bepaald welke maatregelen nodig zijn om de gewijzigde risico's beheersbaar te houden. Daarnaast wordt ingespeeld op de maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed hiervan op de brandweerorganisatie. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht zijn voor de Paraatheid van de brandweer en inzet van de brandweervrijwilliger, de groei van evenementenadvisering bij crisisbeheersing en de effecten van de nieuwe Omgevingswet op risicobeheersing</p> <p>Gezondheid De kernactiviteit van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) blijft ook in 2021 het beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners, met name door het tegengaan en vroegtijdig opsporen van ziekten (preventie). Denken vanuit positieve gezondheid biedt hierbij de mogelijkheid van een integrale benadering, waarbij gezondheid en veiligheid centraal staan in een inclusieve samenleving.</p> <p>De GGD brengt over de volle breedte van haar takenpakket een risicogerichte focus aan. Centraal staat de focus op risicogroepen: de GGD richt zich op de meest kwetsbare inwoners van Roerdalen. De focus komt in 2021 te liggen op:</p>

Naam	Veiligheidsregio Limburg-Noord
	<ul style="list-style-type: none"> • Risicobeïnvloeding <ul style="list-style-type: none"> ◦ Bewaken: data laten werken voor gezondheid, op het raakvlak met sociaal beleid en fysieke en sociale veiligheid met aandacht voor groepen met de grootste gezondheidsachterstanden. ◦ Beschermen: gezondheidsbescherming in de fysieke en sociale omgeving, onder andere in het kader van de Omgevingswet en het tegengaan van infectieziekten. ◦ Bevorderen: gezondheidsbevordering in de fysieke en sociale omgeving, zoals gezonde leefstijl en sociale inclusie; gezondheidspotentieel benutten en aandacht voor achterliggende problematiek bij gezondheidsvraagstukken (zoals armoede). • Risicofactoren <ul style="list-style-type: none"> ◦ Aandacht voor leefsituaties en leefomstandigheden waardoor burgers in een kwetsbare positie terecht kunnen komen. ◦ Aandacht voor druk op het dagelijks leven vooral bij jeugd en jong volwassenen. ◦ Aanpak in het begin van de levensloop (vlak voor de zwangerschap tot en met het 18e levensjaar). • Gezondheidsrisico's: factoren die nog steeds de grootste ziektelast veroorzaken zijn roken, overgewicht en ongezond eten, problematisch alcoholgebruik en infectieziekten. <p>Om een betere afstemming te krijgen tussen de GGD contactambtenaren en de gemeente ambtenaren zijn er verschillende werkgroepen ontstaan in 2019. Dit is in 2020 helemaal verwaterd onder andere door corona. Het is de bedoeling dat de werkgroepen een herstart krijgen in 2021 en onderwerpen weer samen voorbereid worden zodat er een gezamenlijk eindproduct naar het bestuurlijk overleg gaat. De lokale afstemming met de GGD is pas mondjesmaat op gang gekomen, dus ook dit blijft een aandachtspunt in 2021.</p> <p>Risk Factory In 2019 is de Risk Factory in Limburg-Noord ingericht. Sindsdien komen basisschoolleerlingen op excursie naar de Veiligheidsregio, waarbij de integrale beleving rondom veilig leven en positieve gezondheid centraal staat. De Risk Factory wordt gecontinueerd in 2021.</p>

Naam	Westrom
Openbaar belang	Westrom integreert mensen, die om welke reden dan ook een afstand hebben tot de arbeidsmarkt in de samenleving door middel van werk. In dit kader is de Westrom partner voor de uitvoering van de participatiewet. Daarnaast kan beheer van diverse contractactiviteiten bij Westrom worden ondergebracht. In het kader van de participatiewet zorgt Westrom voor werkplekken voor beschermt werken, voor mensen die op basis van de oude WSW zijn aangewezen op werk onder aangepaste omstandigheden.
Deelnemers	Aantal gemeenten: 5 Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond. Aantal inwoners 1-1-2020: 170.296 (1-1-2019: 169.990)

Naam	Westrom		
Bestuursstructuur	<p>Gemeenschappelijke regeling.</p> <p>De gemeente is met 2 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De deelname is gebaseerd op het aantal inwoners.</p>		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
	Eigen vermogen	2.889.600	2.917.900
	Vreemd vermogen	3.877.600	3.509.100
	Verwacht resultaat 2021: € 28.000		
Bijdrage gemeente	<p>De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 634.000 (bron begroting Westrom 2020) (2020: € 710.000). Daarnaast betaalt de gemeente een bedrag per WSW-er aan de Westrom, bekostigd vanuit het participatiebudget. In 2021 bedraagt de bijdrage uit het participatiebudget € 2.556.000 (bron: meicirculaire 2020) (2020: € 2.699.000) en vindt plaats vanuit programma 2.</p>		
Risico	<p>De weerstandscapaciteit in 2020 is voldoende om de geïnventariseerde risico's, zoals die genoemd zijn in de begroting, op te vangen. De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort, wat in de huidige omstandigheden (coronacrisis) een groter risico vormt.</p> <p>Prio Verve</p> <p>De huidige groen werkzaamheden die eerder door Prio Verve werden uitgevoerd zijn nu tijdelijk bij Westrom Groen BV ondergebracht. Hier vinden ook de verschillende financiële activiteiten plaats. Door dat te doen, heeft de ontbinden in de eerste jaren geen financieel effect op de Westrom begroting en daarmee ook geen financiële consequenties voor de deelnemende gemeenten. Nadat de definitieve situatie is gerealiseerd en de opdrachten niet meer de verantwoordelijkheid zijn van de Westrom, vindt de financiële overdracht naar de GR Westrom plaats.</p>		
Ontwikkelingen	<p>De begroting 2021 is geschreven vanuit de huidige strategienota, die eind 2020 afloopt. Recentelijk zijn er twee onderzoekstrajecten gestart die medio (onderzoek begroting Westrom door R. Capel) en eind 2020 (onderzoek doorontwikkeling participatiewet door T. de Haas) zullen worden afgerond. Deze beide onderzoeken zullen invulling en richting geven aan de invulling van de participatiewet op de korte, midden en lange termijn (4, 7 en 10 jaar) en de rol van de Westrom daarin. Deze vormen vervolgens de basis voor een nieuwe strategie Westrom vanaf 2021. Oorspronkelijk was het plan om deze onderzoeken in 2019 te hebben afgerond, maar deze onderzoeken hebben vertraging opgelopen doordat de uitwerking complexer is dan verwacht.</p> <p>De coronacrisis heeft zowel op korte termijn effecten voor het operationele resultaat 2020 (en dus voor de begroting 2021) en gaat tevens in breder perspectief effecten hebben op de arbeidsmarkt. In het najaar stelt Westrom een aangepaste begroting 2021 op, waarbij de situatie van dat moment leidend is.</p>		

Naam	RD Maasland		
Openbaar belang	Het vervullen van de zorgplicht van de lokale overheid ten aanzien van de inzameling van huishoudelijk afval en kunststofverpakkingsafval tegen de laagst mogelijke kosten met de meest optimale service.		
Deelnemers	Aantal gemeenten: 4 Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren (noord). Aantal aansluitingen: 43.940 (Roerdalen: 9.250) (bron: begroting RD Maasland 2021).		
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling De gemeente is met 2 leden vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
	Eigen vermogen	€ 1.221.000	€ 1.221.000
	Vreemd vermogen	€ 6.607.000	€ 7.041.000
	Verwacht resultaat 2021: € 0		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 634.411 (bron begroting 2021) (2020: € 546.975) en vindt plaats vanuit programma 5.		
Risico	De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort.		
Ontwikkelingen	<p>De volgende beleidsmatige ontwikkelingen worden doorgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bestuur van RD Maasland streeft er naar om in het kader van circulaire economie, samen met andere gemeenten en/of collega bedrijven, het ingezamelde afval zo veel als mogelijk her te gebruiken. Dit op een zodanige wijze dat tevens de afhankelijkheid van de markt, en daarmee de onzekerheid over de kosten die de burger moet betalen, afneemt. Deze opgave kan alleen slagen indien gemeenten en overheid-gedomineerde bedrijven meer gaan samenwerken. • Het bestuur van RD Maasland streeft naar een bredere samenwerking inzake grondstoffenmanagement. Afval Samenwerking Limburg onderzoekt de mogelijkheden gezamenlijk in Limburg de circulaire verwerking van afval te realiseren. RD Maasland participeert in de voorbereiding hiertoe en wil hierop aansluiten. • De afgelopen jaren zijn in de GR gemeenten Leudal, Maasgouw en Roerdalen geen grote beleidsmatige wijzigingen doorgevoerd. Ofschoon de doelstelling voor 2020 van 75% afvalscheiding reeds vroegtijdig is gerealiseerd, is de hoeveelheid nog te verbranden afval niet meer gedaald. Dit is de reden dat er in 2020 een onderzoek is opgestart of er via verandering in de afvalinzameling een verbetering kan worden gerealiseerd. De conclusies en afwegingen van dit onderzoek zullen in december 2020 aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Afhankelijk van de hier gemaakte keuze zal 2021 bij RD Maasland gebruikt worden om de eventuele wijzigingen in de inzameling voor te bereiden voor 1-1-2022. 		

Naam	Servicecentrum MER			
Openbaar belang	<p>De Gemeenschappelijke Regeling MER (GR-MER) behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen op de taakvelden back office dienstverlening voor de afdelingen Omgevingsdienst (OD) (sinds 1-9-2013) en Sociaal Domein (SD) (sinds 1-1-2016). Op 1 juli 2017 zijn ook de bedrijfsvoeringstaken op de gebieden Personeel & Organisatie (HRM), Financiën, Digitale Informatie Voorziening (DIV) en Informatie & Automatisering (I&A) overgedragen.</p> <p>De MER-gemeenten beogen met de samenvoeging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - continuïteit in verbetering van de dienstverlening als eerste overheidsloket voor inwoners; - zo efficiënt mogelijk te werken; - afname van de kwetsbaarheid van de drie afzonderlijke gemeenten. <p>Door de schaalvoordelen van samenwerking te benutten zullen de toekomstbestendigheid van de organisaties van de gemeenten en de bestuurskracht toenemen en zullen op den duur besparingen worden bereikt.</p>			
Deelnemers	Aantal gemeenten: 3 Echt-Susteren, Maasgouw en Roerdalen			
Bestuursstructuur	Gemeenschappelijke regeling De colleges van de deelnemende gemeenten vormen het algemeen bestuur. De samenstelling van het dagelijks bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de colleges. Per gemeente is er één afgevaardigde in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd. In de tweede helft van 2019 is er een interim-directeur aangesteld. Onderdeel van de opdracht van deze interimmer is een advies te geven over de Governance en dus ook over de vorm van de directie.			
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>	
	Eigen vermogen	€ 169.375	€ 130.681	
	Vreemd vermogen	€ 2.729.129	€ 2.271.492	
	Resultaat 2021: € 0 (bron: Programmabegroting 2021 Servicecentrum MER)			
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 6.336.897 (Programmabegroting 2021 en Begrotingswijziging 2021-1 van het Servicecentrum MER). Deze bijdrage is als volgt opgebouwd:			
		2021	2020	2019
	Omgevingsdienst (excl. UP en VVGB)	€ 1.510.195	€ 1.396.369	€ 1.341.601
	Sociaal Domein	€ 1.506.997	€ 1.552.339	€ 1.424.742
	Bedrijfsvoering	€ 3.183.498	€ 3.234.798	€ 3.107.546
	Bestuur en organisatie	€ 136.207	€ 145.932	€ 96.024
	Totaal	€ 6.336.897	€ 6.329.438	€ 5.969.913
De bijdrage vindt plaats vanuit de programma's 2 (SD), 3 en 5 (OD) en 7 (Bedrijfsvoering). De specifieke UP afspraak voor OD bedraagt € 39.400 en voor de VVGB € 19.502				

Naam	Servicecentrum MER
Risico	<p>De gemeente blijft beleidsmatig en financieel verantwoordelijk en is hierbij ook afhankelijk van besluitvorming van de samenwerkingspartners. De GR MER heeft zelf een algemene reserve van beperkte omvang. De GR MER vormt, vanwege de recente oprichting, een specifiek aandachtspunt in het kader van risicomanagement. De administratieve organisatie wordt nog verder ontwikkeld.</p> <p>De Wet Kwaliteitsborging voor de bouwsector en de Omgevingswet kunnen effect hebben op de aard en omvang van de werkzaamheden en daarmee ook financieel effect hebben voor de afdeling MER/OD.</p>
Ontwikkelingen	<p>In 2019 is ingezet op vier actiepunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een integrale begroting 2020 voorbereiden; • de dienstverlening verbeteren naar het niveau van het Roerdalense dienstverleningsconcept; • onderzoeken of een onafhankelijke inrichting van MER-directie in een volgende fase beter past; • de investeringen op het gebied van informatisering en automatisering heroverwegen en de daarbij behorende projectenkalender actualiseren. <p>Dit heeft in 2019 al geleid tot verandering in het Servicecentrum. De verandering is echter nog niet afgerond. De aangestelde interim-directeur heeft opdracht om de jongste afdeling bedrijfsvoering op orde te brengen en daarnaast een advies uit te brengen over de Governance van de MER. Zijn opdracht loopt door in 2021.</p>

Naam	Belastingensamenwerking gemeenten en waterschap
Openbaar belang	<p>De BsGW draagt zorg voor het heffen en innen van alle lokale belastingen en beheert de basisregistratie WOZ (administratie en waardering). Tot het takenpakket horen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advisering en opstellen van conceptverordening(en); • De opbouw van benodigde basisregistraties; • Het opleggen en innen van de aanslagen tot en met de dwanginvordering en oninbaar verklaring; • Afhandeling van klantreacties gedurende al deze processtappen. <p>De BsGW doet dit tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. In het kader van efficiency hoort hierbij ook de uitbouw van de samenwerking als groeimodel gericht op uitbreiding met andere deelnemende gemeenten.</p>
Deelnemers	<p>Aantal gemeenten: 30 Alle Limburgse gemeenten met uitzondering van de gemeenten Venray, Horst aan de Maas en Mook en Middelaar. Deze laatste heeft aangegeven dat ze willen toetreden.</p> <p>Aantal waterschappen: 1 Waterschap Limburg.</p>

Naam	Belastingssamenwerking gemeenten en waterschap		
Bestuursstructuur	<p>Openbaar lichaam ingesteld bij gemeenschappelijke regeling.</p> <p>De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De stemverhouding is gebaseerd op het aandeel van de deelnemer in de kosten van de regeling zoals die voortvloeit uit de begroting.</p>		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
	Eigen vermogen	€ 1.190.000	€1.190.000
	Vreemd vermogen	€ 5.630.000	€ 5.628.000
	Verwacht resultaat 2021: 0		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 262.600 (bron: begroting 2021) (2020: € 259.000).		
Risico	<p>De gemeente betaalt mee aan een eventueel exploitatietekort. Deze kunnen ontstaan door bedrijfsvoering risico's.</p> <p>BsGW heeft een risicoanalyse uitgevoerd op haar bedrijfsvoering risico's. Het totale benodigde weerstandsvermogen voor de geïnventariseerde risico's is € 1.190.000. Gegeven de beschikbare weerstandscapaciteit kan de BsGW niet voldoen aan de risico's.</p> <p>Het grootste risico voor de BsGW blijven de proceskosten als gevolg van bezwaar- en beroepsprocedure ten aanzien van WOZ-waarde.</p>		
Ontwikkelingen	<p>De BsGW is na de groei die ze in korte tijd heeft doorgemaakt nu toe aan een periode van stabilisatie, consolidatie en optimalisatie. Op basis van de uitgangspunten uit het ondernemingsplan 2018-2020 vindt een herijkingen plaats die fundamenteel ingrijpt in de structuur en werkwijze, waarbij tevens wordt gekeken naar de verbetering en continuïteit van de werkprocessen.</p> <p>De ontwikkeling rondom de belastingwetgeving hebben invloed op de werkzaamheden van de BsGW.</p> <p>De inwerkingtreding van de Fiscale vereenvoudigingswet 2017 voor de decentrale overheden is opgeschort naar op zijn vroegst 1 januari 2022. De bedoeling is dat de fiscale besluitvorming geen uitzonderingsregels meer kent maar aansluit bij de reguliere rechtsbescherming.</p> <p>Uiterlijk in 2022 moeten alle WOZ-taxaties van de woningen op basis van een wettelijke verplichting gebaseerd zijn op gebruiksoppervlakte (m2) in plaats van op inhoud (m3) zoals nu het geval is. De BsGW heeft, ook voor de gemeente Roerdalen, een project gestart om deze transitie in goede banen te leiden. In navolging van dit project wordt landelijk gekeken naar een uniforme (samenhangende) objectenregistratie.</p> <p>Op het gebied van proceskosten lopen er een aantal ontwikkelingen. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is bezig met een onderzoek de no cure, no pay bureaus. Het doel van het onderzoek is om scherp te krijgen in hoeverre zij juridische procedures inzetten als verdienmodel. Daarnaast ligt er een ontwerpbesluit voor de wijziging van het Besluit proceskosten bestuursrecht. Dit ontwerpbesluit verhoogt de proceskostenvergoeding (40% als de burger procedeert met bijstand van een advocaat) die de burger krijgt als hij met succes een overheidsbesluit aanvecht bij de bestuursrechter.</p> <p>In de begroting 2021 van de BsGW zijn bovenstaande ontwikkelingen verder uitgewerkt.</p>		

Naam	Grenspark Maas-Swalm-Nette (MSN)		
Openbaar belang	<p>Het Openbaar Lichaam Duits-Nederlands Grenspark Maas-Swalm-Nette is opgericht met het doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van natuur en landschap, recreatie en toerisme en marketing en PR te verbeteren. Het uiteindelijke doel is het realiseren van een regionale grensoverschrijdende identiteit, die gebaseerd is op de verscheidenheid van de natuur- en cultuurlandschappen binnen het Grenspark en het karakter van de mensen die hier leven. Eén van de belangrijkste doelen van de grensoverschrijdende samenwerking is het behoud en de ontwikkeling van de karakteristieke natuur en cultuurlandschappen. Het Grenspark Maas-Swalm-Nette voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, zoals het project Natuur- en bosbrandpreventie, en maakt daarbij gebruik van Europese subsidies. Door de samenwerking over de grens heen kan de regio zich beter en breder presenteren. Het presenteren en het verder verbeteren van de mogelijkheden tot recreatief gebruik van de gebieden aan weerszijde van de grens is een uitdrukkelijk doel van de samenwerking. De basis voor het wekken van interesse voor dit waardevol grensgebied ligt in een afgestemde en uitgebreide marketing, milieueducatie en voorlichting.</p>		
Deelnemers	<p>Aantal gemeenten: 7 Beesel, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Venlo Aantal instellingen: 1 Zweckverband Naturpark Schwalm-Nette (Duits)</p>		
Bestuursstructuur	<p>Internationaal openbaar lichaam ingesteld bij gemeenschappelijke regeling. De gemeente is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.</p>		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
	Eigen vermogen	€ 39.000	€ 39.000
	Vreemd vermogen	€ 105.282	€ 104.118
	Verwacht resultaat 2020: 0		
Bijdrage gemeente	<p>De bijdrage (lidmaatschap) van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 2.900 (2020: € 2.900).</p>		
Risico	<p>Verplichting naar rato van bijdrage (voor Roerdalen 17%) aan openstaande verplichtingen bij ontbinding en vereffening.</p>		
Ontwikkelingen	<p>Het grenspark MSN continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Het Grenspark MSN is bezig met de voorbereiding van een Interreg aanvraag voor het vervolgproject brandpreventie Natuurgebieden. Daarnaast loopt nu een pilotproject voor grensoverschrijdend ruiteren. Voor de realisatie van het grensoverschrijdend ruiteren zal een interregaanvraag in de nieuwe interregperiode gedaan worden.</p>		

Naam	Omnibuzz		
Openbaar belang	<p>Omnibuzz is ingesteld in het belang van een kwalitatief hoogwaardige en een zo doelmatig mogelijke gezamenlijke regie op, en uitvoering van, het aan de gemeenten opgedragen doelgroepenvervoer.</p> <p>In opdracht van de colleges van de deelnemende gemeenten voert Omnibuzz sinds 11 december 2016 de regie over het doelgroepenvervoer en het vervoer zelf uit voor de deelnemende gemeenten en eventueel voor derden. Gelet op de ambitie van de samenwerking zullen de colleges in beginsel ook toekomstige opdrachten met betrekking tot doelgroepenvervoer die voortkomen uit wet- en regelgeving opdragen aan Omnibuzz. De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 ligt ten grondslag aan de huidige opdracht voor Omnibuzz. Aan uitbreiding van de opdracht liggen andere wetten ten grondslag.</p> <p>Omnibuzz voert overleggen met stakeholders, in het bijzonder met de provincie Limburg, om te komen tot een zo optimaal mogelijk doelgroepenvervoer in de provincie Limburg.</p>		
Deelnemers	<p>De gemeenten Beek, Beesel, Beekdaelen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert (22 gemeenten, waaronder gemeente Roerdalen, traden per 1 april 2016 toe tot de GR).</p>		
Bestuursstructuur	<p>Gemeenschappelijke regeling.</p> <p>Het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz wordt gevormd door collegeleden van de 30 deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door 7 wethouders.</p>		
Financiën	Per	1 januari 2021	31 december 2021
	Eigen vermogen	€ 759.655	€ 748.555
	Vreemd vermogen	€ 2.120.815	€ 2.012.050
	Verwacht resultaat 2021: € 0		
Bijdrage gemeente	<p>De jaarlijkse vervoerskosten zijn afhankelijk van het vervoersvolume en de bij aanbesteding te bepalen tarieven. In 2021 is het vervoersresultaat begroot op € 232.986 (in 2020: € 216.543). Daarnaast draagt de gemeente bij in de organisatiekosten van Omnibuzz. Voor 2020 bedragen deze € 91.739 (2020: € 82.752). De vervoersopbrengsten (inning eigen bijdrage reizigers) zijn begroot op € 33.324 (2020: € 34.811).</p>		
Risico	<p><u>Financiële risico's</u> Als de synergievoordelen door de samenwerking niet worden behaald kan er een financieel risico ontstaan.</p> <p><u>Maatschappelijk risico</u> Er is relatief weinig risico voor de exploitatie, de omvang daarvan wordt bepaald door de vervoerskosten en het beleid van de gemeente.</p> <p><u>Afbreuk- en strategisch risico</u> Als er vertragingen ontstaan in de uitvoering worden eventuele efficiëntievoordelen pas later behaald. Een complexere aanbestedingsperiode voor meerdere vervoersstromen tegelijk (regiemodel) kan tot hogere kosten leiden. Als Omnibuzz een jaar met een tekort afsluit moeten de gemeenten financieel bijspringen.</p>		
Ontwikkelingen	<p>Om het vervoersvolume in te perken wordt volop ingezet om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren. In 2019 zijn afspraken gemaakt voor</p>		

Naam	Omnibuzz
	<p>structureel overleg met de Provincie Limburg en is een doorlopend (gezamenlijk) onderzoek gestart om het gebruik van het OV te stimuleren. Een belangrijke stap hierin is het gezamenlijk opstellen van een paper waarin de kaders voor deze samenwerking worden vormgegeven. Binnen dit kader kunnen de komende jaren verschillende projecten worden uitgevoerd die bijdragen aan het optimaliseren van de toeleiding van Omnibuzz klanten naar het openbaar vervoer.</p> <p>Omnibuzz is op de eerste plaats een uitvoeringsorganisatie met een aantal reguliere (dagelijkse) werkzaamheden zoals ritaanname, klantenadministratie, klachtafhandeling en facturering. Bovendien is Omnibuzz ook een kennisorganisatie die op basis van inhoudelijke kennis nieuwe vervoersconcepten ontwikkelt en deelnemende gemeenten ondersteunt in de beleidsontwikkeling. Omnibuzz wil in 2021 en de daaropvolgende jaren de externe afhankelijkheid afbouwen. Het betreft zowel de afhankelijkheid van adviseurs als van externe aanbieders van software, rapportagetools en systemen voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Dit vraagt om een permanente investering in de eigen organisatie. Hier tegenover staan, op termijn, een structurele besparing en meer flexibiliteit in de organisatie waardoor de doorontwikkeling van de instrumenten aangepast kunnen worden aan de wensen van gemeenten.</p>

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord
Openbaar belang	<p>De RUD Limburg-Noord heeft als doel de verbetering van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunnings-verlenings-, toezichts- en handhavingstaken (VTH-taken); • de kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving. <p>Daarbij ligt de focus van de RUD hoofdzakelijk op het zicht en grip hebben op risicovolle inrichtingen, activiteiten en milieucriminaliteit.</p> <p>De regionale uitvoeringsdienst Limburg Noord is per 1 januari 2018 voortgezet als netwerkorganisatie, op basis van een gemeenschappelijke regeling.</p>
Deelnemers	<p>Aantal gemeenten op 1 januari 2019: 15</p> <p>Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Maasgouw, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, Venray, Weert.</p> <p>Provincie Limburg.</p>
Bestuursstructuur	<p>Netwerkorganisatie op basis van een bestuursovereenkomst. Per 1-1-2018 is de netwerkorganisatie omgezet in een Gemeenschappelijke Regeling (GR), waarbinnen de netwerkconstructie in stand blijft. Dit netwerkconstruct houdt in dat de concrete uitvoering van taken plaatsvindt bij de RUD-partners, de gemeenten dus (voor Roerdalen is dat de MER-Omgevingsdienst). De RUD zet daarbij vooral in op kennis- en capaciteitsuitwisseling, bewaking en verbetering van de kwaliteit van de uitvoering en de coördinatie van werkzaamheden. Bij de RUD zijn om die reden slechts een handvol medewerkers in dienst, samen vormen zij het coördinatiecentrum.</p> <p>In het bestuurlijk overleg (AB) is per gemeente 1 bestuurslid vertegenwoordigt. Daarnaast is Roerdalen vertegenwoordigd in het DB (burgemeester).</p>

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Limburg-Noord		
Financiën	<i>Per</i>	<i>1 januari 2021</i>	<i>31 december 2021</i>
	Eigen vermogen	€ 148.000	€ 125.000
	Vreemd vermogen	€1.372.000	€ 1.150.000
	Resultaat 2020: € 0		
Bijdrage gemeente	De bijdrage in 2021 is € 61.938 (2019: € 52.703).		
Risico	<p>Bij de GR RUD Limburg Noord blijven de medewerkers in dienst van de eigen gemeente (of in ons geval het Servicecentrum MER) en vindt de dagelijkse aansturing ook van daar uit plaats. Het risico bestaat dat de medewerkers grotendeels voor hun eigen organisatie blijven werken en dat niet optimaal geprofiteerd wordt van de samenwerking. De beoogde kwaliteits- en efficiencyverbeteringen kunnen dan in de knel komen. Mede om die reden is in 2019 een evaluatie uitgevoerd en een verbetertraject gestart, zie hierna bij 'Ontwikkelingen'.</p> <p>Er is nu gekozen voor een "lichte" GR waarbij de netwerkconstructie grotendeels in stand blijft. We voldoen hiermee aan de wettelijke verplichting. Het risico blijft dat de minister dit niet ver genoeg vindt gaan. Dat kan betekenen dat er alsnog een "zware" GR moet komen, waarbij ook personeel over gaat.</p>		
Ontwikkelingen	<p>In 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van de Uitvoeringseenheid VVGB Roermond, die deel uitmaakt van de RUD. Uit deze evaluatie is gebleken dat de uitvoeringseenheid kan worden opgeheven. De taken die nu door deze uitvoeringseenheid zijn uitgevoerd, komen daarmee terug bij de individuele partners. Deze taken worden vanaf 2021 uitgevoerd door de MER-OD. De financiële bijdrage die naar de uitvoeringseenheid werd overgemaakt, dient nu ten goede te komen aan de MER-OD. Hierover heeft reeds bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden.</p> <p>Ook voor de RUD zelf is in 2019 een evaluatie uitgevoerd. Deze evaluatie is aanleiding geweest voor een verbetertraject, dat in 2020 is ingezet. Dit RUD-verbetertraject wordt begeleid door een ambtelijk kernteam. De verbetervoorstellen vanuit dit kernteam worden in het najaar van 2020 in het DB/AB van de RUD bestuurlijk behandeld. Uitvoering van de verbeteracties vindt plaats in de resterende maanden 2020 en 2021.</p> <p>De belangrijkste uitdagingen van de RUD zitten in de komst van de Omgevingswet (vooral het coördineren van de opleidingen die nodig zijn voor de uitvoerende medewerkers), de implementatie van het nieuwe provinciebrede softwarepakket Squit2020 en de inhoudelijke ontwikkelingen op het gebied van bodemregelgeving (overdracht provinciale taken aan gemeenten) en energie (wat betekent de energietransitie voor het uitvoerende werk?).</p>		

Naam	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML)		
Openbaar belang	<p>OML is een onderneming (BV) die is opgericht door een aantal gemeenten in de regio Midden-Limburg. Doel is om namens de aandeelhoudende gemeenten het aanspreekpunt en Servicecentrum te zijn voor het bedrijfsleven. Getracht wordt om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken.</p> <p>De doelen van OML BV zijn als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het ontwikkelen, beheren en revitaliseren van bedrijfsterreinen in de regio; • het fungeren als intermediair tussen bedrijfsleven en overheidsorganisaties; • het uitvoeren van structuurversterkende projecten in de regio; • het bevorderen van en het invullen van de één loket functie binnen de gemeenten. 		
Deelnemers	<p>Aandeelhoudende gemeenten: 5 Echt-Susteren (725 aandelen, 19,6 %), Leudal (799 aandelen, 21,6%), Maasgouw (533 aandelen, 14,4%), Roerdalen (463 aandelen, 12,5 %), Roermond (1.713 aandelen, 31,9%).</p>		
Bestuursstructuur	<p>OML is een besloten vennootschap. De gemeente is op basis van aandelenbezit vertegenwoordigd via de algemene vergadering van aandeelhouders.</p>		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ € 16.951.610	€ 16.860.168
	Vreemd vermogen	€ 11.947.802	€ 12.039.244
	Intrinsieke waarde per aandeel	€ 4582	€ 4557
	Solvabiliteit o.b.v. risicodragend vermogen	69,0 %	57,4 %
	Solvabiliteit o.b.v. eigen vermogen	58,7 %	57,4 %
	<p>Resultaat 2019 € -91.442 <i>NB: er zijn momenteel geen actuele begrotingscijfers voor 2020 voorhanden.</i></p>		
Bijdrage gemeente	<p>De gemeente heeft geen vaste jaarlijkse bijdrage aan de OML. De gemeente Roerdalen bezit 463 aandelen met een nominale waarde van € 450. De aanschafwaarde (= boekwaarde) van de deelneming bedraagt € 721.000. Dividend wordt enkel uitgekeerd bij een solvabiliteitsratio hoger dan 40% én daarbij geldt dat dividenduitkering met voorrang zal worden ingezet om achtergestelde leningen mee af te lossen.</p>		
Risico	<p>Per 30 januari 2018 is de financieringsovereenkomst (kredietarrangement) tussen OML en de BNG gewijzigd. Dit heeft tot gevolg dat het bedrag van de borgsom van de deelnemende gemeenten is gedaald van 6 miljoen tot 2 miljoen. Voor Roerdalen betekent dit een daling van de borgsom naar €250.270, -.</p>		

Naam	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML)
Ontwikkelingen	<p>Er is een geactualiseerd ondernemingsplan 2018-2022 opgesteld. Dit ondernemingsplan vormt het kader voor de komende jaren voor de activiteiten van OML. In het Ondernemingsplan 2018-2022 is aan OML ruimte gegeven om nieuwe activiteiten te ontplooiën zoals:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ruimtelijk-economische advisering aan overheden en de markt; 2) revitalisering van verouderde terreinen/strategische verwervingen; 3) naast sales ook acquisitie van bedrijven richting Midden-Limburg. <p>Met ingang van 1 mei 2020 is Hans Coppus benoemd tot statutair directeur van Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg B.V. (OML).</p> <p>In 2019 heeft OML maandelijks € 250.000 afgelost op de achtergestelde lening van de provincie Limburg. Ultimo 31/12/2019 is de achtergestelde lening van de provincie Limburg volledig afgelost. Met deze aflossing is de garantstelling van de aandeelhoudende gemeenten jegens de provincie Limburg ad € 1.000.000 komen te vervallen.</p> <p>OML heeft percelen te koop op de bedrijventerreinen: Businesspark ML in Echt, Windmolenbos en Zevenellen in Haalen, Merummerpoort, De Hanze, Boven de Wolfskuil, De Grinderij en Oosttangent in Roermond. Op de bedrijventerreinen Roerstreek-Noord in Roermond en bedrijventerrein Koeweide in Maasbracht is elk nog één kavel beschikbaar.</p>

Naam	NV BNG		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Volgens de statuten is de BNG 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.		
Deelnemers	Aandeelhouders		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 4.991.000.000	€ 4.887.000.000
	Vreemd vermogen	€ 135.185.000.000	€ 144.802.000.000
	Resultaat 2019 € 163.000.000 Aantal aandelen: 17.199. In % van totaal 0.03% Waarde van de aandelen € 1.485.900		
Dividend	Verwacht dividend 2020 € 21.843		
Risico	Het bedrag dat de bank jaarlijks aan dividend uitkeert is afhankelijk van de winst die de bank in enig jaar behaalt. Bij een lage of geen winst, wordt ook geen dividend uitgekeerd.		
Ontwikkelingen	-		

Naam	Enexis Holding BV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	<p>Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent in 2009 gesplitst in een Netwerkbedrijf en een Productie- en Levering Bedrijf. Het Productie- en Levering Bedrijf (PLB) is per 1 oktober 2009 verkocht aan RWE. Op basis van de wet werden de publieke aandeelhouders van Essent voor exact hetzelfde aandelenpercentage aandeelhouder van het nieuwe zelfstandig opererende netwerkbedrijf, dat vanaf 2010 Enexis (Holding N.V.) heet.</p> <p>De vennootschap heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. • Het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie. • Het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld. • Het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten. 		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 4.024.000.000	€ 4.112.000.000
	Vreemd vermogen	€ 3.691.000.000	€ 4.146.000.000
	Resultaat 2019 € 353.000.000 Aantal aandelen 577.800 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 15.872.166		
	Verwacht dividend 2020: € 288.900		
Risico	Laag		

Naam	Vordering op Enexis BV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent)		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 356.505.000	€ 0
	Verwacht resultaat 2019 € 0 Aantal aandelen 7.720 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 0		
	Vergoeding 2021: € 0		

Naam	Vordering op Enexis BV
Risico	De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2:81 BW.
Ontwikkelingen	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4 ^e tranche. De 4 ^e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4 ^e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

Naam	CSV Amsterdam BV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Atterro. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Atterro)		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 770.000	€ 670.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Verwacht resultaat 2020: € 0 Aantal aandelen 7.720 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 2.600		
Dividend	Verwacht dividend 2020 € 0		
Risico	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven tot het bedrag van € 8.035.783, - die nog resteert op de Escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2:81 BW.		
Ontwikkelingen	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de Escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 kunnen worden geliquideerd.		

Naam	Verkoop Vennootschap BV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent)		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 137.500	€ 125.000
	Vreemd vermogen	€ 7.500	€ 7.500
	Verwacht resultaat 2020 € 0 Aantal aandelen 7.720 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 500		
Dividend	Verwacht dividend 2020 € 0		
Risico	<p>Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.</p> <p>Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2:81 BW.</p>		
Ontwikkelingen	<p>Het initieel vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln.</p> <p>Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.</p> <p>Ondanks dat het General Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.</p>		

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent)		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	Per	1 januari 2019	31 december 2019
	Eigen vermogen	€ 1.610.000	€ 1.590.000
	Vreemd vermogen	€ 5.000	€ 0
	Verwacht resultaat 2020 € 0 Aantal aandelen 577.800 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 6.200		
Dividend	Verwacht dividend 2020: 0		
Risico	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2:81 BW).		
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd		

Naam	CBL Vennootschap BV		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Openbaar belang	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent)		
Deelnemers	De aandeelhouders zijn zes provincies en 116 gemeenten.		
Bestuursstructuur	Besloten Vennootschap		
Financiën verbonden partij	Per	1 januari 2019	31 december 2019
	Eigen vermogen	€ 135.000	€ 125.000
	Vreemd vermogen	€ 5.000	€ 5.000
	Verwacht resultaat 2020 € 0 Aantal aandelen 7.720 In % van totaal 0.39% Waarde aandelen € 500		
Dividend	Verwacht dividend 2020 € 0		
Risico	Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.		

Naam	CBL Vennootschap BV
Ontwikkelingen	<p>Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln.</p> <p>Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.</p> <p>Ondanks dat het CBL Escrow Fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.</p>

Naam	NV WML		
Vestigingsplaats	Maastricht		
Openbaar belang	De kerntaak van WML is het duurzaam en doelmatig leveren van leidingwater aan inwoners, bedrijven en (overheids)instellingen in Limburg. WML stelt de openbare watervoorziening veilig, beschermt bronnen en stimuleert duurzaam gebruik van water		
Deelnemers	Limburgse Gemeenten en Provincie Limburg		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 209.386.000	215.305.000
	Vreemd vermogen	€ 384.978.000	395.345.000
	Resultaat 2019 € 5.919.000		
	Aantal aandelen 7 In % van totaal 1.4%		
Bijdrage gemeente	-		
Risico	Laag		
Ontwikkelingen	<p>WML moet voor 40% van haar leningen van bank wisselen. BNG heeft namelijk aangegeven per direct te stoppen met het verstrekken van nieuwe leningen en het oversluiten van oude leningen van drinkwaterbedrijven. In de komende 15 jaar moet WML voor alle leningen een andere bank hebben in plaats van de BNG. De BNG heeft 40% van de leningen van WML in portefeuille. De eerste BNG-lening die WML moet oversluiten loopt beging 2022 af.</p> <p>Om bij andere banken in aanmerking te komen voor een lening met vergelijkbare voorwaarden zoals die nu gelden, moet de ontwikkeling van enkele financiële ratio's van WML omgekeerd worden. WML heeft dus behoefte aan een nieuw financieel beleid. Dit zou ook gevolgen kunnen hebben voor het drinkwatertarief, of dat WML een beroep op haar aandeelhouders gaat doen ter financiering van haar werkzaamheden. WML werkt aan haar nieuwe financiële beleid samen met een klankbordgroep.</p>		

Naam	Bodemzorg Limburg		
Vestigingsplaats	Maastricht		
Openbaar belang	Nazorg over veertien (gesloten) stortplaatsen in Limburg.		
Deelnemers	Limburgse Gemeenten		
Bestuursstructuur	Naamloze Vennootschap		
Financiën verbonden partij	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 1.890.307	€ 5.491.254
	Vreemd vermogen	€ 28.065.966	€ 29.233.074
	Resultaat 2018 € 3.602.947 Aantal aandelen 510 (van 55.280) In % van totaal 0.93%		
Bijdrage gemeente	2020 € 5.169		
Risico	Laag		
Ontwikkelingen	<p>Bodemzorg Limburg (voorheen bekend onder de naam Nazorg Limburg BV) functioneert vanaf 1998 als zelfstandige vennootschap. Vanaf 2003 is er een organisatorische scheiding aangebracht tussen Bodemzorg Limburg en Essent Milieu. Dit betekent dat Bodemzorg Limburg als een geheel zelfstandige onderneming functioneert. Bodemzorg Limburg blijft haar activiteiten uitvoeren: Administratieve vastlegging van alle gegevens en verplichtingen die van toepassing zijn op de desbetreffende locatie; Het meten en registreren van de invloed van de stortlocaties op de omgeving (monitoring) en rapportage aan het bevoegd gezag; Het beheren en in stand houden van alle voorzieningen die zijn aangebracht en het voldoen aan alle verplichtingen die te maken hebben met het eigendom; Het vervangen van bestaande voorzieningen of het aanbrenge van nieuwe voorzieningen mocht dat noodzakelijk zijn.</p> <p>Voortvloeiend uit de afspraken tussen de Limburgse colleges met Bodemzorg Limburg wordt voor het beheer van voormalige stortplaatsen een inwonerbijdrage van € 0,25 in de afvalbegroting opgenomen.</p>		

Naam	Ons WCL		
Openbaar belang	<p>De Stichting Ons Waardevol Cultuurlandschap Midden-Limburg (Ons WCL) is opgericht d.d. 28 november 1994.</p> <p>Het werkgebied van de Stichting Ons WCL bestaat uit 5 gemeenten.</p> <p>Door Ons WCL worden projecten gefinancierd en uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de vergroting van de kwaliteit van het landelijk gebied in Midden-Limburg.</p> <p>De Stichting Ons WCL (Ons Waardevol Cultuur Landschap Midden-Limburg) heeft als doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het adviseren, ondersteunen en aanjagen van projecten in het kader van inrichting en beheer van het werkgebied. Zowel aan subsidiegevers als aan de indieners van deze te subsidiëren projecten; ▪ het zelfstandig uitvoeren van projecten, maar ook het afmaken van lopende WCL-projecten; ▪ het in stand houden van een netwerk van organisaties, overheden en instellingen die werkzaam zijn in of belang hebben bij de inrichting en het beheer van het landelijk gebied. 		
Participanten	Deelnemende gemeenten: Beesel, Echt-Susteren, Maasgouw, Roerdalen en Roermond.		
Bestuursstructuur	Stichting		
Financiën	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 424.319,-	€ 439.575,-
	Vreemd vermogen	€ 38.847,-	€ 46.653,-
Resultaat 2018 nog niet bekend			
Bijdrage	€ 39.500 Jaarlijks		
Risico	Zeer klein		
Ontwikkelingen	<p>Ons WCL continueert haar werkzaamheden voor de deelnemende gemeenten. Er is een samenhang met SML. We willen nagaan of de gezamenlijke middelen efficiënter ingezet kunnen worden om de doelen uit de SIA (Strategische Investeringsagenda) te halen. Ons WCL heeft een coördinerende taak bij de subsidieaanvraag voor het Nationaal Park en de omvorming van het Nationaal Park naar het Nationaal Park Nieuwe stijl.</p>		

Naam	Euregio Rijn-Maas-Noord		
Openbaar belang	De Euregio Rijn-Maas-Noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de circa 2 miljoen inwoners van dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de Euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. De Europese Unie, de deelstaat Nordrhein-Westfalen en de Nederlandse regering ondersteunen dit streven middels verschillende subsidieregelingen.		
Deelnemers	De Euregio Rijn-Maas-Noord telt op dit moment 30 leden. Aantal Nederlandse gemeenten: 13 Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Maasgouw, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo, en Venray. Aantal Nederlandse instellingen: 1 Kamer van Koophandel Duitse participanten: Mönchengladbach, Krefeld, Selfkant, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, Brüggen, Niederkrüchten, Straelen, Geldern, Nettetal, Wassenberg, Wegberg, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, de Industrie- und Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer in Duisburg en Landeshauptstadt Düsseldorf.		
Bestuursstructuur	Publiekrechtelijk openbaar lichaam naar Duits recht. De gemeente is met 3 stemmen vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en de burgemeester zit als enige lid in het dagelijks bestuur.		
Financiën	<i>Per</i>	<i>1 januari 2019</i>	<i>31 december 2019</i>
	Eigen vermogen	€ 151.695	n.n.b.
	Vreemd vermogen	€ 799.305	n.n.b.
	Verwacht resultaat 2019: 0 Begrotingsvolume 2019 circa: € 1. mln. Formatie 2020: 14,5 fte/		
Bijdrage gemeente	De bijdrage van de gemeente Roerdalen over 2021 bedraagt € 10.320 (betreft 3 stemmen) (2020 € 10.320). Daarnaast betalen we een jaarlijkse bijdrage voor het Grensinformatiepunt van € 1.800, -.		
Risico	Risico's zijn beperkt, kleine organisatie met financiële reserve en bij ontbinding/liquidatie naar rato van stemmen verdeling kosten.		
Ontwikkelingen	Met de Euregio-visie 2030 gaat de Euregio Rijn-Maas-Noord de nieuwe uitdagingen aan. Er wordt gewerkt aan 6 thema's: - Wij gaan voor jouw toekomst (... zonder vrede zijn we nergens!) - Wij planten 10 miljoen bomen - Wij zijn altijd mobiel en bereikbaar - Wij werken aan grensverleggende banen - Wij spreken dezelfde taal - Wij helpen je de grens over De zes grote thema's staan voor het hele actiegebied van de euregio Rijn-Maas-Noord en hangen tegelijkertijd samen met het programma van de EU tussen 2021 en 2027.		

Paragraaf Financiering

Inleiding

Wij bekostigen onze activiteiten met eigen middelen, maar ook met geleend geld. Daarnaast hebben we geld belegd in obligaties en verstrekken we soms leningen in het kader van de publieke taak.

De financiering van al deze onderdelen is aan veel wettelijke kaders gebonden, die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Fido).

Het belangrijkste uitgangspunt rondom financiering is het beheersen van de risico's die hiermee samenhangen. De wettelijke regels zijn er op gericht dat grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen worden vermeden.

Gedurende het jaar ontvangen we geld en doen we betalingen, deze geldstromen lopen in tijd niet synchroon. Om deze schommelingen op te kunnen vangen, lenen we geld om op tijd aan onze betalingsverplichtingen te voldoen.

Beleid

De belangrijkste doelen van ons beleid zijn:

- voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn;
- vanuit onze publieke taak, waar nodig, instellingen helpen bij hun financiering;
- risico's beheersen en beperken bij het aangaan of het verstrekken van een lening;
- leningen aantrekken tegen zo laag mogelijke (rente)kosten;
- voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de Wet F.

Om deze doelen te bereiken beoordelen we voordat we leningen voor de langere termijn aantrekken of dit vanuit rente-oogpunt voordeliger is, dan een deel van onze obligatieportefeuille te verhandelen. Doel van deze afweging is het renteresultaat voor de gemeente zo gunstig mogelijk te houden. Het merendeel van de leningen hebben we afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. We lossen hierop jaarlijks af. Bij nieuwe leningen wordt beoordeeld of deze jaarlijks afgelost worden of aan het einde van de looptijd.

Voor leningen op de korte termijn wordt gekeken naar het daadwerkelijke banksaldo. Op basis hiervan worden kasgeldleningen met verschillende looptijden afgesloten, variërend van 2 weken tot 2 maanden.

Bij het verstrekken van leningen of borgstellingen worden zoveel mogelijk zekerheden gesteld, de gemeente is immers geen bank. Wij willen dat instellingen en verenigingen zelf lenen zonder onze tussenkomst. Slechts indien dit niet lukt, kan door een instelling of vereniging aan de gemeente gevraagd worden om een lening of een borgstelling, waarbij borgstelling onze voorkeur heeft.

Hoeveel lenen we als gemeente?

De behoefte aan financiering ontstaat hoofdzakelijk door investeringen en leningen aan derden. Investeren kost geld; dit betreft bijvoorbeeld onze gebouwen, wegen en riolering, maar ook de investeringen in het kader van duurzaamheid en de projecten uit het plan van aanpak bij het onderdeel "Investeren om te renderen". Ook als we aan derden leningen verstrekken moeten we dit zelf financieren.

In onderstaand overzicht is de verwachte financieringsbehoefte opgenomen van 2021 tot en met 2024.

Financieringsbehoefte	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Boekwaarde vaste activa incl. voorraden				
Boekwaarde vaste activa	57.708	55.652	55.474	54.589
Boekwaarde voorraden	- 89	24	24	24
Totaal boekwaarde vaste activa incl. voorraden	57.619	55.675	55.498	54.613
Aanwezige financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	24.550	22.212	20.477	20.027
Voorzieningen	9.735	9.699	9.548	9.447
Vaste schulden van één jaar of langer	13.000	11.000	7.000	7.000
Totaal aanwezige financieringsmiddelen	47.285	42.911	37.026	36.474
Financieringstekort (-) c.q. overschot (+)	- 10.335	- 12.764	- 18.472	- 18.139

Ondanks het financieringstekort verwachten we voor het komende jaar geen langlopende leningen af te hoeven sluiten. Met de vrijval van de obligatieportefeuille en de huidige ruimte in de kasgeldlimiet verwachten we dat we de nieuwe investeringen en aflossingen van leningen kunnen financieren. Afhankelijke van de verdere ontwikkeling van het deelproject investeren om te renderen kan er in de toekomst toch een financieringsbehoefte ontstaan, die we met langlopende leningen moeten gaan financieren.

Ons huidige leningenportefeuille is laag. Dit blijkt ook uit de financiële kengetallen (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). Onze netto-schuldquote in 2019 was uiteindelijk 4,8%, terwijl het gemiddelde van de andere gemeenten met minder dan 25.000 inwoners ruim 30% (bron: waarstaatjegemeente.nl 2018)

In onderstaand overzicht is het verloop van de leningenportefeuille weergegeven. Begin 2020 hebben we in totaal zet leningen uitstaan, waarvan de laatste wordt afgelost in 2025. Het gemiddelde rentepercentage dat we over de uitstaande leningen betalen in 2021 is 0,63%.

Leningenportefeuille	bedragen x € 1.000.000			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Stand per 1 januari	14	13	11	7
Nieuwe leningen	-	-	-	-
Reguliere aflossingen	- 1	- 2	- 4	-
Vervroegde aflossingen	-	-	-	-
Stand per 31 december	13	11	7	7

Waar hebben we ons geld in belegd?

De gemeente heeft beleggingen, doordat we aandelen bezitten in een aantal vennootschappen (deelnemingen). In de paragraaf verbonden partijen zijn alle deelnemingen en de daaraan verbonden risico's opgenomen. De drie grootste deelnemingen zijn: Enexis, OML en de BNG. Gesteld kan worden dat in dit kader er sprake is van een beperkt risico.

In 2010 heeft de gemeente de middelen die zijn ontvangen door de verkoop van de aandelen Essent belegd in obligaties. De marktwaarde van deze belegging was op 30 juni 2020 € 15,840 mln. Het

cumulatief rendement dat we tot nu toe hebben behaald over de obligatieportefeuille bedraagt 47,68%.

De verdeling van de obligaties per 30 juni 2020 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Verdeling obligaties	Overheid en overheidsgerelateerd		Financiële instellingen		Totaal	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Rating						
AAA	2.067	13%	5.463	34%	7.530	48%
AA	2.900	18%	5.410	34%	8.310	52%
Totaal	4.967	31%	10.873	69%	15.840	100%

Alle obligaties voldoen aan de voorwaarden die bij aanschaf in het treasury statuut stonden. Obligaties met een rating tussen A en AAA zijn kredietwaardig. Dat wil zeggen van goede kwaliteit, de kans op terugbetaling is nagenoeg gegarandeerd.

In de komende jaren hebben we jaarlijks te maken met vrijval van obligaties. De laatste obligaties worden in 2027 afgelost. We mogen niet meer in nieuwe obligaties beleggen als gevolg van de invoering van het verplichte schatkistbankieren. Obligaties die worden afgelost worden ingezet als financieringsmiddelen of weggezet op de rekeningcourant bij het Rijk.

In onderstaand overzicht is het vrijvalschema voor de resterende looptijd vanaf 30 juni 2020 opgenomen.

bedragen x € 1.000

Vrijval obligaties	Nominaal bedrag	rentebaten
Jaar van vrijval		
2020	3.100	447
2021	4.100	511
2022	2.750	316
2023	1.000	200
2024	1.600	158
2025	700	72
2026	100	40
2027	585	37
	13.935	

Risicobeheersing

Door het Rijk zijn verschillende normen gesteld die erop moeten toe zien dat overheidsinstellingen op verantwoorde wijze met hun financiering omgaan. Deze normen zijn:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm;
- het EMU-saldo;
- het drempelbedrag voor schatkistbankieren.

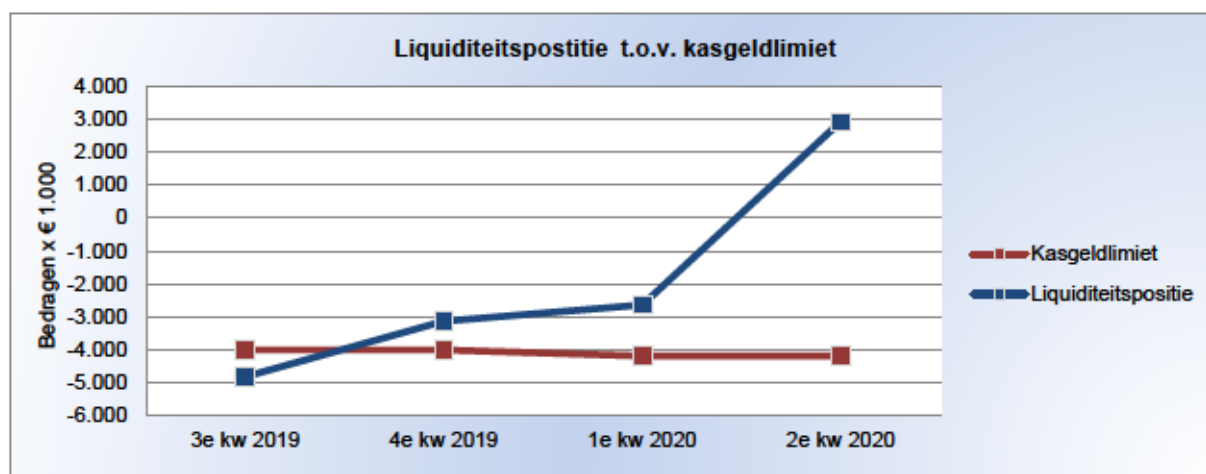
Vanuit risicobeheersing zijn door het Rijk financiële kengetallen verplicht gesteld, om een valide risico-inschatting te kunnen maken. Deze zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, aangezien deze over de totale financiële risicobeheersing van de gemeente gaan en niet alleen maar betrekking hebben op financiering.

Kasgeldlimiet

Beheersing van het rente risico op korte schuld wordt weergegeven in de kasgeldlimiet.

	bedragen x € 1.000			
Liquiditeitspositie t.o.v. kasgeldlimiet	3e kwartaal 2019	4e kwartaal 2019	1e kwartaal 2020	2e kwartaal 2020
Netto vlottende schuld				
Omvang vlottende schulden	5.667	3.772	4.018	1.038
Omvang vlottende middelen	845	639	1.377	3.967
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	4.822	3.133	2.641	- 2.929
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting (=grondslag)	47.130	47.130	49.321	49.321
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	4.006	4.006	4.192	4.192
Toets kasgeldlimiet				
Ruimte onder kasgeldlimiet		873	1.551	7.121
Overschrijding van de kasgeldlimiet	- 816			

Met deze limiet wil de wetgever voorkomen dat uitsluitend kortlopende leningen worden afgesloten. Het aantrekken van dit type leningen is aantrekkelijk wanneer de rente erg laag is. Het risico van een stijgende rente bij herfinanciering is daarmee in verhouding groot. Daarom is bepaald dat gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen gebruiken voor kortlopende leningen.

Renterisiconorm

Beheersing van het rente risico op langlopende schuld wordt weergegeven door de renterisiconorm. Deze norm draagt bij aan een zodanige opbouw van de langlopende leningenportefeuille dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate wordt beperkt. Het totaal aan aflossingen en herfinanciering mag jaarlijks maximaal 20% bedragen van het begrotingstotaal. Door een goede spreiding van de looptijd wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentekosten.

bedragen x € 1.000

Renterisico	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Renterisico vaste schulden				
Renteherzieningen	-	-	-	-
Herfinanciering	-	-	-	-
Renterisico vaste schulden	-	-	-	-
Toegestane renterisiconorm				
Omvang begroting 2021 (=grondslag)	51.778	51.778	51.778	51.778
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Minimum bedrag	2.500	2.500	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	10.356	10.356	10.356	10.356
Toets renterisiconorm				
Ruimte onder renterisiconorm	10.356	10.356	10.356	10.356
Overschrijding renterisiconorm				

EMU-saldo

Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie (EMU) gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. De jaarlijkse groei van de netto overheidsschuld, ook wel het financieringstekort of EMU-saldo genaamd, mag in een jaar niet meer bedragen dan 3% van de omvang van de economie (bruto binnenlands product). Naar aanleiding van de schuldencrisis heeft Nederland in Europees verband afgesproken de Europese normen in nationale wetgeving te verankeren. Met de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) is daar gevolg aan gegeven. Ook gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen vallen onder de Nederlandse overheid. De schulden van de gemeenten en de jaarlijkse groei van deze schulden tellen mee in de EMU-schuld en het EMU-saldo van de Nederlandse overheid. Daarom gaat de wet Hof ook over de ontwikkeling van de schulden van gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Het EMU-saldo (begrotingssaldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid (Rijksoverheid, sociale fondsen en de decentrale overheden) van een bepaald land in een bepaald jaar. Er kan een tekort of een overschot op de begroting zijn. Decentrale overheden moeten het EMU-saldo berekenen, zodat op macro niveau het EMU-saldo voor Nederland kan worden bepaald. Ons EMU-saldo voor de begroting 2021-2024 is in het volgende overzicht berekend.

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
1. (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	- 5.133	- 2.482	- 2.338	- 1.734	- 451
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	1.532	3.260	693	823	715
3. (+) Mutatie voorzieningen	- 339	- 176	- 36	- 151	- 101
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 59	598	113	-	-
Berekend EMU-saldo	- 6.944	- 6.515	- 3.180	- 2.708	- 1.267

Het toegestane EMU-saldo voor de gemeente Roerdalen is door het Rijk voor 2021 is vastgesteld op € 2.642.000. We zitten hier alle jaren ruim onder.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht alle overtollige middelen boven een drempelbedrag in de schatkist te houden. Dagelijks wordt bepaald of er overtollige middelen zijn. Het drempelbedrag wordt bepaald op 0,75% van het begrotingstotaal. Voor Roerdalen is deze drempel afgerond dus € 385.000. Afhankelijke van de liquiditeitsbehoefte worden deze gelden teruggehaald vanuit de schatkist naar de rekening courant van de gemeente.

Rentevisie

Naast deze wettelijke normen die vooral kijken naar de huidige financieringsstructuur, hebben we als gemeente ook te maken met de renteontwikkeling op de markt. De ECB blijft in de komende twaalf maanden een ruim monetair beleid voeren. De lange rentetarieven blijven op een zeer laag niveau.

Rentetoerekening

Deze toerekening geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Door de ontvangen rente op de obligatieportefeuille hebben we een positief renteresultaat. Hierdoor is de omslagrente die wordt gebruikt voor de rentetoerekening aan vaste activa 0%. Er vindt dus geen rentetoerekening plaats aan de verschillende taakvelden.

		bedragen x € 1.000		
Renteschema		Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(+)	- 108	- 87	- 77
b. Externe rentebaten (idem)	(+)	908	834	551
Saldo rentelasten en rentebaten		800	747	474
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	-	-	-
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
c3. De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		800	747	474
d1. Rente over eigen vermogen	(+)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(+)	-	47	46
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		800	794	520
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	(-)	-	-	-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		800	794	520

Meerjarenbalans

De geprognostiseerde balans is opgenomen in hoofdstuk 5 "Financiën in hoofdlijnen".

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risicobeheersing of risicomanagement is een continu proces dat risico's identificeert, beoordeelt en vervolgstappen definieert. Er zijn verschillende gebieden waarop risicomanagement toegepast kan worden. In de begroting kijken we naar het financieel risicomanagement.

We streven naar beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambities en de daarmee gepaard gaande risico's. In het begrotingsproces bepalen we of de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de ingeschatte gevolgen van de risico's te kunnen opvangen. Door deze tegen elkaar af te zetten krijg je de ratio weerstandsvermogen¹¹. Dit is voldoende als daar een getal uitkomt dat groter is dan 1.

De verschillende deelprojecten van "Begroting in balans" zorgen ervoor dat het risicoprofiel van onze gemeente verandert. Hiervoor zijn twee belangrijke oorzaken. Ten eerste "investeren om te renderen"; dit betekent een wijziging van een passief grondbeleid naar een actief grondbeleid. We gaan als gemeenten nieuwe dingen doen. We gaan zelf investeren in duurzaamheid door te participeren in projecten of door projecten zelf te trekken. De tweede oorzaak is de omvorming van het sociaal domein; hier gaan we bestaande taken fundamenteel anders organiseren. Dit zorgt voor een grotere mate van financiële onzekerheid. Naast de grotere risico's vanuit beleidsaanpassingen, moet ook de gemeentelijke organisatie in deze veranderingen meegaan. Risicomanagement wordt de komende jaren een steeds belangrijk onderdeel van de sturing in onze organisatie.

De verschillende onderdelen van risicomanagement worden hieronder verder uitgewerkt. Het totaal van de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 5.667.000 (jaarrekening 2019: € 3.929.000). De beschikbare weerstandscapaciteit is € 20.906.000 (jaarrekening 2019: € 26.823.000). Dit betekent dat onze ratio voor het weerstandsvermogen 3,7 is (jaarrekening 2019: 6,8). Hoewel de ratio behoorlijk is gedaald is deze nog steeds uitstekend.

Aan het eind van deze paragraaf gaan we in op een aantal andere financiële kengetallen die inzicht geven in onze financiële positie.

Risico-inventarisatie, beoordeling en kwantificering

Om te bepalen of we voldoende weerstandsvermogen hebben moeten eerst de risico's in beeld gebracht worden. Het gaat dan om risico's waarvoor geen (afdoende) maatregelen zijn getroffen of zijn te treffen en die gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie.

Als de risico's bekend zijn is het van belang om deze te beoordelen en kwantificeren. Hierbij worden de risico's inhoudelijk beoordeeld:

- hoe groot is de kans dat een risico zich voordoet (waarschijnlijkheid) en;
- welke financiële impact heeft dit dan.

Op basis hiervan wordt de risicoscore (waarschijnlijkheid x impact) berekend.

De risicokaart plaatst de risico's qua urgentie in een schema op basis van een schaal van 1 tot 5 voor zowel de kans (= waarschijnlijkheid) als de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico en de urgentie om hiervoor stuur- en beheersmaatregelen te treffen.

Bij het inschatten van de kans dat een risico zich voordoet maken we gebruik van 5 categorieën. Bij de financiële impact schatten we in over welk gedeelte van de totale impact we risico lopen. Ook deze worden in 5 categorieën ingedeeld. Dit zelfde geldt voor de risicoscore.

¹¹ Voor de bepaling van de ratio en waardering hiervan maken we gebruik van de gegevens van het Nederlands adviesbureau risicomanagement

Waardering	Waarschijnlijkheid		Financieel gevolg	Risicoscore
1	Zeer klein	0-20%	Kleiner dan € 100.000	0 < 3
2	Klein	20-40%	€ 100.000 - € 250.000	3 < 5
3	Gemiddeld	40-60%	€ 250.000 - € 500.000	5 < 10
4	Groot	60-80%	€ 500.000 - € 1.000.000	10 < 20
5	Zeer groot	80-100%	Groter dan € 1.000.000	> 20

In de risicokaart hieronder geven we een grafische weergave van de geïnventariseerde risico's. Deze worden daarna worden daarna toegelicht.

Risicokaart					
Financieel gevolg	Waarschijnlijkheidskans				
	Zeer klein 0-20%	Klein 20-40%	Gemiddeld 40-60%	Groot 60-80%	Zeer groot 80-100%
Kleiner dan € 100,000	Organisatie Roerdalen		Opstarten na bevrozing accres	Gelijke of hogere kwaliteit voor minder kosten VP	
	Borgstellingen				
	Rendement lening Enexis				
€ 100,000 - € 250,000	Zorginnovatie jeugd	Investeren om te renderen	Dure jeugdzorg		
		Aankoop gonden	Leningen dorpschulzen		
		Bedrijfsvoering MER			
€ 250,000 - € 500,000	Voorschot Laco		Herverdeling algemene uitkering		
€ 500,000 - € 1,000,000	Obligaties	Nadelig exploitatiesaldo VP	Omvormen sociaal domein VP		
Groter dan € 1,000,000	Achtervang WSW				

Algemene uitkering

De algemene uitkering (onderdeel van de gemeentefondsuitkering) is de belangrijkste inkomstenstroom. Op dit moment zijn er twee ontwikkelingen die zorgen voor onzekerheid over deze inkomsten:

- Het gehanteerde principe van 'samen de trap op, samen de trap af' is voor de jaren 2021 en 2022 losgelaten (dit heeft het kabinet besloten vanwege de coronamaatregelen). Het accres is voor deze jaren bevroren. Onduidelijk is hoe vanaf 2023 de omvang van het accres bepaald gaat worden;
- In 2022 vindt een herverdeling van zowel het klassieke domein als het sociaal domein plaats. Het totaal van de algemene uitkering blijft gelijk, de verdeling over de gemeenten wordt bijgesteld. Op basis van de berichtgeving tot nu toe valt deze herverdeling voor ons negatief uit. In de begroting is dan ook rekening gehouden met een daling van € 10 per inwoner vanaf 2022 oplopend naar € 30 per inwoner in 2024.

Beoordelen en kwantificeren

Tijdens de vorige crisis is het accres bevroren geweest van 2008 tot en met 2011. Vanaf 2012 is de systematiek van “samen de trap op, samen de trap af” weer in werking getreden. Het Rijk is in 2012 na een periode van ondersteuning van de economie, gaan bezuinigen op de rijksuitgaven. Dit had ook een effect op de omvang van de algemene uitkering. Voor onze gemeente had dit in 2012 een nadelig effect van € 70.000 ten opzichte van 2011 tot gevolg.

Bij de vorige herverdeling is ervan uitgegaan dat de gecumuleerde effecten per gemeente niet meer dan € 15 per jaar mogen zijn. Dit was gebaseerd op 2% van de algemene uitkering. Als deze 2% worden herrekend naar de huidige omvang komt dit uit op € 25 tot € 30 per inwoner. Uitgaande van een maximale cumulatief effect van € 25 per inwoner, betekent dit voor 2022 in het ergste geval een extra terugval van € 15 per inwoner, oplopend naar € 45 per inwoner in 2024.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Opstarten na bevroering accres	70.000	50%	35.000	1	3	3
Herverdeling algemene uitkering	945.000	50%	472.500	3	3	9

Sturen en beheersen

Wij hebben zelf geen directe invloed op de omvang de algemene uitkering. We spelen zoveel mogelijk in op aangekondigde wijzigingen en volgen hierover de berichtgeving op internet en de circulaire van het Rijk. We ondersteunen landelijke acties die inzetten op meer stabiliteit in de algemene uitkering.

Obligaties

Wij hebben de opbrengst van de verkoop van Essent aandelen belegd in obligaties: staatsobligaties en obligaties van financiële instellingen. Voor de staatsobligaties bestaat een risico dat deze afgewaardeerd kunnen worden als het land niet aan de verplichtingen kan voldoen. Daarnaast lopen we bij financiële instellingen het risico dat bij faillissement niet of beperkt wordt uitbetaald. De gevolgen voor financiële instellingen door het coronavirus zijn op dit moment nog te beperkt. Het Centraal Plan Bureau (CPB) geeft in de publicatie ‘De gevolgen van de coronacrisis voor Nederlandse bedrijven en banken’ aan dat banken op dit moment nog voldoende buffers hebben. Landen die als gevolg van de coronacrisis zwaar zijn getroffen kunnen een beroep doen op het Europese Steunfonds.

Beoordelen en kwantificeren

De omvang van de obligatieportefeuille op 30-6-2020 is uitgangspunt voor de berekening. De waarde van de portefeuille op dat moment is afgerond € 15.841.000. Alle obligaties hebben een rating van AA- of hoger. Hierdoor is het risicoprofiel gedaald (1-1-2020: € 4 mln. lagere rating). De obligaties bij financiële instellingen maken op dit moment bijna 70% van de totale obligatieportefeuille uit. Hiervan bestaat echter weer 70% uit covered bonds. Dit zijn obligaties waar een onderpand als garantie achter zit. Rechtstreekse overheidsobligaties maken 13% van de portefeuille uit. Het betreft twee leningen aan Frankrijk en Oostenrijk.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Obligaties	15.840.000	5%	792.000	4	1	4

De komende jaren wordt de omvang van het risico steeds kleiner door de afloop van obligaties. De laatste obligaties vallen vrij in 2027.

Sturen en beheersen

We zetten gelet op de lagere waarschijnlijkheid en de afloop van obligaties in de komende jaren geen specifieke beheersmaatregelen in. We monitoren de voortgang op basis van de kwartaalrapportage van onze vermogensbeheerder. Bij nieuwe financieringsbehoefte beoordelen we of eerdere vrijval dan einde looptijd wenselijk is in plaats van andere externe financiering.

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij de budgetten voor Jeugd, Participatie en Wmo aangepast aan de nieuwste prognoses. Daarnaast zijn we bezig met de omvorming van het sociaal domein. Zoals in het hoofdstuk "Begroting in balans" al is aangegeven kiezen we voor een flinke aanscherping van de richting die we al zijn ingeslagen. In drie jaar tijd werken we naar evenwicht in de kosten en de baten. We willen naar passende hulp bij financieel evenwicht in 2024.

Wij realiseren ons dat dit een zware opgave is, met de nodige risico's. Het risico bestaat dat er meer wordt uitgegeven, aangezien dit open einde regelingen zijn. We hebben een zorgplicht. Bovendien kunnen externe factoren zoals CAO stijgingen en rijksbeleid, zoals het abonnementstarief Wmo, invloed hebben op kostenstijgingen in het sociaal domein.

Beoordelen en kwantificeren

We zijn in deze begroting uitgegaan van een totale besparing op het sociaal domein van € 1.764.000 in 2024. Van deze besparingen is een deel, soms met een overgangsjaar, direct realiseerbaar. Het grootste deel (€ 1.190.000) is een inschatting van de effecten van de omvorming. In de komende jaren krijgen we steeds meer zekerheid over de realisatie hiervan.

We hebben de begroting voor de duurdere jeugdzorg bijgesteld op basis van de ervaringscijfers van de afgelopen jaren. We zijn echter verplicht om extra aanvragen te financieren. Daarom nemen we als risico toch nog 2 kinderen voor duurdere jeugdzorg op.

Tot slot hebben we regionaal afspraken gemaakt met de zorgaanbieders om te komen tot meer kwaliteit met minder geld. Hiervoor werken we samen in het zorg- en innovatieplatform, waar zorgaanbieders innovatieve plannen voorleggen voor de realisatie hiervan. Wij zijn ervan uitgegaan dat op basis van de vastgelegde afspraken de besparing van € 500.000 in 2021 gerealiseerd wordt. Gelet op de voortgang van dit moment is het onzeker of dit dan al volledig is gelukt.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Omvormen sociaal domein	1.190.000	50%	595.000	4	3	12
Open-einde regeling dure jeugdzorg	300.000	50%	150.000	2	3	6
Zorginnovatie jeugd	500.000	25%	125.000	2	1	2

Sturen en beheersen

Met de arrangementenmonitor krijgen we steeds meer ervaringscijfers en daardoor inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein. In het financiële dashboard zetten we de prognose af tegen de begroting. Met deze twee instrumenten monitoren we de uitgaven binnen het sociaal domein en de voortgang van het project "Omvormen sociaal domein".

Voor de realisatie van de omvorming gaan we stap voor stap te werk, kijken wat wel en wat niet werkt vanuit een nulmeting of uitgangssituatie. We houden focus en kiezen voor een zakelijke aanpak naar onze partners.

Investeren om te renderen

Met de deelprojecten "investeren om te renderen" slaan we als gemeente een nieuwe weg in. We gaan van een passief grondbeleid naar een actief grondbeleid. We gaan zelf investeren in duurzaamheid door te participeren in projecten of door projecten zelf te trekken. Hierdoor ontstaan hogere rendementen of verlagen we uitgaven. We moeten eerst investeren om deze rendementen te realiseren. Voor een aantal projecten hebben we daarnaast de ondersteuning van andere partijen nodig. Ook is nog onduidelijk of we zelf het voortouw nemen in projecten of dat we kiezen voor deelname of samenwerking. Het project ontwikkelen en exploiteren van windmolens is hiervan een goed voorbeeld.

Beoordelen en kwantificeren

We gaan uit van een totale besparing c.q. extra opbrengst € 325.000 in 2024. De mogelijke opbrengsten van het ontwikkelen en exploiteren van windmolens is hierin nog niet meegenomen, omdat de realisatie buiten de periode van de merenjarenbegroting ligt. Een groot deel van de besparingen/hogere inkomsten (€ 285.000) is nog niet zeker. Dit is afhankelijk van de verdere uitwerking van de projecten en de medewerking van derden. Zo is de realisatie van een reclamemast naar de A73 afhankelijk van de medewerking van Rijkswaterstaat en de mogelijkheid van grondverwerving. Daarnaast spelen er nog andere zaken een rol die van invloed kunnen zijn, bijvoorbeeld: netwerk, verkoop energie, tarieven, procedures, omgevingskwaliteit.

Bij een aantal projecten moeten we al in een vroeg stadium gronden gaan aankopen. Hiervoor hebben we een krediet opgenomen. Door de gronden in een vroeg stadium aan te kopen is de kans op waardevermindering klein. Het rendement wordt kleiner als de gronden uiteindelijk alleen worden verpacht als landbouwgrond.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Rendement investeren om te renderen	285.000	50%	142.500	2	2	4
Aankoop gronden	1.000.000	10%	100.000	2	2	4

Sturen en beheersen

We moeten de verschillende projecten nog verder uitwerken in businesscases. Hierdoor ontstaat duidelijkheid over de mate van risico dat we willen lopen binnen het project. Ook geven we de momenten aan waarop wordt besloten of en hoe we tot uitvoering overgaan. Op basis hiervan worden de opgenomen rendementen bijgesteld.

Ontwikkeling bedrijfsvoering

We hebben een inschatting gedaan van de mogelijke bezuinigingen op de organisatie en de bedrijfsvoering. Deels gebaseerd op ontwikkelmogelijkheden binnen de eigen organisatie met een kleinere top en iets meer ondersteuning. Voor het overige deel gaat het om kostenverlaging van het SC MER.

Beoordelen en kwantificeren

Op basis van de landelijke benchmark "Vensters voor bedrijfsvoering" schatten we in dat de besparing op kosten van de organisatie en bedrijfsvoering van het SC MER reëel is. We zijn wel afhankelijk van de inzet van de andere gemeenten om tot resultaat te komen. Ook in onze eigen organisatie zien we kansen om te besparen op de organisatiekosten, door het werk slimmer te organiseren.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Organisatie en bedrijfsvoering MER	540.000	25%	135.000	2	2	4
Organisatie Roerdalen	150.000	25%	37.500	1	1	1

Sturen en beheersen

De veranderingen worden jaarlijks gemonitord. Onze opdrachtgever bedrijfsvoering en onze directeur sturen op de vertaling van de kostenbesparing in concrete afspraken.

Verbonden partijen

We hebben een deel van de uitvoering van ons beleid belegd bij gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden. De laatste jaren hebben we gezien dat de bijdragen aan deze samenwerkingsverbanden steeds verder oplopen. Hogere kosten leiden vaak niet tot bezuinigingen, maar worden verhaald op de deelnemers. Daarnaast zijn we als deelnemer verplicht mee te betalen aan nadelige exploitatiesaldi. In deze begroting zijn we ervan uitgegaan dat alle verbonden partijen in de toekomst moeten bijdragen om in de tekorten die we als gemeenten hebben. Uitgangspunt hierbij is gelijke of hogere kwaliteit met minder organisatiekosten.

Naast deze algemene tendens heeft iedere gemeenschappelijke regeling ook te maken met specifieke risico's. Deze hebben we per partij opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. Voor alle verbonden partijen geldt dat er momenteel veel onzekerheden zijn in de omgeving waarin zij werkzaam zijn. Wanneer risico's bij verbonden partijen uiteindelijk uitgroeien tot feitelijke gebeurtenissen, zal dit ook bij de ons tot dilemma's leiden. Ofwel doordat er een (financieel) beroep op ons gedaan wordt, ofwel doordat de dienstverlening van de verbonden partij aan onze inwoners verandert.

Beoordelen en kwantificeren

We hebben vanuit de het project "Begroting in balans" een korting van 2% opgenomen op de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen. Hierbij zijn het Servicecentrum MER en de Westrom buiten beschouwing gelaten, omdat deze al zijn meegenomen bij het onderdeel optimaliseren bedrijfsvoering en omvorming sociaal domein. De insteek is om een besparing te realiseren van 4%. We hebben hiervoor echter de medewerking nodig van de andere deelnemers.

Daarnaast nemen we een inschatting op voor de mogelijke bijbetaling als gevolg van een nadelig exploitatiesaldo of tussentijdse begrotingsbijstellingen. We schatten dit in op 5% van de totale bijdragen.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Gelijke of hogere kwaliteit voor minder kosten	52.250	75%	39.200	1	4	4
Nadelig exploitatiesaldo/tussentijdse begrotingsbijstellingen	10.371.383	5%	518.600	4	2	8

Sturen en beheersen

We hebben aan alle gemeenschappelijke brief gestuurd. Daarmee geven we uitvoering aan de motie van de raad (2020M04). Daarnaast gaan we in overleg met de andere deelnemers om tot afspraken te komen over de bijdragen. We willen deze afspraken in het algemeen bestuur van de verschillende partijen formaliseren.

We houden de ontwikkelingen van de gemeenschappelijke regelingen bij en nemen onze standpunten mee in het algemeen bestuur. Waar we zitting hebben in het dagelijks bestuur zijn we kritisch op de voorstellen die aan de deelnemers worden voorgelegd.

Bij de advisering over zienswijzen die de raad kan indienen op begrotingen en begrotingswijzigingen van de gemeenschappelijke regelingen houden we dezelfde koers aan als die we uitdragen in de algemene besturen van de gemeenschappelijke regelingen.

Leningen en borgstellingen

Het risico van leningen en borgstellingen is dat de debiteur de betalingen niet verricht aan ons of aan de geldverstrekker waarvoor wij borg staan. Een borgstelling kost niet direct geld. Wij geven met een borgstelling aan dat wij de restantschuld van de lening op ons nemen als de schuldenaar niet aan de verplichtingen voldoet. Op het moment dat wij aan de geldverstrekker (een deel van) de verplichting moeten voldoen, komt hiervoor een directe lening aan de schuldenaar in de plaats.

Beoordelen en kwantificeren

De borgstellingen aan Stichting Wonen Limburg en OML BV bedragen afgerond € 1,8 mln. We hebben hier in de afgelopen jaren nog nooit een kennisgeving ontvangen van de schuldeisers dat de schuldenaars niet aan hun verplichtingen voldoen. Toch loop je als borgnemer altijd een risico naar de toekomst toe. Daarom we nemen 5% van de borgstelling mee in het weerstandsvermogen.

Om de dorpshuizen klaar te maken voor de gewenste maatschappelijke functie was bij een aantal locaties een verbouwing nodig. De beheerstichting moet zelf voor financiering van een gedeelte van deze investering zorgen. Wanneer de beheerstichting hiervoor geen lening uit de markt kan halen, kan zij onder voorwaarden een beroep doen op de gemeente. Zij kan op dat moment tegen marktconforme voorwaarden bij de gemeente een lening afsluiten. Hier is tot op heden door twee beheerstichtingen gebruik van gemaakt. Zij hebben een lening van de gemeente ontvangen, die zij in maandelijkse termijnen aflossen. Wanneer de dorpshuizen niet rendabel blijken te zijn, bestaat het risico dat de leningen niet verder afgelost worden. We hebben signalen ontvangen dat dorpshuizen moeite hebben de exploitatie sluitend te krijgen als gevolg van de coronacrisis.

Naast deze leningen aan de dorpshuizen is in 2018 aan Laco, de eigenaar van het Apollocomplex, circa 2/3^e deel van de exploitatiebijdrage ten behoeve van het zwembad over de eerste 10 jaar vooruitbetaald. De gemeente loopt hierbij een financieel risico wanneer het Apollocomplex na verbouwing en binnen 10 jaar niet levensvatbaar blijkt.

Wij hebben aan Enexis een hybride converteerbare lening versterkt van bijna € 2 mln. Op deze lening vindt de eerste 10 jaar geen aflossing plaats. Wel is er een jaarlijkse rentevergoeding van €40.000. Enexis heeft het recht om de lening onder voorwaarden om te zetten in aandelenvermogen. Of en hoeveel na omzetting het dividend veranderd is onzeker.

Voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staan wij per 31/12/2019 voor € 30.667.000 in de achtervangpositie. Het bedrag waarvoor wij rechtstreeks garant staan is 25% hiervan. Het WSW geeft zelf aan dat op basis van risicomodellen en stresstesten de kans zeer klein wordt geacht dat achtervanggemeenten een renteloze lening moeten verstrekken als de andere buffers onvoldoende zijn.

Zowel voor het NHG als de gemeentegaranties aan particulieren is het financiële risico zeer klein. De NHG stelt jaarlijks een prognose op waarin zijn de kans op aanspraak beoordelen. Evenals voorgaande jaren is de berekende kans dat er aanspraak gedaan moet worden op de achtervang binnen 6 jaar nihil. Voor de gemeentegaranties geldt dat bij het niet aflossen van de hypotheek door de schuldeiser (bank) de woning in beslag genomen wordt en verkocht. Gelet op de stijging van de huizenprijzen sinds 1995 is de kans dat er nog een restschuld overblijft nihil.

	Financiële impact				Waarschijnlijkheid	Risicoscore
	Omvang	Kans	Benodigd weerstandsvermogen	Score		
Borgstellingen excl gemeentegaranties voor 1995	1.828.000	5%	91.400	1	1	1
Leningen aan beheersstichtingen dorpshuizen	284.893	50%	142.400	2	3	6
Voorschot exploitatie bijdrage aan Laco	708.333	50%	354.200	3	1	3
Rendement bij omzetting lening Enexis	40.000	50%	20.000	1	1	1
Achtervang WSW	7.666.750	25%	1.916.700	5	1	5

Sturen en beheersen

In 2019 concludeerde de Autoriteit Woningcorporaties dat het WSW de gevraagde zekerheid voor de achtervang niet waar kan maken. Het vermogen van het WSW was hiervoor niet toereikend. In haar strategisch programma beschrijft het WSW dat het haar vermogenspositie gaat verbeteren door woningbouwcorporaties te verplichten een obligolening bij het WSW af te sluiten. Het WSW is met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in gesprek over borging van deze nieuwe lening door de gemeenten. In 2020 heeft naar aanleiding van deze ontwikkeling een VNG-ledenraadpleging plaatsgevonden. Hierin was het voorstel om voor zowel nieuwe als bestaande leningen één nieuwe, ongelimiteerde achtervangovereenkomst op te stellen. Daarnaast werd het voorstel gedaan om de risico-verdeling van zowel bestaande als nieuwe leningen over de diverse gemeenten aan te passen via een algemene verdeelsleutel. Bij het schrijven van deze begroting is de uitslag van de ledenraadpleging nog niet bekend. Ook is nog niet bekend wat met de uitkomst van de ledenraadpleging gaat gebeuren.

De voorstellen betekenen voor de gemeente Roerdalen dat het de regio over het al dan niet aangaan van financiële risico's bij woningbouwstichtingen en de omvang van deze risico's uit handen geeft. De gemeente Roerdalen heeft dan ook tegen de voorstellen gestemd. Daarnaast heeft zij in een open brief aan alle Nederlandse gemeenten, volgend op de uitnodiging voor de ledenraadpleging, uitgelegd wat er aan de hand is en waarom dit een zorgwekkende ontwikkeling is. Met de open brief hebben we opgeroepen om tijdens de ledenraadpleging tegen de voorstellen te stemmen.

Juridische geschillen

Het besturen van een gemeentelijke organisatie betekent ook dat we continu keuzes moeten maken. Keuzes maken kan ook negatieve gevolgen hebben voor bedrijven en inwoners. De mogelijkheid bestaat dat hieruit juridische geschillen ontstaan.

Daarnaast bewegen we ons steeds meer op het snijvlak tussen markt en overheid. Dit vraagt bewustwording in de organisatie van de geoorlooftheid van de inzet van publieke middelen, in het bijzonder op het terrein van het mededingingsrecht.

Verder zijn we bezig met dorpsgericht werken. Deze manier van werken gaat uit van vertrouwen in de burger en het zo veel mogelijk praktisch aanpakken en oplossen van zaken. Dit uitgangspunt past bij de gewenste ontwikkelingen binnen Roerdalen. Wel is het van belang dat vanuit juridisch oogpunt gezocht wordt naar een balans tussen praktische oplossingen en wettelijke mogelijkheden en risico's.

Beoordelen en kwantificeren

De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen

Dit risico kunnen we verkleinen door, voordat we een keuze maken, de gevolgen in beeld te brengen en hiervoor een procedure op te stellen.

Gegevensveiligheid (informatieveiligheid en privacy)

De risico's van een slechte informatiebeveiliging zijn talrijk: privacyschendingen door een datalek, economische schade door het uitlekken van vertrouwelijke plannen, fysieke schade door storingen in systemen in de openbare ruimte.

Inwoners en ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn, dat de informatie die de gemeente uitwisselt met andere overheden betrouwbaar is en dat de gemeente zorgt voor een veilige leefomgeving.

Beoordelen en kwantificeren

In 2019 is het "Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019/2020" opgesteld. Dit dreigingsbeeld van de informatiebeveiligingsdienst (IBD) biedt inzicht in verschillende risico's.

De volgende belangrijke risico's voor de gemeentelijke gegevensveiligheid zijn ook van toepassing op de gemeente Roerdalen.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft de focus verlegd van voorlichting naar handhaving. Gemeenten zijn in het licht van bijzondere aandacht die de AP heeft voor lokale overheden extra kwetsbaar bij eventuele toezichts- en handhavingsacties van de AP. Naast mogelijke bestuurlijke boetes lopen we het risico dat van het in verkeerde handen van tot persoon herleidbare gegevens. De impact en de kans is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen

Wij versterken de menselijke schakel. Dit gebeurt door het vergroten van bewustwording, het bieden van training aan medewerkers en bestuur. Hiernaast stellen wij middelen ter beschikking voor een veilige verwerking van gegevens. Deze middelen moeten ook zorgen voor borging van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en informatiesystemen. Het versterken van de menselijke schakel en de inzet van geschikte middelen dragen bij aan de basis op orde. Verder maken wij afspraken met Servicecentrum MER, afdeling Bedrijfsvoering (I&A) om de ontbrekende basismaatregelen te implementeren.

Effecten COVID-19

Door het Centraal Plan Bureau is in de basisraming van augustus 2020 uitgegaan dat, als er geen grootschalige nieuwe contactbeperkingen nodig zijn, de economie in 2020 met 5% krimpt. In 2021 zou dit gevolgd worden een groei van 3%. Wel loopt de werkloosheid in 2021 op met 7%. Als er opnieuw grootschalige contactbeperkingen van kracht worden, dan daalt de economie ook in 2021 en loopt de werkloosheid op tot 10%.

Het is nog steeds moeilijk in te schatten welke gevolgen dit heeft voor onze gemeente. Een oplopende werkloosheid in 2021 zal op den duur effect hebben op het aantal bijstandsgerechtigden. Hier staat tegenover dat de BUIG-uitkering dan ook toeneemt.

We hebben in de begroting al rekening gehouden met een afname van de toeristenbelasting. We denken dat het risico dat deze nog lager wordt beperkt is. Bij leningen en borgstellingen is al rekening gehouden met de verstrekte leningen voor maatschappelijk vastgoed.

De risico's van de obligatieportefeuille zijn hierboven ook al meegenomen.

Beoordelen en kwantificeren

Het rijk heeft aangegeven dat zij mogelijke extra kosten of minder inkomsten als gevolg van het coronavirus vergoeden. Voor 2020 hebben we hiervoor ook al extra middelen ontvangen.

De impact en de kans van de nog niet meegenomen risico's is moeilijk te vertalen in een risicoscore.

Sturen en beheersen

We volgen de ontwikkelingen als gevolg van de coronacrisis en bepalen aan de hand daarvan of de financiële risico's toenemen. We nemen deel in de ambtelijke klankbordgroep van de VNG die zich bezig houdt met het in kaart brengen van de gevolgen voor de gemeenten.

De weerstandscapaciteit en ratio weerstandsvermogen

Bij de weerstandscapaciteit kan onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele capaciteit en tussen directe en indirecte capaciteit.

De *incidentele weerstandscapaciteit* is het vermogen om calamiteiten éénmalig op te vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Het valt samen met de (algemene) reservepositie. De *structurele weerstandscapaciteit* zijn de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

De *direct beschikbare weerstandscapaciteit* bestaat uit gelden die direct kunnen worden gebruikt voor de kosten van een calamiteit.

De *niet direct beschikbare weerstandscapaciteit* zijn gelden waarvan besloten kan worden om ze vrij te maken. Hiervoor moeten eerst trajecten in gang worden gezet

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt op basis van de geïnventariseerde risico € 5.667.000. Voor de berekening van de ratio weerstandsvermogen wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit.

Aan deze ratio wordt de volgende waardering gegeven (bron: Nederlands Adviesbureau Risicomanagement).

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,5 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,5	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit per 1-jan-2021	Structureel	Incidenteel	Totaal
Direct beschikbare weerstandscapaciteit			
Algemene reserve		16.132	16.132
Post onvoorzien	100		100
Direct beschikbare weerstandscapaciteit	100	16.132	16.232
Niet direct beschikbare weerstandscapaciteit			
Onbenutte belastingcapaciteit	1.439		1.439
Bestemmingsreserves (exclusief reserves dekking investeringen economisch - en maatschappelijk nut)		3.235	3.235
Stille reserves		p.m.	-
Niet direct beschikbare weerstandscapaciteit	1.439	3.235	4.674
Beschikbare weerstandscapaciteit	1.539	19.367	20.906
Benodigde weerstandscapaciteit			5.667
Ratio weerstandsvermogen			3,7

Kengetallen financiële positie

Als richtlijn voor de streefwaarden van de financiële positie gaan we uit van de classificaties die door de provincie Limburg zijn afgegeven. Voor de weerstandsratio gaan we uit van de normen van het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement.

Deze streefwaarden geven een richting aan. Als niet voldaan wordt aan de streefwaarden betekent dit dat inspanningen verricht moeten worden om tijdig bij te sturen. De kengetallen worden dan ook niet als harde norm voorgesteld, maar moeten altijd in samenhang worden bekeken.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Verplichte kengetallen			
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Sovabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%
Eigen kengetallen			
6. Ratio weerstandsvermogen	>1,0	0,8 - 1,5	<0,8
7. Omvang algemene reserve (x € 1.000)			

Kengetallen	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Verplichte kengetallen						
1a. Netto schuldquote	4,8%	17,7%	31,8%	38,7%	44,2%	46,7%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	2,8%	15,8%	30,0%	37,2%	43,0%	45,7%
2. Solvabiliteitsratio	45,5%	42,9%	39,1%	36,5%	33,8%	33,3%
3. Grondexploitatie	-1,4%	-1,4%	-0,2%	-0,4%	-0,4%	-0,4%
4. Structurele exploitatieruimte	-2,8%	-0,1%	-4,0%	-2,8%	-1,5%	0,6%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	97,6%	102,4%	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%
Eigen kengetallen						
6. Ratio weerstandsvermogen	6,8	5,9	3,7	3,3	2,9	2,7
7. Omvang algemene reserve (x € 1.000)	1.303	16.132	10.650	10.439	10.228	10.228

Conclusie

Onze kengetallen zijn door de financiële problemen verslechterd. Door de inzet van de algemene reserve als tijdelijke oplossing van onze financiële tekorten loopt de solvabiliteitsratio terug. Dit vertaalt zich ook in de negatieve percentage bij de structurele exploitatieruimte en de teruglopende ratio van het weerstandsvermogen. Bij de belastingcapaciteit zien we dat we van net onder het landelijk gemiddelde stijgen naar net boven het landelijk gemiddeld. Dit komt naast de stijging van de OZB vooral ook door de stijging van de afvalstoffenheffing.

Met de inzet zoals beschreven in het hoofdstuk "Begroting in balans" willen we zorgen voor een structureel sluitende begroting. Hierdoor zijn in de toekomst minder onttrekkingen uit de algemene reserve noodzakelijk en worden de risico's kleiner. Het is van belang om in het kader van de "Begroting in balans" wel oog te blijven houden voor de ontwikkeling van de financiële kengetallen.

Uitleg kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote beoordeelt de schuld als aandeel van de inkomsten. Bij een lage netto schuldquote is dit een indicatie dat de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie laag zijn. Hoe lager het percentage, hoe gunstiger. Om een zuiver beeld te krijgen van het (netto) effect, wordt het bedrag aan schulden gecorrigeerd met het bedrag dat is doorgeleend.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Dit gebeurt door het eigen vermogen uit te drukken in een percentage van het totale vermogen.

Grondexploitatie

Dit kengetal is in het algemeen vooral opgenomen vanwege de mogelijke impact van de grondexploitatie op de financiële positie van een gemeente. Hiervan is vooral sprake als een gemeente geldleningen heeft afgesloten om grond van toekomstige woningbouwprojecten te verwerven. Dit is bij ons niet het geval.

Structurele begrotingsruimte

Het kengetal geeft in verhouding aan wat de structurele begrotingsruimte is door het saldo van de structurele lasten en lasten te vergelijken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. Er is dan sprake van een structureel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

5. Financiën in hoofdlijnen

Financiële positie, prognose meerjarenbalans:

Prognose meerjarenbalans	bedragen x € 1.000					
	Realisatie Ultimo 2019	Begroting Ultimo 2020	Begroting Ultimo 2021	MJR Ultimo 2022	MJR Ultimo 2023	MJR Ultimo 2024
Activa						
Vaste Activa						
Immateriële vaste activa	380	451	414	377	340	306
Materiële vaste activa	44.007	45.468	48.764	49.494	50.354	51.103
Financiële vaste activa	20.086	12.630	8.530	5.780	4.780	3.180
Totaal vaste activa	64.472	58.549	57.708	55.652	55.474	54.589
Vlottende Activa						
Voorraden	- 628	- 687	- 89	24	24	24
Uitzettingen korter dan één jaar	5.551	4.000	4.000	4.000	4.000	4.500
Liquide middelen	17	50	50	50	50	50
Overlopende activa	1.340	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050
Totaal vlottende activa	6.280	4.413	5.011	5.124	5.124	5.624
Totaal activa	70.753	62.962	62.719	60.775	60.598	60.213
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	32.164	27.032	24.550	22.212	20.477	20.027
Voorzieningen	10.250	9.911	9.735	9.699	9.548	9.447
Vaste schulden van één jaar of langer	22.605	13.800	13.000	11.000	7.000	7.000
Totaal vaste passiva	65.019	50.742	47.285	42.911	37.026	36.474
Vlottende Passiva						
Netto vlottende schulden korter dan één jaar	4.014	11.220	14.434	16.864	22.572	22.739
Overlopende passiva	1.720	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal vlottende passiva	5.735	12.220	15.434	17.864	23.572	23.739
Totaal passiva	70.753	62.962	62.719	60.775	60.598	60.213

Verloop van Saldo

Hieronder geven we inzicht in het financiële verloop vanaf van af de vaststelling van de begroting 2020-2023 tot en met de nu voorliggende programmabegroting 2021-2024.

Uitgangspunt voor de het opstellen van de nieuwe begroting is het meerjarig perspectief van de vorige begroting inclusief de begrotingswijzigingen.

	(Bedragen * € 1.000)			
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo primaire begroting 2020-2023	-18	222	584	984
Ontwikkelingen financieel meerjarig perspectief (begrotingswijzigingen)				
Effecten belastingverordening	256	256	256	256
Verlaging OZB opbrengst	-94	-94	-94	-94
Sociaal groenbedrijf	-295	-347	-347	-347
Capaciteit Team REO en Team Openbare Werken	-218	-218	-218	-218
Verdeling directe salarislsten naar taakvelden	54	54	54	54
Meerjarige effecten halfjaarrapportage 2020	-1.754	-1.745	-2.086	-2.497
Ontwikkelingen financieel meerjarig perspectief (begrotingswijzigingen)	-2.051	-2.094	-2.435	-2.846
Begrotingssaldo 2021-2024 na begrotingswijzigingen	-2.069	-1.872	-1.851	-1.862

Voor de verdere toelichting op bovenstaande bedragen verwijzen we naar de vastgestelde raadsbesluiten die ten grondslag liggen aan de wijzigingen.

We hebben bij het opstellen van de begroting de nog een aantal andere bijstellingen gehad zowel positief als negatief.

We stellen de begroting bij op basis van een aantal indexeringen. In het meerjarig perspectief hanteren we een constant prijspeil. Daarnaast zijn de stelposten die in het verleden zijn opgenomen geëlimineerd, waardoor we zicht krijgen op het daadwerkelijke negatieve saldo. Tot slot is een inschatting gemaakt van de effecten van de herverdeling van de gemeentefondsuitkering.

(Bedragen * € 1.000)

	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Begrotingssaldo 2021-2024 na begrotingswijzigingen	-2.069	-1.872	-1.851	-1.862
Niet beïnvloedbare aanpassingen				
Bijstellingen gemeentefondsuitkering	614	449	503	692
Salarissen cao-stijging	-413	-413	-413	-413
Salarissen SC MER cao-stijging	-144	-144	-144	-144
Effect sluiten afval en riolering	262	266	270	242
Lagere activering salariskosten aan wegrenovatieprojecten	-78	-78	-78	-78
Lagere rente obligaties i.v.m. vrijval beleggingsportefeuille	-	-	-	-42
Diverse administratieve bijstellingen	-17	-71	-29	-25
Niet beïnvloedbare aanpassingen	224	8	109	231
Autonome aanpassingen				
Hogere bijdrage SC MER op basis van begrotingswijziging 2021-1	-530	-465	-465	-465
Verkiezingen Europees Parlement / Provinciale staten en Waterschapverkiezingen	-	-	-35	-25
Indexering energielasten op basis van historie	-24	-24	-24	-24
Indexering jeugd en WMO	-97	-97	-97	-97
OZB inkomsten verhogen a.g.v. tariefstijging 2,4%	77	77	77	77
Bouwleges verhogen	75	75	75	75
Autonome aanpassingen	-500	-435	-470	-460
Voorstellen contineuring/afrondding projecten				
Afronding Actieplan Woonwagens, nieuwe structuurvisie en beleidsaanpassingen Wonen	-25	-	-	-
Experimenteerruimte	-50	-50	-50	-50
Voorstellen contineuring/afrondding projecten	-75	-50	-50	-50
Diversen kleine aanpassingen	6	-1	-10	-16
Bijstellingen op basis van bestaand beleid	-345	-478	-421	-294
Elimineren stelposten in meerjarig perspectief	-145	-384	-525	-591
Gemeentefondsuitkering, herverdeeleffect	-	-206	-411	-617
Bijstellingen elimineren stelposten en herverdeeleffect	-145	-590	-936	-1.208
Begrotingssaldo 2021-2024 bestaand beleid voor plan van aanpak "Begroting Roerdalen in Balans"	-2.558	-2.940	-3.207	-3.365

Om tot een sluitende begroting te komen in het jaar 2024 hebben we het plan van aanpak "Begroting Roerdalen in balans" opgesteld. Hieronder is een samenvatting opgenomen van de uitwerking van het plan van aanpak. Voor een verdere uitleg verwijzen we naar hoofdstuk 2.

(Bedragen * € 1.000)

	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Begrotingssaldo 2021-2024 bestaand beleid voor plan van aanpak "Begroting in Balans"	-2.558	-2.940	-3.207	-3.365
Voorstellen "Begroting in Balans"				
Omvormen sociaal domein	530	764	1.064	1.764
Investeren om te renderen	40	123	225	325
Ontwikkeling bedrijfsvoering	31	113	418	690
Verbonden partijen	-	-	52	52
Onderzoek begrotingsuitgaven en -inkomsten	245	486	630	799
Voorstellen "Begroting in Balans"	847	1.485	2.390	3.630
Realisatie "Begroting in Balans"				
Uitvoeringskosten "Begroting in Balans"	-250	-250	-250	-250
In stellen reserve "Afdekken tekorten"	-4.000	-	-	-
In stellen reserve "Begroting in Balans"	-1.000	-	-	-
Onttrekking algemene reserve voor in te stellen Reserves	5.000	-	-	-
Onttrekking reserve "Afdekken tekorten"	1.712	1.455	818	15
Onttrekking reserve "Begroting in Balans"	250	250	250	250
Realisatie "Begroting in Balans"	1.712	1.455	818	15
Plan van aanpak "Begroting in balans"	2.558	2.940	3.207	3.645
Begrotingssaldo 2021-2024 primitieve begroting	-	-	-	281

Voor het deelproject "Investeren om te renderen" hebben we een krediet opgenomen van € 1.000.000 voor de aankoop van strategische gronden. Dit krediet is verdeeld over twee jaren: de helft in 2020 en de andere helft in 2021. Het deel voor 2021 staat in het investeringsschema.

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Programma's						
Lasten						
1. Krachtige dorpen	- 4.035	- 4.508	- 4.238	- 4.352	- 4.309	- 4.299
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 21.673	- 25.008	- 21.253	- 20.780	- 20.264	- 19.409
3. Veilige dorpen	- 2.902	- 3.060	- 2.177	- 2.128	- 2.105	- 2.105
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 3.125	- 3.271	- 1.763	- 1.489	- 1.501	- 1.273
5. Woonomgeving	- 3.795	- 4.174	- 4.784	- 4.423	- 4.386	- 4.359
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 5.554	- 6.406	- 6.076	- 6.191	- 6.257	- 6.308
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 3.129	- 2.515	- 2.268	- 2.261	- 2.264	- 2.254
Totaal Lasten	- 44.213	- 48.941	- 42.560	- 41.624	- 41.087	- 40.007
Baten						
1. Krachtige dorpen	341	242	227	227	207	200
2. Participatie, ondersteuning en zorg	4.581	7.417	4.598	4.604	4.575	4.576
3. Veilige dorpen	114	91	91	31	31	31
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	534	1.271	340	405	456	521
5. Woonomgeving	3.838	4.140	4.526	3.700	3.698	3.719
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.277	2.362	2.384	2.384	2.384	2.384
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	447	245	340	340	340	340
8. Algemene middelen	328	230	400	471	521	521
Totaal Baten	12.460	15.997	12.905	12.162	12.211	12.292
Totaal Programma's	- 31.753	- 32.944	- 29.655	- 29.462	- 28.876	- 27.715
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb, onvoorzien						
Lasten						
Algemene dekkingsmiddelen	- 820	- 306	- 278	- 275	- 273	- 273
Overhead	- 7.299	- 8.153	- 8.820	- 8.679	- 8.402	- 8.116
Onvoorzien	-	-	- 100	- 100	- 100	- 100
Heffing Vpb	- 41	- 50	- 20	- 20	- 20	- 20
Totaal Lasten	- 8.160	- 8.509	- 9.218	- 9.075	- 8.796	- 8.509
Baten						
Algemene dekkingsmiddelen	35.412	36.320	36.340	36.148	35.886	35.722
Overhead	1	1	51	51	51	51
Totaal Baten	35.413	36.321	36.391	36.199	35.937	35.774
Totaal Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	27.253	27.812	27.173	27.124	27.142	27.264
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 2.193	- 18.425	- 6.243	- 402	- 380	- 40
Onttrekkingen	3.074	21.784	8.725	2.740	2.114	771
Totaal Mutatie reserves	882	3.359	2.482	2.338	1.734	731
Resultaat	- 3.619	- 1.773	-	-	-	281

Overzicht reserves en voorzieningen

Bedragen * € 1.000

	BEGROTING 2021		BEGROTING 2022		BEGROTING 2023		BEGROTING 2024		31-12	
	Stand 1-1	Storting	Onttrekking	Stand 1-1	Storting	Onttrekking	Stand 1-1	Storting		Onttrekking
Reserves										
Algemene reserve	16.132	29	5.511	10.650	29	240	10.228	-	-	10.228
Reserve dekking investeringen met economisch nut	9.118	-	462	8.656	-	472	7.702	-	493	7.209
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	320	-	13	307	-	13	281	-	13	268
Reserve programma digitale dienstverlening	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve projectenkalender MIER Info.architectuur	206	-	-	206	-	-	206	-	-	206
Reserve toerisme	180	33	-	213	35	-	248	40	-	328
Reserve beleggingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve organisatie ontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve accommodatiebeleid	1.140	-	-	1.140	-	-	1.140	-	-	1.140
Reserve gebiedsvisie LOG Montfort - Maria Hoop	12	-	-	12	-	-	12	-	-	12
Reserve decentralisaties	0	610	610	0	310	310	0	-	-	0
Reserve overige bestemmingen	35	-	-	35	-	-	35	-	-	35
Reserve Stimuleringsfonds Duurzaamheid	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000
Reserve Afdekking tekorten	-	4.000	1.712	2.288	-	1.455	833	15	15	-
Reserve Begroting in Balans	-	1.000	250	750	-	250	500	250	250	-
Reserve bouwgrondexploitatie	496	571	-	1.067	28	-	1.065	-	-	1.095
Reserve Programmaplan Omgevingswet	167	-	167	-	-	-	-	-	-	-
Totaal reserves	28.805	6.243	8.725	26.323	402	2.740	23.985	40	771	21.520
Voorzieningen										
Onderhoudsvoorzieningen										
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	997	282	390	889	476	453	912	476	540	806
Voorzieningen gelden denken	5.729	31	-	5.760	4	-	5.765	-22	-	5.748
Voorziening rolering toekomstige investeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening afval	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening natuurontwikkeling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening LKM binnen rode contour	28	-	-	28	-	-	28	-	-	28
Voorziening LKM buiten rode contour	50	-	-	50	-	-	50	-	-	50
Voorziening beheer gemeentelijke woningvoorraad	25	-	-	25	-	-	25	-	-	25
Risicovoorzieningen										
Voorziening dubieuze debiteuren	418	-	-	418	-	-	418	-	-	418
Voorziening dubieuze debiteuren WWB	304	-	-	304	-	-	304	-	-	304
Voorziening ivm vordering op Verkoop Vennootschap	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706	-	-	1.706
Voorziening ivm met escrow Attero	52	-	-	52	-	-	52	-	-	52
Voorziening pensioenverplichting wethouders	3.070	69	168	2.871	68	168	2.770	67	168	2.669
Voorziening mobiliteit organisatie	11	60	60	11	60	23	84	60	23	120
Voorziening mobiliteit collegeleden	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Totaal voorzieningen	12.391	442	618	12.216	608	644	12.180	609	710	11.928
Totaal reserves en voorzieningen	41.196	6.685	9.342	38.539	1.010	3.384	34.280	649	1.481	33.448

Overzicht verloop reserves per programma

bedragen x € 1.000						
Mutatie reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
1. Krachtige dorpen						
Toevoegingen						
Algemene reserve	-	- 43	-	-	-	-
Totaal Toevoegingen	-	- 43	-	-	-	-
Onttrekkingen						
Reserve Accommodatiebeleid	27	163	-	-	-	-
Reserve dekking investeringen economisch nut	365	365	365	365	365	365
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	7	-	13	13	13	13
Totaal Onttrekkingen	398	527	378	378	378	378
Totaal 1. Krachtige dorpen	398	485	378	378	378	378
2. Participatie, ondersteuning en zorg						
Toevoegingen						
Reserve Decentralisaties	-	- 298	- 302	- 3	- 1	-
Totaal Toevoegingen	-	- 298	- 302	- 3	- 1	-
Onttrekkingen						
Reserve Decentralisaties	135	567	302	3	1	-
Algemene reserve	-	81	176	-	-	-
Reserve beleggingen	-	210	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	135	858	478	3	1	-
Totaal 2. Participatie, ondersteuning en zorg	135	560	176	-	-	-
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur						
Onttrekkingen						
Reserve dekking investeringen economisch nut	-	-	8	17	28	39
Algemene reserve	4	642	335	240	240	-
Reserve overige bestemmingen	100	-	-	-	-	-
Reserve toerisme	54	-	-	-	-	-
Reserve Programmaplan Omgevingswet	27	188	167	-	-	-
Reserve Gebiedsvisie LOG Montfort - Mariahoop	16	34	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	201	864	510	257	268	39
Totaal 4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	201	864	510	257	268	39
5. Woonomgeving						
Toevoegingen						
Reserve bouwgrondexploitatie	- 179	-	- 571	- 28	-	-
Totaal Toevoegingen	- 179	-	- 571	- 28	-	-
Onttrekkingen						
Algemene reserve	24	33	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	24	33	-	-	-	-
Totaal 5. Woonomgeving	- 155	33	- 571	- 28	-	-

bedragen x € 1.000

Mutatie reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen						
Onttrekkingen						
Reserve toerisme	-	60	-	-	-	-
Totaal Onttrekkingen	-	60	-	-	-	-
Totaal 6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	-	60	-	-	-	-
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening						
Toevoegingen						
Reserve organisatieontwikkeling	- 100	-	-	-	-	-
Reserve Begroting in Balans	-	-	- 1.000	-	-	-
Totaal Toevoegingen	- 100	-	- 1.000	-	-	-
Onttrekkingen						
Algemene reserve	-	310	1.000	-	-	-
Reserve organisatieontwikkeling	396	400	-	-	-	-
Reserve Progr. Dig. Dienstverlening	98	180	-	-	-	-
Res. uitv. proj.kalender realisatie MER info.arch.	-	560	-	-	-	-
Reserve Begroting in Balans	-	-	250	250	250	250
Totaal Onttrekkingen	495	1.450	1.250	250	250	250
Totaal 7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	395	1.450	250	250	250	250
8. Algemene middelen						
Toevoegingen						
Reserve dekking investeringen economisch nut	-	- 580	-	-	-	-
Reserve Decentralisaties	- 766	- 301	- 308	- 307	- 310	-
Algemene reserve	- 426	- 15.863	- 29	- 29	- 29	-
Reserve toerisme	- 33	- 41	- 33	- 35	- 40	- 40
Reserve bouwgrondexploitatie	- 362	-	-	-	-	-
Reserve organisatieontwikkeling	-	- 300	-	-	-	-
Reserve dekking investeringen met maatsch. nut	- 327	-	-	-	-	-
Reserve Stimuleringsfonds Duurzaamheid	-	- 1.000	-	-	-	-
Reserve afdekking tekorten	-	-	- 4.000	-	-	-
Totaal Toevoegingen	- 1.914	- 18.085	- 4.370	- 371	- 379	- 40
Onttrekkingen						
Reserve Accommodatiebeleid	327	-	-	-	-	-
Reserve dekking investeringen economisch nut	90	90	90	90	90	90
Reserve Decentralisaties	84	301	308	307	310	-
Algemene reserve	32	10	4.000	-	-	-
Reserve Gebiedsvisie LOG Montfort - Mariahoop	-	350	-	-	-	-
Reserve bouwgrondexploitatie	250	-	-	-	-	-
Reserve organisatieontwikkeling	- 219	-	-	-	-	-
Saldi reserve	1.258	-	-	-	-	-
Reserve beleggingen	-	17.242	-	-	-	-
Reserve bovenwijkse voorzieningen	0	-	-	-	-	-
Reserve afdekking tekorten	-	-	1.712	1.455	818	15
Totaal Onttrekkingen	1.821	17.993	6.109	1.852	1.217	105
Totaal 8. Algemene middelen	- 93	- 92	1.740	1.481	838	65
Totaal	882	3.359	2.482	2.338	1.734	731

Investeringschema

Investerings	Investeringen				bedragen x € 1.000		
	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024	Kapitaallasten		
					MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Nieuwe investeringen							
P4 Duurzaamheid	140	160	160	-	9	20	31
P4 Aankoop grond(-en)	500	-	-	-	-	-	-
P6 Uitvoering GRP	740	740	740	740	19	37	56
P6 Groenrenovaties	30	110	110	110	2	9	17
P6 Herinrichting openbare ruimte	100	100	100	100	3	5	8
P6 Openbare verlichting	108	108	108	108	5	11	16
P6 Reconstructie wegen	3.813	1.813	1.813	1.813	99	145	190
P6 Uitvoering verkeersveiligheidsplan	50	50	50	50	1	3	4
P7 Vervoermiddelen	90	45	-	-	13	19	19
P7 Machines en gereedschappen	110	-	45	137	11	11	16
Totaal nieuwe investeringen	5.681	3.126	3.126	3.058	162	260	355
Vervangingsinvesteringen							
P6 Materieel groenonderhoud	10	-	-	-	1	1	1
P6 Uitvoering GRP	-	-	-	50	-	-	-
P6 Speeltuinen en speeltoestellen	50	50	50	-	5	10	15
P6 Materieel gladheidsbestrijding	-	90	-	100	-	9	9
P7 Inventaris	28	-	-	-	3	3	3
P7 Vervoermiddelen	215	115	35	35	31	47	52
P7 Machines en gereedschappen	-	12	155	33	-	1	16
Totaal vervangingsinvesteringen	303	267	240	218	40	71	96
Totaal investeringen	5.984	3.393	3.366	3.276	202	331	451

Overzicht begrotingsevenwicht

Recapitulatie begrotingsevenwicht	bedragen x €1.000											
	Begroting 2021			MIR 2022			MIR 2023			MIR 2024		
	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal	Str.	Inc.	Totaal
Programma's												
Lasten												
1. Krachtige dorpen	- 4.378	140	- 4.238	- 4.303	- 49	- 4.352	- 4.265	- 44	- 4.309	- 4.255	- 44	- 4.299
2. Participatie, ondersteuning en zorg	- 21.087	- 166	- 21.253	- 20.750	- 30	- 20.780	- 20.264	-	- 20.264	- 19.409	-	- 19.409
3. Veilige dorpen	- 2.117	- 60	- 2.177	- 2.128	-	- 2.128	- 2.105	-	- 2.105	- 2.105	-	- 2.105
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	- 1.262	- 502	- 1.763	- 1.249	- 240	- 1.489	- 1.261	- 240	- 1.501	- 1.273	-	- 1.273
5. Woonomgeving	- 4.427	- 357	- 4.784	- 4.391	- 32	- 4.423	- 4.386	-	- 4.386	- 4.359	-	- 4.359
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	- 6.076	-	- 6.076	- 6.191	-	- 6.191	- 6.257	-	- 6.257	- 6.308	-	- 6.308
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	- 2.018	- 250	- 2.268	- 2.011	- 250	- 2.261	- 2.014	- 250	- 2.264	- 2.004	- 250	- 2.254
8. Algemene middelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Lasten	- 41.365	- 1.195	- 42.560	- 41.023	- 601	- 41.624	- 40.553	- 534	- 41.087	- 39.713	- 294	- 40.007
Baten												
1. Krachtige dorpen	227	-	227	227	-	227	207	-	207	200	-	200
2. Participatie, ondersteuning en zorg	4.573	25	4.598	4.574	30	4.604	4.575	-	4.575	4.576	-	4.576
3. Veilige dorpen	31	60	91	31	-	31	31	-	31	31	-	31
4. Economie, natuur, toerisme en cultuur	340	-	340	405	-	405	456	-	456	521	-	521
5. Woonomgeving	3.623	903	4.526	3.641	59	3.700	3.698	-	3.698	3.719	-	3.719
6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen	2.384	-	2.384	2.384	-	2.384	2.384	-	2.384	2.384	-	2.384
7. Bestuur, organisatie en dienstverlening	340	-	340	340	-	340	340	-	340	340	-	340
8. Algemene middelen	240	160	400	471	240	711	471	240	711	521	240	761
Totaal Baten	11.757	1.148	12.905	12.073	89	12.162	12.211	-	12.211	12.292	-	12.292
Programma's	- 29.608	- 47	- 29.655	- 28.950	- 512	- 29.462	- 28.342	- 534	- 28.876	- 27.421	- 294	- 27.715
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien												
Lasten												
Algemene dekkingsmiddelen	- 278	-	- 278	- 275	-	- 275	- 273	-	- 273	- 273	-	- 273
Overhead	- 8.820	-	- 8.820	- 8.679	-	- 8.679	- 8.402	-	- 8.402	- 8.116	-	- 8.116
Heffing Vpb	- 20	-	- 20	- 20	-	- 20	- 20	-	- 20	- 20	-	- 20
Onvoorzien	- 100	-	- 100	- 100	-	- 100	- 100	-	- 100	- 100	-	- 100
Totaal Lasten	- 9.218	-	- 9.218	- 9.075	-	- 9.075	- 8.796	-	- 8.796	- 8.509	-	- 8.509
Baten												
Algemene dekkingsmiddelen	36.340	-	36.340	36.148	-	36.148	35.886	-	35.886	35.722	-	35.722
Overhead	51	-	51	51	-	51	51	-	51	51	-	51
Totaal Baten	36.391	-	36.391	36.199	-	36.199	35.937	-	35.937	35.774	-	35.774
Alg. dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	27.173	-	27.173	27.134	-	27.134	27.142	-	27.142	27.264	-	27.264
Mixtatie reserves												
Toevoegingen	- 33	- 6.210	- 6.243	- 36	- 366	- 402	- 40	- 340	- 380	- 40	-	- 40
Onttrekkingen	475	8.250	8.725	485	2.255	2.740	495	1.619	2.114	506	265	771
Mixtatie reserves	442	2.040	2.482	449	1.889	2.338	455	1.279	1.734	466	265	731
Resultaat	- 1.993	1.993	- 0	- 1.377	1.377	- 0	- 746	745	- 0	310	- 29	281

Bijlagen

Overzicht baten en lasten per programma op taakveldniveau (uitvoeringsinformatie)

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
<u>1. Krachtige dorpen</u>	- 4.035	- 4.508	- 4.238	- 4.352	- 4.309	- 4.299
4.2 Onderwijshuisvesting	- 568	- 668	- 700	- 699	- 693	- 686
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 21	- 120	- 95	- 95	- 95	- 95
5.1 Sportbeleid en activering	- 137	- 133	- 161	- 161	- 141	- 141
5.2 Sportaccommodaties	- 1.188	- 1.281	- 1.110	- 1.092	- 1.092	- 1.090
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 449	- 398	- 410	- 396	- 396	- 396
5.6 Media	- 274	- 270	- 240	- 240	- 240	- 240
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 695	- 794	- 748	- 899	- 899	- 898
7.1 Volksgezondheid	- 702	- 843	- 775	- 770	- 753	- 753
<u>2. Participatie, ondersteuning en zorg</u>	- 21.673	- 25.008	- 21.253	- 20.780	- 20.264	- 19.409
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 787	- 915	- 955	- 945	- 945	- 945
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 209	- 265	- 339	- 339	- 339	- 339
6.2 Wijkteams	- 1.110	- 1.378	- 1.357	- 1.148	- 1.148	- 1.148
6.3 Inkomensregelingen	- 6.274	- 9.355	- 6.636	- 6.578	- 6.563	- 6.413
6.4 Begeleide participatie	- 3.495	- 3.445	- 3.194	- 2.985	- 2.806	- 2.592
6.5 Arbeidsparticipatie	- 417	- 301	- 330	- 329	- 329	- 329
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 882	- 890	- 908	- 916	- 925	- 934
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 3.058	- 2.974	- 2.795	- 2.797	- 2.747	- 2.497
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 4.742	- 4.714	- 3.943	- 3.943	- 3.693	- 3.443
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 588	- 711	- 771	- 771	- 771	- 771
7.1 Volksgezondheid	- 111	- 61	- 25	- 30	-	-
<u>3. Veilige dorpen</u>	- 2.902	- 3.060	- 2.177	- 2.128	- 2.105	- 2.105
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 1.450	- 1.623	- 1.514	- 1.525	- 1.502	- 1.502
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 1.452	- 1.437	- 663	- 603	- 603	- 603
<u>4. Economie, natuur, toerisme en cultuur</u>	- 3.125	- 3.271	- 1.763	- 1.489	- 1.501	- 1.273
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 302	- 421	- 359	- 359	- 357	- 357
3.4 Economische promotie	- 2.194	- 739	- 208	- 209	- 211	- 212
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 49	- 37	- 22	- 22	- 20	- 20
5.4 Musea	- 4	-	-	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	- 56	- 84	- 71	- 44	- 44	- 44
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 52	- 777	- 14	- 14	- 14	- 14
7.4 Milieubeheer	- 53	- 453	- 418	- 332	- 343	- 114
8.1 Ruimtelijke ordening	- 415	- 760	- 672	- 509	- 513	- 513
<u>5. Woonomgeving</u>	- 3.795	- 4.174	- 4.784	- 4.423	- 4.386	- 4.359
7.3 Afval	- 2.457	- 2.625	- 2.549	- 2.566	- 2.623	- 2.644
7.4 Milieubeheer	- 115	- 293	- 273	- 212	- 150	- 102

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
8.1 Ruimtelijke ordening	- 283	- 75	- 49	- 49	- 49	- 49
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 300	- 465	- 331	- 32	-	-
8.3 Wonen en bouwen	- 641	- 716	- 1.583	- 1.564	- 1.564	- 1.564
<u>6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen</u>	<u>- 5.554</u>	<u>- 6.406</u>	<u>- 6.659</u>	<u>- 6.796</u>	<u>- 6.879</u>	<u>- 6.928</u>
0.4 Overhead	-	-	- 583	- 606	- 622	- 620
2.1 Verkeer en vervoer	- 2.552	- 2.848	- 2.686	- 2.776	- 2.838	- 2.890
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 1.290	- 2.007	- 1.891	- 1.924	- 1.936	- 1.947
7.2 Riolering	- 1.593	- 1.412	- 1.361	- 1.352	- 1.344	- 1.336
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 120	- 139	- 139	- 139	- 139	- 135
<u>7. Bestuur, organisatie en dienstverlening</u>	<u>- 10.479</u>	<u>- 10.722</u>	<u>- 10.613</u>	<u>- 10.434</u>	<u>- 10.140</u>	<u>- 9.846</u>
0.1 Bestuur	- 1.884	- 1.463	- 1.402	- 1.395	- 1.388	- 1.388
0.2 Burgerzaken	- 1.102	- 958	- 816	- 816	- 826	- 816
0.4 Overhead	- 7.299	- 8.152	- 8.236	- 8.073	- 7.779	- 7.495
0.5 Treasury	- 10	- 5	- 89	- 80	- 76	- 76
0.8 Overige baten en lasten	- 76	- 94	- 50	- 50	- 50	- 50
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 41	- 50	- 20	- 20	- 20	- 20
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 68	-	-	-	-	-
<u>8. Algemene middelen</u>	<u>- 811</u>	<u>- 302</u>	<u>- 290</u>	<u>- 296</u>	<u>- 298</u>	<u>- 298</u>
0.4 Overhead	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1	- 1
0.5 Treasury	- 563	- 87	-	-	-	-
0.61 OZB woningen	- 247	- 215	- 189	- 195	- 197	- 197
0.8 Overige baten en lasten	-	-	- 100	- 100	- 100	- 100
Totaal Lasten	- 52.373	- 57.451	- 51.778	- 50.699	- 49.883	- 48.516
Baten						
<u>1. Krachtige dorpen</u>	<u>341</u>	<u>242</u>	<u>227</u>	<u>227</u>	<u>207</u>	<u>200</u>
4.2 Onderwijshuisvesting	109	98	98	98	98	98
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3	-	-	-	-	-
5.1 Sportbeleid en activering	-	35	20	20	-	-
5.2 Sportaccommodaties	98	94	94	94	94	87
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1	-	-	-	-	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	128	15	15	15	15	15
7.1 Volksgezondheid	2	-	-	-	-	-
<u>2. Participatie, ondersteuning en zorg</u>	<u>4.581</u>	<u>7.417</u>	<u>4.598</u>	<u>4.604</u>	<u>4.575</u>	<u>4.576</u>
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	190	326	367	367	367	367
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10	10	10	10	10	10
6.3 Inkomensregelingen	4.127	6.839	4.014	4.014	4.014	4.014
6.5 Arbeidsparticipatie	2	-	-	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	24	32	33	34	35	36
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	146	125	150	150	150	150
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	82	46	-	-	-	-
7.1 Volksgezondheid	-	38	25	30	-	-
<u>3. Veilige dorpen</u>	<u>114</u>	<u>91</u>	<u>91</u>	<u>31</u>	<u>31</u>	<u>31</u>
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	30	31	31	31	31	31
1.2 Openbare orde en veiligheid	84	60	60	-	-	-

bedragen x € 1.000

Taakvelden per programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024
<u>4. Economie, natuur, toerisme en cultuur</u>	534	1.271	340	405	456	521
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	349	330	310	375	426	491
3.4 Economische promotie	128	13	-	-	-	-
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	7	1	1	1	1
5.5 Cultureel erfgoed	5	5	5	5	5	5
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	52	831	25	25	25	25
7.4 Milieubeheer	-	86	-	-	-	-
<u>5. Woonomgeving</u>	3.838	4.140	4.526	3.700	3.698	3.719
0.2 Burgerzaken	0	8	53	53	53	53
7.3 Afval	2.773	2.827	3.126	3.144	3.201	3.222
8.1 Ruimtelijke ordening	94	146	30	30	30	30
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	479	706	903	59	-	-
8.3 Wonen en bouwen	492	452	414	414	414	414
<u>6. Mobiliteit, infrastructuur en openbaar groen</u>	2.277	2.362	2.385	2.385	2.385	2.385
0.4 Overhead	-	-	1	1	1	1
2.1 Verkeer en vervoer	117	141	141	141	141	141
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10	-	-	-	-	-
7.2 Riolering	2.117	2.181	2.202	2.202	2.202	2.202
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	33	40	40	40	40	40
<u>7. Bestuur, organisatie en dienstverlening</u>	514	283	467	467	467	467
0.1 Bestuur	139	-	-	-	-	-
0.2 Burgerzaken	293	230	340	340	340	340
0.4 Overhead	-	-	49	49	49	49
0.5 Treasury	67	37	77	77	77	77
0.8 Overige baten en lasten	15	15	-	-	-	-
<u>8. Algemene middelen</u>	35.673	36.514	36.663	36.542	36.331	36.167
0.4 Overhead	1	1	1	1	1	1
0.5 Treasury	1.567	1.296	826	631	515	473
0.61 OZB woningen	2.526	2.542	2.631	2.722	2.817	2.915
0.62 OZB niet-woningen	632	667	683	733	783	853
0.64 Belastingen overig	118	118	118	118	118	118
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	30.502	31.660	32.005	31.866	31.576	31.286
3.4 Economische promotie	328	230	400	471	521	521
Totaal Baten	47.872	52.318	49.297	48.361	48.148	48.066
Saldo van baten en lasten	- 4.501	- 5.133	- 2.482	- 2.338	- 1.734	- 451
Mutatie reserves						
Onttrekkingen	3.074	21.784	8.725	2.740	2.114	771
Toevoegingen	- 2.193	- 18.425	- 6.243	- 402	- 380	- 40
Mutatie reserves	882	3.359	2.482	2.338	1.734	731
Resultaat	- 3.619	- 1.773	0	0	0	281

Overzicht baten en lasten 2021 per (hoofd)taakveld

Taakvelden per hoofdtaakveld	bedragen x € 1.000		
	Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten			
0. Bestuur en ondersteuning	- 11.486	36.784	25.298
0.1 Bestuur	- 1.402		- 1.402
0.2 Burgerzaken	- 816	393	- 423
0.4 Overhead	- 8.820	51	- 8.769
0.5 Treasury	- 89	903	814
0.61 OZB woningen	- 189	2.631	2.441
0.62 OZB niet-woningen		683	683
0.64 Belastingen overig		118	118
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		32.005	32.005
0.8 Overige baten en lasten	- 150		- 150
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 20		- 20
1. Veiligheid	- 2.177	91	- 2.087
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 1.514	31	- 1.484
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 663	60	- 603
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 2.686	141	- 2.544
2.1 Verkeer en vervoer	- 2.686	141	- 2.544
3. Economie	- 567	710	143
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 359	310	- 49
3.4 Economische promotie	- 208	400	192
4. Onderwijs	- 1.750	464	- 1.286
4.2 Onderwijshuisvesting	- 700	98	- 602
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 1.050	367	- 684
5. Sport, cultuur en recreatie	- 3.919	144	- 3.775
5.1 Sportbeleid en activering	- 161	20	- 141
5.2 Sportaccommodaties	- 1.110	94	- 1.016
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 433	1	- 432
5.5 Cultureel erfgoed	- 71	5	- 67
5.6 Media	- 240		- 240
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 1.905	25	- 1.880
6. Sociaal domein	- 21.020	4.222	- 16.798
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 1.086	25	- 1.061
6.2 Wijkteams	- 1.357		- 1.357
6.3 Inkomensregelingen	- 6.636	4.014	- 2.623
6.4 Begeleide participatie	- 3.194		- 3.194
6.5 Arbeidsparticipatie	- 330		- 330
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 908	33	- 874
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	- 2.795	150	- 2.645
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	- 3.943		- 3.943
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	- 771		- 771
7. Volksgezondheid en milieu	- 5.539	5.394	- 146
7.1 Volksgezondheid	- 800	25	- 775
7.2 Riolering	- 1.361	2.202	842

bedragen x € 1.000

Taakvelden per hoofdtaakveld	Begroting 2021		
	Lasten	Baten	Saldo
7.3 Afval	- 2.549	3.126	578
7.4 Milieubeheer	- 691		- 691
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 139	40	- 99
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	- 2.634	1.347	- 1.287
8.1 Ruimtelijke ordening	- 721	30	- 690
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	- 331	903	571
8.3 Wonen en bouwen	- 1.583	414	- 1.168
Saldo van baten en lasten	- 51.778	49.297	- 2.482
Mutatie reserves			
0. Bestuur en ondersteuning	- 6.243	8.725	2.482
0.10 Mutaties reserves	- 6.243	8.725	2.482
Mutatie reserves	- 6.243	8.725	2.482
Resultaat	- 58.021	58.021	0

Overzicht beleidsindicatoren

	2016		2017		2018		2019		2020	
	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners
Verwijzingen Halt [per 10.000 jongeren]	126	106	118	113	55	100	98	110		
Winkeldiefstallen [per 1.000 inwoners]	0,7	0,8	0,5	0,7	0,5	0,6	0,2	0,7		
Geweldsmisdrijven [per 1.000 inwoners]	2,9	3,3	3,1	3,1	3,1	3	2,1	2,8		
Diefstallen uit woning [per 1.000 inwoners]	4,1	2,6	2,9	2,3	3,1	2,1	1,9	2		
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) [per 1.000 inwoners]	5,3	5	2,9	4,2	2,3	3,7	2,6	4,1		
Funciemenging [%]	35,9	47,7	35,8	48	36	48,3	36,7	48,7		
Vestigingen (van bedrijven) [per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar]	121,8	145,8	122,9	148,7	125,8	153,6	134,8	159,2		
Absoluut verzuim [per 1.000 leerlingen]	3,4	1,5	5,8	1,3	-	1,2				
Relatief verzuim [per 1.000 leerlingen]	24	18	28	19	12	17				
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) [%]	1,2%	1,2%	1,1%	1,3%	1,5%	1,4%				
Niet-sporters [%]	53,3 %	48,9 %								
Banen [per 1.000 inwoners van 15-64 jaar]	406,2	627	407,6	636,8	415,6	649,9	435,2	664,2		
Jongeren met een delict voor de rechter [%]	-	1%	1%	1%	-	1%				
Kinderen in uitkeringsgezin [%]	5,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%				
Netto arbeidsparticipatie [%]	63,6 %	66,8 %	63,4 %	67,7 %	65,4 %	68,7 %	66,5 %	69,6 %		
Werkloze jongeren [%]	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	2,0%	1,0%				
Personen met een bijstandsuitkering [per 10.000 inwoners]	237,3	208,1	225,3	215,5	218,6	206,2	207,4	194		

	2016		2017		2018		2019		2020	
	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners	Roerdalen	<25.000 inwoners
Lopende re-integratievoorzieningen [per 10.000 inwoners van 15-64 jaar]	416,3	145,9	419,6	n.b.	390,8	190,3	142,8	148,1		
Jongeren met jeugdhulp [%]	14,5 %	9,6%	15,0 %	10,0 %	15,1 %	10,4 %	15,2 %	10,9 %		
Jongeren met jeugdbescherming [%]	1,8%	0,9%	1,5%	0,9%	1,3%	1,0%	1,4%	1,1%		
Jongeren met jeugdreclassering [%]		0,5%		0,5%	0,4%	0,5%		0,4%		
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO [per 10.000 inwoners]		511	310	509	310	532	380	576		
Omvang huishoudelijk restafval [kg per inwoner]	142	148	137	140	152	136				
Hernieuwbare elektriciteit [%]	5,3%	n.b.	6,4%	n.b.	9,7%	n.b.				
Gemiddelde WOZ waarde [x €1.000]	198	253	202	n.b.	209	n.b.	218	n.b.		
Nieuw gebouwde woningen [per 1.000 woningen]	0,5	7,9	3,5	9	1,2	8,6	1,4	9,3		
Demografische druk [%]	74,0 %	76,9 %	75,8 %	77,7 %	77,3 %	78,5 %	79,0 %	79,0 %	80,3 %	79,4 %
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden [€]	545	676	558	683	607	687	633	708	685	749
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden [€]	587	770	599	774	650	764	667	784	726	827

Afkortingen

AFKORTING	OMSCHRIJVING
APV	Algemeen plaatselijke verordening
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijzondere bijstand zelfstandigen
BGT	Basisregistratie grootschalige topografie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeente
BIBOB	Bevordering Integriteits Beoordelingen door het Openbaar Bestuur
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRO	Basisregistratie ondergrond
BRP	Basisadministratie Personen
BsGW	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross Border Lease
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CIZ	Centrum Indicatieorgaan Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DIGID	Digitale Identiteit
DSO	Digitaal stelsel omgevingswet
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige normatiek single information audit
EU-regio	Europese-regio
FIDO	Financiën Decentrale Overheden
GGD	Gemeentelijke Gezondheids Dienst
GGOR	Gewenst Grond en Oppervlakte Regime (Nieuw Limburgs Peil)
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GI	Gecertificeerde Instelling (in het kader van jeugdzorg)
GOML	Gebieds Ontwikkeling Midden-Limburg
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoers Plan
IKC	Integraal kind centrum
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen
IPO	Interprovinciaal Overleg
LKM	Limburgs Kwaliteits-Menu
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LOG	Landbouw Ontwikkelingsgebied
(SC) MER	(Servicecentrum) Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen
MSN (grenspark)	Maas-Swalm-Nette

AFKORTING	OMSCHRIJVING
NML (zorggroep)	Noord- en Midden-Limburg
NNN	Natuurnetwerk Nederland
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden Limburg
(Ons) WCL	Waardevol Cultuur Landschap
OZB	Onroerende Zaak Belasting
PGB	Persoonsgebonden budget
POC	percentage of completion (berekenmethode winstneming bij bouwgrondexploitatie)
PNIK	zelfevaluatie paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten
PUN	Paspoortuitvoeringsregeling Nederland
RES	Regionale Energie Strategie
RUD	Regionale Uitvoerings Diensten
RUDDO	Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden
SD	Sociaal Domein
SML	Samenwerking Midden Limburg
SPUK	Regeling Specifieke Uitkering stimulering sport
SUWI	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VAB	Vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VVV	Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer
WIZ	Werkorganisatie Informatieberaad Zorg
WML	Waterleiding Maatschappij Limburg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet Onroerend Zaakbelasting
WSP	Werkgevers servicepunt
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken naar Vermogen
ZIP	Zorg- en innovatieplatform